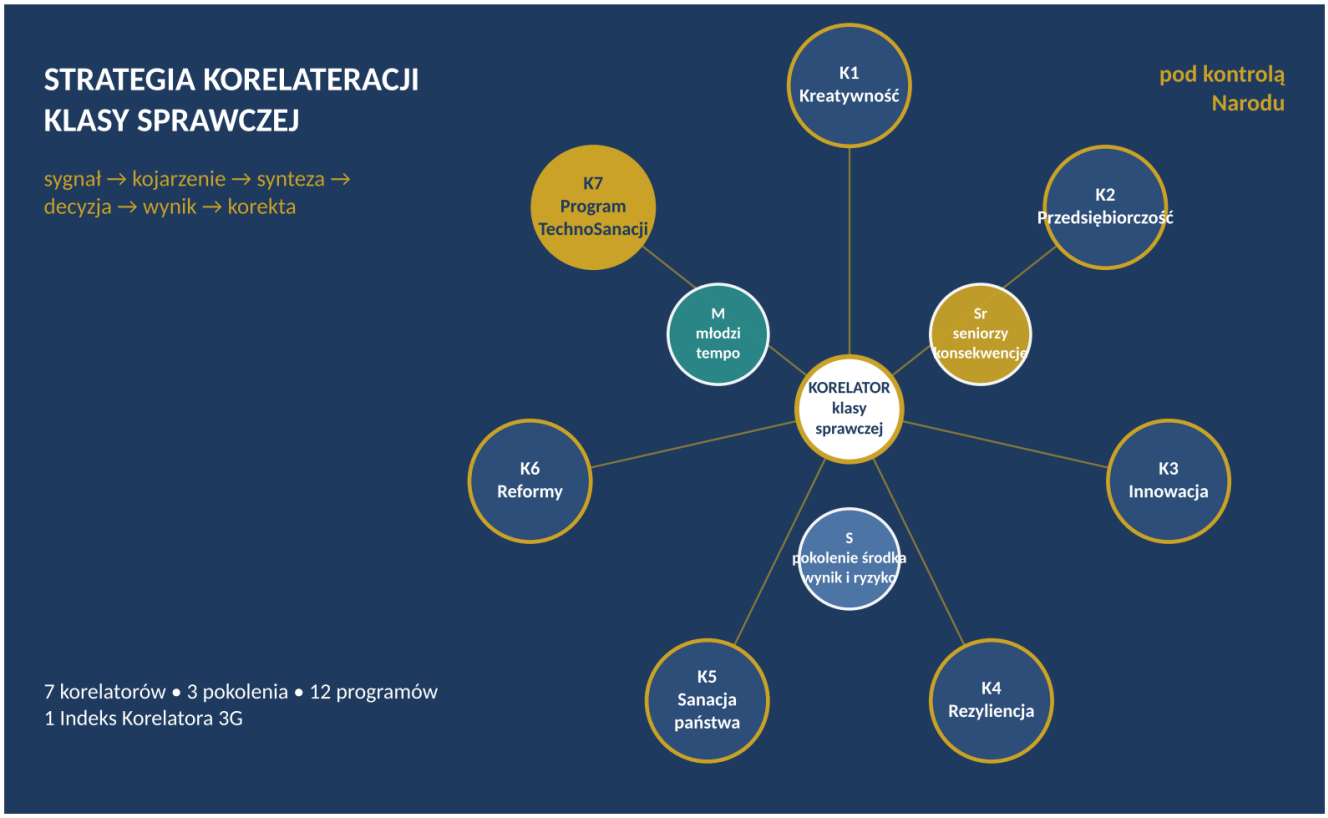
KLASA SPRAWCZA jako korelator

Przedsiębiorcy ery AI w sojuszu trzech pokoleń
jako korelator transformacji ustrojowej Rzeczypospolitej

7 korelatorów • 3 pokolenia • 3 strefy sterowania • 12 programów • 1 Indeks Korelatora 3G

TEZA GŁÓWNA

Klasa sprawcza ery AI, czyli przedsiębiorcy wspierani przez młodych i seniorów, jest korelatorem transformacji ustrojowej Rzeczypospolitej. Wykrywa sygnały zmiany technologicznej, kojarzy je z wiedzą i zasobami trzech pokoleń, przekłada na decyzje wykonawcze i rozlicza się z wyniku. Państwo, które zinstytucjonalizuje tę funkcję i podda ją kontroli Narodu, zwiększy swoją zdolność, produktywność, suwerenność technologiczną i odporność społeczną, a odbierze grunt rentom, władzy proceduralnej, strukturom zasiedziałym, kartelom i monopolom.

TechnoSanacja

TechnoRepublika
Strategia transformacji Polski

Spis treści

Skrót strategii ... 5
0. Streszczenie strategiczne ... 6
Klasa sprawcza nie zastępuje państwa — uczy je myśleć i działać szybciej niż otoczenie ... 6
1. Formuła naczelna i jej rozwinięcie ... 9
1.1. Zapis formuły ... 9
1.2. Rozbiór formuły: sześć rozstrzygnięć ... 10
1.3. Formuła operacyjna: iloczyn, nie suma ... 11
1.4. Miejsce strategii w Bibliotece TechnoSanacji ... 11
1.5. Model 3A jako pętla korelateracji ... 13
2. Uściślenia terminologiczne i zakres badań ... 13
2.1. Dlaczego potrzebne są uściślenia ... 13
2.2. Strategia ... 14
2.3. Korelator i korelateracja ... 14
2.4. Klasa sprawcza ... 15
2.5. Sprawczość: trzy poziomy ... 16
2.6. Przedsiębiorca ery AI i orkiestracja zdolności ... 16
2.7. 2G i 3G ... 16
2.8. Transformacja ustrojowa i reforma strukturalna ... 17
2.9. Renty, władza proceduralna, struktury zasiedziałe, kartele i monopole ... 18
2.10. Trzy wymiary strategii korelateracji ... 19
2.11. Zakres badań: pytania, hipotezy, jednostki analizy ... 20
3. Diagnoza: klasa sprawcza w Polsce 2026 ... 21
3.1. Państwo z receptorami, bez korelatora ... 21
3.2. Technologia zmienia cenę pokoleń ... 22
3.3. Luka pokoleniowa jako zasób ... 23
3.4. Klasa średnia liczna, klasa sprawcza zbyt wąska ... 24
3.5. Warunki brzegowe: kto kontroluje stos, ten przechwytuje marżę ... 24
3.6. Diagnoza w jednym zdaniu ... 24
4. Rozważanie główne: rola klasy sprawczej w transformacji ustrojowej ... 25
4.1. Pytanie i metoda ... 25
4.2. Zdolność państwa ... 26
4.3. Produktywność ... 26
4.4. Suwerenność technologiczna ... 27
4.5. Odporność społeczna ... 27
4.6. Eliminacja rent, władzy proceduralnej, struktur zasiedziałych, karteli i monopoli ... 28
4.7. Ocena kanałów: macierz siły wpływu ... 29
4.8. Wniosek z rozważania ... 29
5. Analizy strategiczne: dowód na naczelną rolę klasy sprawczej ... 30
5.1. Logika analiz ... 30
5.2. Analiza SWOT ... 30
5.3. Macierz TOWS: strategie ... 31
5.4. Analiza PESTEL (z rozszerzeniem o wymiar militarny) ... 32

5.5. Analiza geopolityczna ... 33
5.6. Analiza zasobowa (VRIO) ... 34
5.7. Analiza kulturowa ... 36
5.8. Analiza technologiczna: stos suwerenności ... 37
5.9. Analiza interesariuszy ... 38
5.10. Analiza pola sił ... 39
5.11. Synteza analiz ... 39
6. Model korelateracji: klasa sprawcza jako organ układu samodzielnego ... 40
6.1. Państwo jako układ samodzielny ... 40
6.2. Cykl korelateracji: osiem kroków ... 41
6.3. Trzy wymiary w praktyce ... 43
6.4. Indeks Korelatora 3G ... 43
7. Architektura instytucjonalna korelatora państwa ... 43
7.1. Od piramidy resortowej do architektury sieciowo-strefowej ... 43
7.2. Trzy strefy sterowania ... 44
7.3. Zasady przebudowy instytucjonalnej ... 45
7.4. Relacja z legislatywą i kontrolą Narodu ... 45
7.5. Bezpieczniki antytechnokratyczne ... 47
8. Model reformy strukturalnej w ujęciu cybernetyczno-państwowym ... 47
8.1. Reforma jako przebudowa toru informacyjnego ... 47
8.2. Cztery filary modelu ... 48
8.3. Mechanika wdrożenia operacyjnego ... 49
9. Siedem korelatorów klasy sprawczej (K1–K7) ... 50
9.1. Korelator jako mechanizm sprzęgający ... 50
9.2. K1. Kreatywność: generowanie opcji, których maszyna nie wymyśli ... 51
9.3. K2. Przedsiębiorczość: przejęcie ryzyka i odpowiedzialności ... 51
9.4. K3. Innowacja: od pomysłu do wdrożenia ... 51
9.5. K4. Rezyliencja: przetrwanie szoku bez utraty funkcji ... 52
9.6. K5. Sanacja państwa: z procedury w zdolność ... 52
9.7. K6. Reformy: zmiana reguł szybsza niż dryf otoczenia ... 52
9.8. K7. Program TechnoSanacji: integrator ... 53
10. Inicjatywa 3G: od Programu 2G do korelatora klasy sprawczej ... 54
10.1. Co zachowujemy z Programu 2G ... 54
10.2. Co dodaje Inicjatywa 3G ... 54
10.3. Role w Zespole Misji 3G ... 55
10.4. Moduły Inicjatywy 3G ... 56
10.5. Architektura sieciowa Inicjatywy 3G ... 57
10.6. Karta Misji 3G i Karta Praw Uczestnika ... 57
11. Programy wykonawcze P1–P12 ... 58
11.1. Portfel programów ... 58
11.2. Programy antyrentowe: P8 i P9 szczegółowo ... 60
11.3. Program P7: Ośrodek Analiz i Syntezy ... 60
12. Uzasadnienia: sześć dróg dowodowych ... 60
12.1. Uzasadnienie cybernetyczne ... 60

12.2. Uzasadnienie systemowe 62
12.3. Uzasadnienie sieciowe 62
12.4. Uzasadnienie technologiczne 63
12.5. Uzasadnienie ustrojowe 63
12.6. Uzasadnienie społeczno-gospodarcze 63
13. Mapa drogowa 2026–2035 64
13.1. Dwie fazy i okna krytyczne 64
14. Panel regulatora: Indeks Korelatora 3G, KPI i KRI 66
14.1. Indeks Korelatora 3G 66
14.2. Kluczowe wskaźniki ryzyka (KRI) 68
14.3. Model symulacyjny: trzy scenariusze 68
15. Ryzyka i bezpieczniki 69
16. Agenda badawcza: hipotezy do weryfikacji 70
17. Miejsce strategii w portalu TechnoSanacji 71
17.1. Rozmieszczenie treści w portalu 71
17.2. Strategia w książkach Rzeczypospolitej 72
18. Hasła programowe i konkluzja 72
18.1. Hasła programowe 72
18.2. Konkluzja 73
Aneks A. Słownik pojęć, terminów i skrótów 74
A.1. Korelator, korelateracja i strategia 74
A.2. Cybernetyka i teoria systemów 74
A.3. Klasa sprawcza, pokolenia i stratyfikacja 75
A.4. Ekonomia polityczna, renty i rynek 76
A.5. Technologia, AI, robotyka i biotechnologia 77
A.6. Ustrój, państwo i odporność 78
A.7. Skróty 79
Aneks B. Bibliografia 80
B.1. Dokumenty programowe Biblioteki TechnoSanacji 80
B.2. Destylaty badawcze (Biblioteka TechnoSanacji, D:\.Library-TechnoSanacja) 80
B.3. Cybernetyka, sterowanie i teoria systemów 81
B.4. Klasy, elity, instytucje i ekonomia polityczna 81
B.5. Sieci i kapitał społeczny 82
B.6. AI, praca, produktywność i przedsiębiorczość 82
B.7. Odporność, bezpieczeństwo i suwerenność poznawcza 83
B.8. Akty prawne i dokumenty instytucjonalne 83
Aneks C. Nota metodologiczna 84
Metryka dokumentu 85

Skrót strategii

Tabela 1. Skrót Strategii korelateracji klasy sprawczej

Pole	Treść strategii
Naczelna formuła	Klasa sprawcza ery AI, czyli przedsiębiorcy, inżynierowie, twórcy i obywatele działający w sojuszu trzech pokoleń, jest korelatorem transformacji ustrojowej. Wykrywa sygnały zmiany, kojarzy je z wiedzą i zasobami, przekłada na decyzje wykonawcze i rozlicza się z wyniku. Państwo, które tę funkcję instytucjonalizuje, przestaje dryfować.
Problem	Rzeczpospolita ma receptory (dane, rejestry, instytucje, obywateli), ale nie ma korelatora, czyli organu łączącego sygnały w obraz sytuacji i decyzję. Decyzje zapadają w silosach resortowych. Renty, władza proceduralna, struktury zasiedziałe, kartele i monopole wypełniają lukę, którą zostawia brak sprzężenia zwrotnego.
Rozstrzygnięcie	Korelateracja to ciągły proces gromadzenia, kojarzenia, syntezy i weryfikacji informacji przez podmiot sprawczy. Strategia nadaje jej trzy poziomy (zespół 3G, firma i ekosystem, państwo) i trzy wymiary: sterowniczy, analityczno-wywiadowczy i konsolidacyjny.
Podmiot	Przedsiębiorcy ery AI jako trzon klasy sprawczej, wspierani przez młodych (tempo, narzędzia, eksperyment) i seniorów (pamięć instytucjonalna, wiedza ukryta, test konsekwencji). Pokolenie środka niesie kapitał, ryzyko i odpowiedzialność za wynik.
Mechanizm	Siedem korelatorów K1–K7: kreatywność, przedsiębiorczość, innowacja, rezyliencja, sanacja państwa, reformy i program TechnoSanacji. Działają jak iloczyn: zero w jednym zeruje całość.
Baza	Program 2G rozwinięty do Inicjatywy 3G: model trzech kluczy, Zespoły Misji 3G, Karta Misji 3G, Spółka 3G, Korpus Mentorów, Reverse Mentoring AI, Graf Wiedzy 3G.
Architektura	Strefa Korelacji (Ośrodek Analiz i Syntezy Strategicznej) → Ośrodek Decyzji Strategicznej (zintegrowana egzekutywa) → Centra Wykonawcze rozliczane z wyniku, z pętlą sprzężenia zwrotnego, kanałem algedonicznym i kontrolą Narodu.
Programy	P1 Pracownie 3G; P2 Korpus Mentorów i Reverse Mentoring AI; P3 Spółka 3G i Konto Sprawczości Ery AI; P4 Piaskownica agentów AI; P5 Zamawiamy wynik; P6 Rezyliencja 3G; P7 Ośrodek Analiz i Syntezy oraz Obserwatorium IK3G; P8 Demontaż rent; P9 Otwarte rynki i antykartel; P10 Suwerenny stos; P11 Edukacja przez działanie; P12 Klastry AI–robotyka–biotech.
Miernik	Indeks Korelatora 3G (IK3G) jako średnia geometryczna siedmiu korelatorów oraz panel KPI/KRI z progami alarmowymi i klauzulami wygasania.
Granica	Strategia nie tworzy nowej elity ponad prawem. Klasa sprawcza jest korelatorem pod kontrolą Narodu: legalna droga, referendum, jawność, kadencyjność, rotacja i ślad decyzji.

0. Streszczenie strategiczne

Klasa sprawcza nie zastępuje państwa — uczy je myśleć i działać szybciej niż otoczenie

Rzeczpospolita wchodzi w trzecią dekadę XXI wieku z paradoksem. Ma więcej danych, rejestrów, instytucji i wykształconych ludzi niż kiedykolwiek w historii. Mimo to coraz częściej reaguje na zmianę po fakcie. Tempo zmian w otoczeniu technologicznym, geopolitycznym i demograficznym przewyższa tempo adaptacji państwa. Portal TechnoSanacji nazywa ten stan **dryfem strategicznym**. Jego przyczyną nie jest brak informacji, tylko brak organu, który informację łączy, waży i przekłada na decyzję wykonawczą. W języku cybernetyki: państwo ma receptory i efektory, ale jego **korelator** jest rozproszony między silosy resortowe, cykle wyborcze i interesy grup chronionych.

Niniejsza strategia odpowiada na pytanie, **kto i w jaki sposób ma pełnić funkcję korelatora transformacji ustrojowej** w erze sztucznej inteligencji, autonomicznych robotów i biotechnologii. Odpowiedź brzmi: **klasa sprawcza**. Jej trzon stanowią przedsiębiorcy ery AI, czyli ludzie i mikro-zespoły łączące wiedzę dziedzinową, dane, agentów AI i osobistą odpowiedzialność za wynik. Wspiera ich sojusz pokoleń: młodzi wnoszą tempo, biegłość narzędziową i odwagę eksperymentu, a seniorzy pamięć instytucjonalną, wiedzę ukrytą i test konsekwencji. Pokolenie środka niesie kapitał, ryzyko i odpowiedzialność prawną. Program 2G, dokument bazowy tej strategii, rozwija się tu w **Inicjatywę 3G**.

Pojęcie **korelateracji** (od korelatora w teorii układów samodzielnych Mariana Mazura) oznacza ciągły proces gromadzenia, kojarzenia, syntezy i weryfikacji informacji, w wyniku którego podmiot sprawczy buduje obraz rzeczywistości i podejmuje trafne decyzje. Strategia korelateracji klasy sprawczej to zatem **algorytm sterowania**, a nie zbiór deklaracji. Opisuje, jak klasa sprawcza ma rozpoznawać zmianę (antycypacja), zamieniać ją w krajową zdolność (absorpcja) i przebudowywać prawo, instytucje i kadry szybciej niż otoczenie (adaptacja), czyli jak ma wdrażać Model 3A.

TEZA GŁÓWNA

Klasa sprawcza ery AI, działająca w sojuszu trzech pokoleń i pod kontrolą Narodu, jest korelatorem transformacji ustrojowej Rzeczypospolitej. Tylko ona łączy trzy zasoby, których nie ma żadna inna grupa: zdolność rozpoznania zmiany technologicznej, gotowość do poniesienia ryzyka i odpowiedzialność za wynik. Państwo, które tę funkcję zinstytucjonalizuje, zwiększa swoją zdolność, produktywność, suwerenność technologiczną i odporność społeczną. Jednocześnie odbiera grunt rentom, władzy proceduralnej, strukturom zasiedziałym, kartelom i monopolom, bo zastępuje rozliczanie z procedury rozliczaniem z wyniku.

Korpus badawczy strategii (destylat G3: 9 203 dokumenty, w tym 55% z lat 2025–2026) potwierdza pięć faktów, które razem wyznaczają kierunek działania.

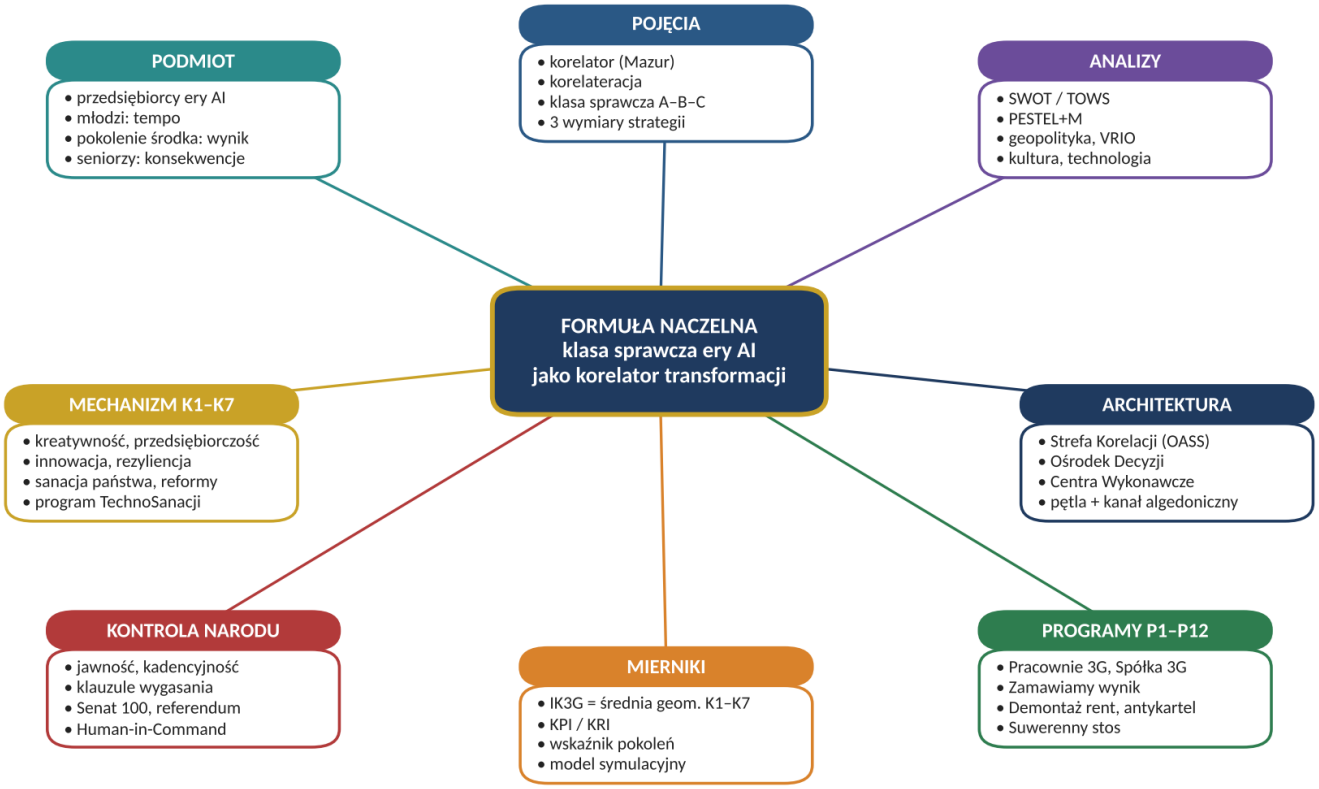
1. **AI wyrównuje umiejętności, ale zamyka drzwi wejściowe.** Asystent generatywnej AI podnosi produktywność średnio o 14%, a najmniej doświadczonych pracowników o ok. 34%. Jednocześnie zatrudnienie osób w wieku 22–25 lat w zawodach najbardziej narażonych na AI spada relatywnie o ok. 13%. Młodzi dostają narzędzie, ale tracą pierwszy szczebel kariery.
2. **Wiedza ukryta seniorów staje się zasobem rzadkim.** Agenci AI kończą ok. 12% złożonych zadań komputerowych, wobec 72% u ludzi. Doświadczeni opiekunowie dojrzałych systemów pracowali z AI wolniej, bo narzędzie nie zastępuje osądu w złożonym kontekście. Osoby 50+ stanowią ok. 30% polskiej siły roboczej, a odejście każdej z nich bez transferu wiedzy oznacza utratę modelu świata, którego AI nie ma.
3. **Sprawczość przedsiębiorcza rośnie z doświadczeniem.** Średni wiek założyciela firmy o najwyższym wzroście wynosi 45 lat. To argument za zespołami łączącymi pokolenia, a nie za kultem młodości.
4. **Polska jest w ogonie adopcji AI przy wysokiej ekspozycji.** W 2025 r. technologie AI stosowało 8,4% polskich przedsiębiorstw wobec 20% średnio w UE. W 20 zawodach najbardziej narażonych na AI pracuje 3,68 mln Polaków. Wysoka ekspozycja przy niskiej absorpcji to klasyczny warunek dryfu.
5. **Wartość przesuwa się ku warunkom brzegowym.** Kto kontroluje moc obliczeniową, energię, dane i standardy, ten przechwytuje marżę. UE ma ok. 5% światowej mocy obliczeniowej AI, a Polska ma 14% unijnego zatrudnienia w biogospodarce, ale tylko 6% jej wartości dodanej. Bez suwerennych warunków brzegowych klasa sprawcza staje się podwykonawcą platform.

Strategia prowadzi czytelnika od pojęć do wykonania. Rozdział 1 rozwija formułę naczelną, a rozdział 2 porządkuje terminologię i zakres badań. Rozdział 3 przedstawia diagnozę, rozdział 4 rozważanie główne o roli klasy sprawczej w transformacji ustrojowej, a rozdział 5 komplet analiz strategicznych.

Rozdziały 6–8 opisują model korelateracji, architekturę instytucjonalną korelatora państwa i model reformy strukturalnej. Rozdziały 9–11 przekładają je na siedem korelatorów, Inicjatywę 3G i dwanaście programów. Rozdziały 12–18 zawierają uzasadnienia, mapę drogową, panel regulatora, ryzyka, agendę badawczą, miejsce w portalu oraz konkluzję. Aneksy zawierają rozwinięty słownik i bibliografię.

Tabela 3. Dziesięć decyzji strategicznych

Decyzja	Treść i skutek
1. Korelator jako funkcja ustrojowa	Uznać korelatercję informacji i decyzji za odrębną funkcję państwa (Strefa Korelateracji), a nie za dodatek do resortów. Skutek: koniec decyzji podejmowanych w silosach.
2. Klasa sprawcza jako podmiot zmiany	Nadać przedsiębiorcom ery AI i zespołom 3G rolę partnera państwa w rozpoznaniu, prototypowaniu i wdrażaniu. Skutek: państwo zyskuje sensory i efektory o tempie tygodni, nie lat.
3. Inicjatywa 3G na bazie Programu 2G	Rozszerzyć model podwójnego klucza do modelu trzech kluczy: tempo (młodzi), wynik i ryzyko (przedsiębiorca, pokolenie środka), konsekwencja (seniorzy).
4. Siedem korelatorów K1–K7	Mierzyć i rozwijać jednocześnie kreatywność, przedsiębiorczość, innowację, rezyliencję, sanację państwa, reformy i program TechnoSanacji. Zero w jednym zeruje całość.
5. Płacimy za wynik	Zastąpić finansowanie procedury kontraktem wyniku, zamówieniem przedkomercyjnym, partnerstwem innowacyjnym i zobowiązaniem zakupu.
6. Demontaż rent	Przegląd zawodów regulowanych testem proporcjonalności, jawny ślad legislacyjny, przesunięcie ciężaru z pracy na rentę gruntową, neutralność form pracy.
7. Otwarte rynki	Antykartelowe zasady zamówień publicznych, przegląd monopoli lokalnych i platformowych, niski koszt wyjścia z zależności od dostawcy.
8. Suwerenny stos	Moc obliczeniowa, energia, dane i polskie modele językowe jako warunki brzegowe sprawczości; talenty jako infrastruktura krytyczna.
9. Human-in-Command	Każdy agent AI w służbie państwa i gospodarki ma właściciela, mandat, ślad decyzji i warunek zatrzymania. Decyzje wysokiego wpływu podejmuje człowiek.
10. Kontrola Narodu	Klasa sprawcza działa pod kontrolą obywateli: jawność, kadencyjność, rotacja, referendum, Indeks Korelatora 3G publikowany co roku, klauzule wygasania dla każdego instrumentu.

Rysunek 1. Mapa myśli Strategii korelateracji klasy sprawczej: formuła naczelna w centrum, wokół niej podmiot (3G), mechanizm (K1–K7), architektura korelatora, analizy strategiczne, programy P1–P12 i kontrola Narodu

1. Formuła naczelna i jej rozwinięcie

1.1. Zapis formuły

Każda publikacja Biblioteki TechnoSanacji otwiera się formułą naczelną, wobec której weryfikuje się całą treść. Formuła tej strategii brzmi:

> **FORMUŁA NACZELNA STRATEGII KORELATERACJI KLASY SPRAWCZEJ**
>
> W erze AI wykonanie tanieje, a drożeją trzy rzeczy: wybór problemu, wiedza o konsekwencjach i odpowiedzialność za wynik. Żadne pokolenie ani żadna instytucja nie ma ich wszystkich naraz. Klasa sprawcza ery AI łączy je w procesie korelateracji: wykrywa sygnały zmiany, kojarzy je z wiedzą i zasobami trzech pokoleń, syntezuje w decyzje i przekłada na wynik, za który odpowiada. Rzeczpospolita instytucjonalizuje ten proces jako własny korelator, a Naród go kontroluje.

Formuła ma trzy warstwy. **Warstwa ekonomiczna** mówi, co się zmienia: AI obniża koszt wykonania, więc rośnie względna wartość decyzji, osądu i odpowiedzialności. **Warstwa społeczna** wskazuje, kto ma zasoby: trzy pokolenia, z których każde posiada inną część potrzebnej całości. **Warstwa ustrojowa** określa, jak to zorganizować: przez korelator, czyli funkcję państwa i klasy sprawczej, która łączy sygnał, wiedzę, decyzję i wynik w jedną pętlę sterowania.

1.2. Rozbiór formuły: sześć rozstrzygnięć

Tabela 4. Rozbiór formuły naczelnej

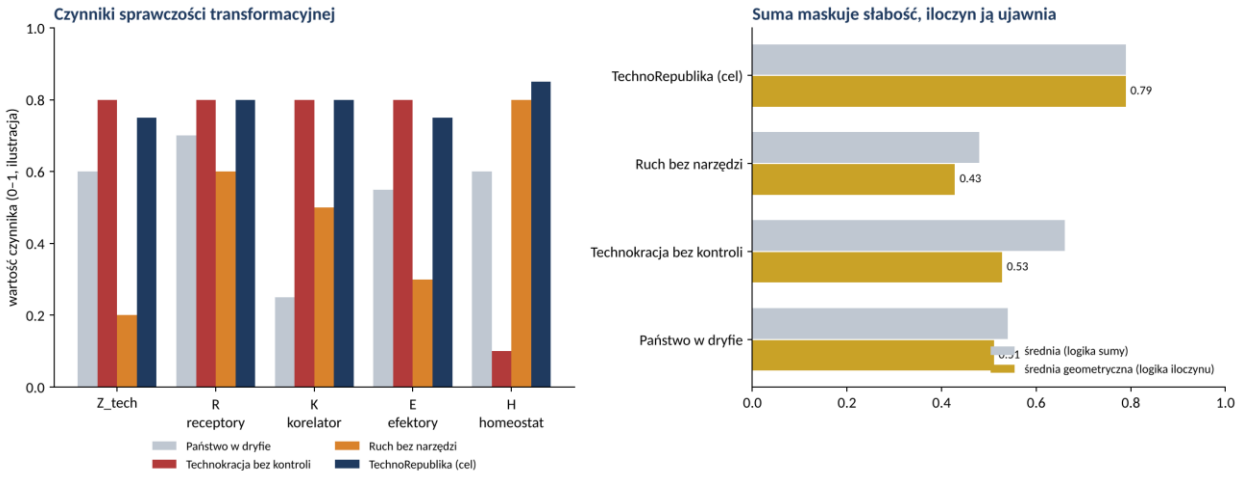
Człon formuły	Rozstrzygnięcie	Wykluczony błąd	Warunek obalenia
„wykonanie tanieje”	Agenci AI, roboty i narzędzia biotech obniżają koszt operacji; przewaga przesuwa się ku decyzji i integracji.	Teza, że AI zastąpi ludzi w całości.	Gdyby produktywność AI nie zależała od kompetencji użytkownika (korpus pokazuje, że zależy).
„drożeją wybór problemu, konsekwencje, odpowiedzialność”	Rzadkim zasobem staje się osąd, nie informacja.	Przekonanie, że wystarczy dostęp do danych.	Gdyby systemy w pełni autonomiczne osiągały wyniki ludzi w złożonych zadaniach (dziś ok. 12% vs 72%).
„żadne pokolenie nie ma ich wszystkich”	Komplementarność pokoleń jest warunkiem sprawczości.	Kult młodości albo gerontokracja.	Gdyby zespoły jednopokoleniowe systematycznie przewyższały mieszane (hipoteza do testu w pilotażu).
„korelateracja”	Sprawczość to proces informacyjny: sygnał → synteza → decyzja → wynik → korekta.	Utożsamienie sprawczości z posiadaniem władzy lub kapitału.	Gdyby decyzje oparte na syntezie danych nie były trafniejsze od decyzji proceduralnych.
„państwo instytucjonalizuje”	Korelator jest funkcją ustrojową państwa, a nie prywatnym przywilejem klasy.	Technokracja bez legitymizacji.	Gdyby instytucjonalizacja prowadziła do przechwycenia państwa przez nową elitę (bezpieczniki z rozdz. 15).
„Naród kontroluje”	Kontrola obywatelska jest częścią pętli, nie dodatkiem.	Merytokracja bez rozliczalności.	Gdyby jawność i referendum blokowały zdolność decyzyjną (test w panelu regulatora).

1.3. Formuła operacyjna: iloczyn, nie suma

Zdolność klasy sprawczej do pełnienia funkcji korelatora wyraża się iloczynem, zgodnie z zasadą iloczynowości siły przyjętą w Cyberkulturowej Wizji i Misji Politycznej. Iloczyn oznacza, że żaden czynnik nie może być zerowy: braku prawomocności nie zrekompensuje sprawność, a braku sprawności nie zrekompensuje szlachetność celu.

FORMUŁA OPERACYJNA

Sprawczość transformacyjna = Z_tech × R × K × E × H, gdzie Z_tech to dostęp do stosu technologicznego (moc obliczeniowa, energia, dane, standardy, robotyka, biotechnologia), R to jakość receptorów (rozpoznanie sygnałów), K to zdolność korelateracyjna (synteza i decyzja), E to sprawność efektorów (wykonanie), a H to homeostat (wartości, prawomocność, kontrola Narodu). Mierzalnym przybliżeniem K jest Indeks Korelatora 3G: IK3G = (K1 · K2 · K3 · K4 · K5 · K6 · K7)^(1/7).

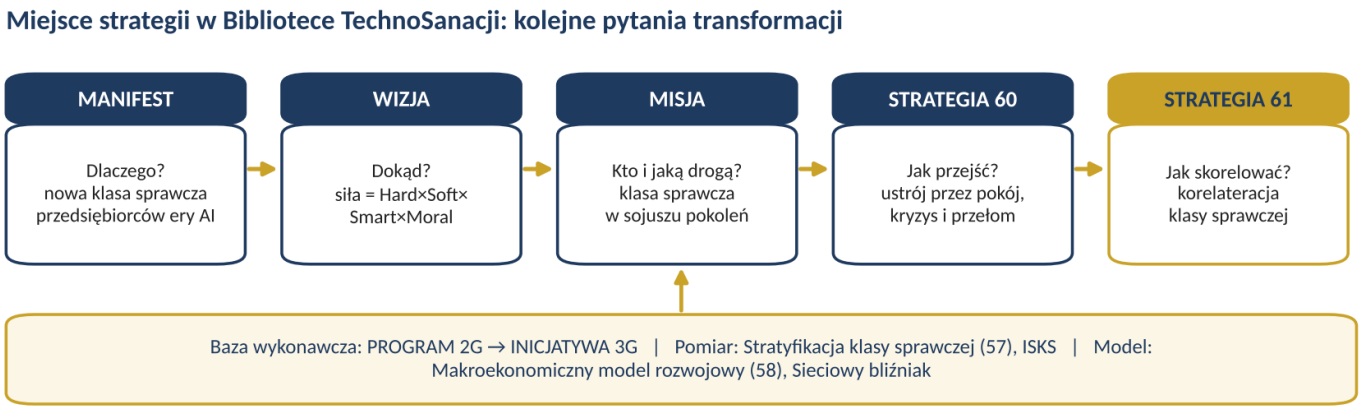

Rysunek 2. Formuła operacyjna jako iloczyn czynników: zero w którymkolwiek czynniku zeruje sprawczość transformacyjną; porównanie czterech profili państwa (ilustracja modelowa)

1.4. Miejsce strategii w Bibliotece TechnoSanacji

Biblioteka TechnoSanacji odpowiada na kolejne pytania transformacji. **Manifest** mówi, dlaczego zmiana jest potrzebna i wskazuje nową klasę sprawczą, czyli przedsiębiorców ery AI. **Cyberkulturowa Wizja** pokazuje, dokąd zmierzamy i jaką siłę ma zbudować Rzeczpospolita. **Misja Polityczna** wskazuje, kto i jaką drogą ma przeprowadzić zmianę. **Strategia transformacji ustrojowej** opisuje, jak przejść przez pokój, kryzys i przełom bez utraty ciągłości prawnej. **Stratyfikacja klasy sprawczej** mierzy skład klasy średniej na osiach wkładu, ryzyka i odpowiedzialności. **Program 2G** jest horyzontalnym mechanizmem wykonawczym sojuszu pokoleń.

Niniejsza strategia odpowiada na pytanie **„Jak?”**: jak zorganizować klasę sprawczą, by działała jako korelator, czyli sensor, mózg i ramię transformacji jednocześnie. Operacjonalizuje Wizję i Misję, przekładając ich tezy na mechanizmy, instytucje, programy i mierniki.

Rysunek 3. Miejsce Strategii korelateracji w Bibliotece TechnoSanacji: od Manifestu (dlaczego), przez Wizję (dokąd) i Misję (kto i jaką drogą), do Strategii korelateracji (jak), z Programem 2G jako bazą wykonawczą

Tabela 5. Od Manifestu do wykonania: jak strategia operacjonalizuje siedem punktów Manifestu

Punkt Manifestu	Obietnica	Operacjonalizacja w tej strategii
1. Państwo zdolności, nie muzeum procedur	wiadomo, kto decyduje, odpowiada i kontroluje	architektura korelatora (rozdz. 7), właściciel wyniku, Karta Misji 3G, K5 Sanacja państwa
2. Suwerenność to energia, moc obliczeniowa, dane i talenty	niski koszt wyjścia z zależności	P10 Suwerenny stos, analiza technologiczna i geopolityczna (rozdz. 5), talenty jako infrastruktura krytyczna
3. Państwo płaci za wynik, nie za procedurę	zamówienia przedkomercyjne, zobowiązania zakupu, kapitał wzrostu	P5 Zamawiamy wynik, P3 Spółka 3G i Konto Sprawczości, K3 Innowacja
4. Praca, przemysł i awans społeczny	koniec podwykonawstwa	P12 Klastry AI–robotyka–biotech, P8 Demontaż rent, P9 Otwarte rynki
5. Edukacja przez działanie	kompetencje, nie świadectwa	P11 Edukacja przez działanie, P1 Pracownie 3G, mikrokwalifikacje
6. Odporność obywatelska	powszechna rezyliencja	P6 Rezyliencja 3G, K4 Rezyliencja, prebunking międzypokoleniowy
7. Człowiek decyduje, AI wzmacnia	Human-in-Command	P4 Piaskownica agentów AI, standard rozliczalnego agenta, Karta Praw Uczestnika 3G

1.5. Model 3A jako pętla korelateracji

Model 3A, czyli metoda TechnoSanacji, opisuje trzy fazy nadążania za zmianą. W ujęciu korelateracji każda faza ma swój organ i swój produkt.

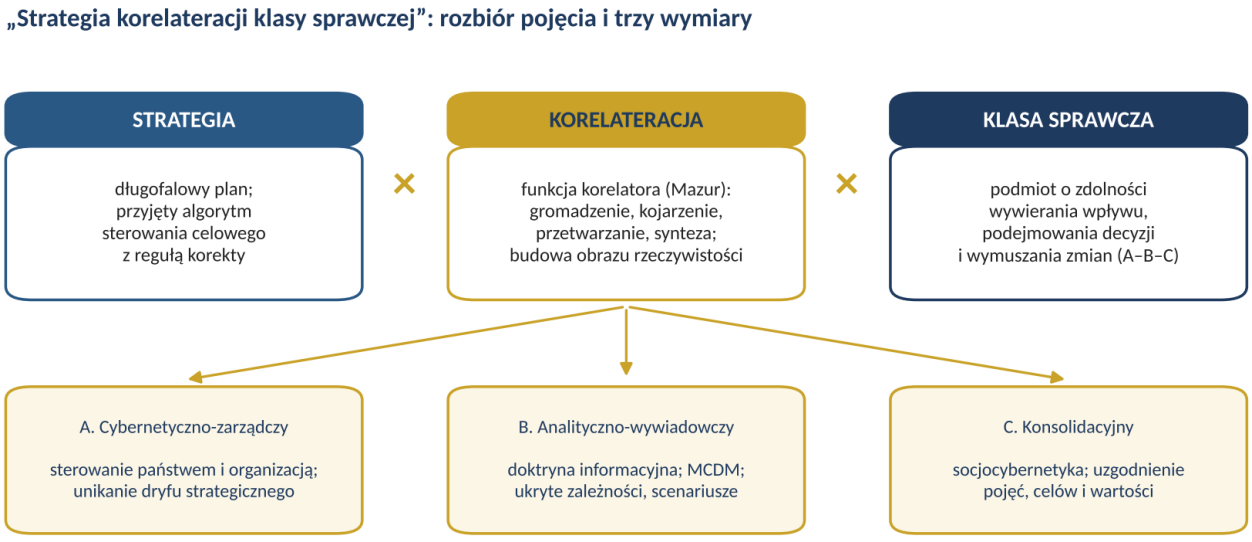
- **Antycypacja** to praca receptorów i korelatora: wykrywanie słabych sygnałów, foresight, scenariusze. Produktem jest wczesne ostrzeżenie i mapa opcji decyzyjnych.
- **Absorpcja** to praca akumulatora i efektorów: rezerwy, redundancja, praca w trybie odciętym, a także szybkie przeniesienie technologii do krajowych firm. Produktem jest zdolność przetrwania szoku bez utraty funkcji krytycznych.
- **Adaptacja** to praca homeostatu i korelatora: zmiana reguł, instytucji, kadr i alokacji zasobów szybciej niż otoczenie. Produktem jest nowa reguła, standard albo instytucja.

Klasa sprawcza przyspiesza wszystkie trzy fazy. Przedsiębiorca ery AI pracuje w rytmie tygodni, a państwo w rytmie lat. Korelateracja polega na tym, by państwo przejęło rytm klasy sprawczej tam, gdzie to możliwe, i narzuciło jej swoje bezpieczniki tam, gdzie to konieczne.

2. Uściślenia terminologiczne i zakres badań

2.1. Dlaczego potrzebne są uściślenia

Sformułowanie „strategia korelateracji klasy sprawczej” nie jest terminem encyklopedycznym. To wyspecjalizowana konstrukcja pojęciowa z pogranicza cybernetyki społecznej, teorii sterowania i zaawansowanej analityki strategicznej. Bez uściśleń grozi mu dwojaka błędna interpretacja: jako statystycznej „korelacji” (współzmienności zmiennych) albo jako politycznego hasła o „nowej elicie”. Oba odczytania są fałszywe. Ten rozdział rozbija pojęcie na komponenty, odróżnia je od pojęć pokrewnych i wyznacza zakres badań.

Rysunek 4. Rozbiór pojęcia: Strategia (algorytm sterowania celowego) × Korelateracja (funkcja korelatora: gromadzenie, kojarzenie, synteza, weryfikacja) × Klasa sprawcza (podmiot o zdolności wywierania wpływu i wymuszania zmian) oraz trzy wymiary strategii

2.2. Strategia

Strategia to długofalowy plan działania, a w ujęciu cybernetycznym **przyjęty algorytm sterowania celowego**. Algorytm określa, jakie sygnały system odbiera, jak je przetwarza, jakie decyzje podejmuje, jakimi efektorami je wykonuje i jak koryguje kurs na podstawie wyniku. Strategia różni się od planu tym, że zawiera regułę korekty, a od programu tym, że wiąże cel z mechanizmem jego osiągania w zmiennym otoczeniu. W Bibliotece TechnoSanacji strategia ma zawsze formułę naczelną, mierniki i bezpieczniki.

2.3. Korelator i korelateracja

W teorii układów samodzielnych Mariana Mazura układ samodzielny to układ zdolny do sterowania się w celu przeciwdziałania utracie zdolności sterowania się. Ma sześć organów:

- **receptory** odbierają bodźce z otoczenia,
- **korelator** gromadzi, kojarzy, przetwarza i syntezuje informację, buduje model rzeczywistości i decyduje o reakcji,
- **efektory** wykonują reakcję,
- **homeostat** utrzymuje równowagę funkcjonalną i normy (w społeczeństwie: wartości, tożsamość, prawo),
- **akumulator** gromadzi energię i rezerwy,
- **alimentator** pozyskuje zasoby z otoczenia.

Józef Kossecki przeniósł ten aparat na państwa i społeczeństwa jako układy sterownicze. Pokazał, że o sterowaniu społecznym decydują normy poznawcze (co uznaje się za prawdziwe), ideologiczne (co ważne) i etyczne (co dobre). To one ustawiają korelator zbiorowości.

Korelateracja jest neologizmem TechnoSanacji utworzonym od korelatora. Oznacza **funkcję korelatora w działaniu**, czyli ciągły proces aktywnego wykrywania relacji i wzorców, integracji danych, budowania obrazu rzeczywistości i przekształcania go w decyzję. Korelateracja nie jest jednorazową analizą. Jest stanem pracy organizmu, który bez przerwy porównuje model z rzeczywistością i koryguje jedno albo drugie.

Tabela 6. Korelacja, korelator, korelateracja: rozróżnienie pojęć

Pojęcie	Dziedzina	Znaczenie	Czego nie oznacza w tej strategii
Korelacja	statystyka	miara współzmienności dwóch zmiennych	dowodu przyczynowości ani metody rządzenia
Korelator	cybernetyka (Mazur)	organ gromadzący, kojarzący i syntezujący informację w układzie samodzielnym	centralnego urzędu ani „ministerstwa prawdy”
Korelateracja	cybernetyka społeczna, analityka strategiczna (pojęcie TechnoSanacji)	ciągły proces pracy korelatora: sygnał → kojarzenie → synteza → decyzja → wynik → korekta	jednorazowego raportu ani mechanicznego „data-driven government”
Korelator klasy sprawczej	strategia TechnoSanacji	rola klasy sprawczej jako podmiotu, który łączy sygnały zmian technologicznych z wiedzą trzech pokoleń i przekłada je na wynik	prawa klasy do władzy poza mandatem

2.4. Klasa sprawcza

W analizie socjocybernetycznej, politycznej i systemowej **klasa sprawcza** to grupa, podsystem lub sieć podmiotów posiadających zdolność faktycznego wywierania wpływu, podejmowania decyzji i wymuszania zmian, czyli posiadających sprawczość i potencjał wykonawczy. *Stratyfikacja klasy sprawczej* zoperacjonalizowała to pojęcie na trzech osiach:

A. **Źródło dochodu:** praca i zysk z ryzyka, a nie renta (z ziemi, licencji, regulacji, pozycji).

B. **Relacja do ryzyka:** ryzyko ponosi działający, a nie podatnik, najemca albo klient.

C. **Odpowiedzialność za rezultat:** istnieje przypisany wynik i konsekwencja („właściciel sprawy"), a nie władza proceduralna bez rozliczenia.

Klasa sprawcza jest więc **przekrojem położeń**, a nie zawodem, dyplomem, formą umowy ani adresem. Ta sama osoba może być w jednym położeniu sprawcza (tworzy produkt), a w innym rentowa (korzysta z arbitrażu podatkowego). Przedsiębiorca ery AI jest jej trzonem, bo w tym położeniu wszystkie trzy osie są spełnione najczęściej: dochód zależy od wyniku, ryzyko jest własne, a odpowiedzialność osobista.

Tabela 7. Klasa sprawcza a pojęcia pokrewne

Pojęcie	Kryterium wyodrębnienia	Relacja do klasy sprawczej
Klasa średnia	dochód (75–200% mediany), zawód lub samoidentyfikacja	może być sprawcza lub rentowa; strategia mierzy jej skład, nie wielkość
Klasa rządząca (Mosca), elita (Pareto)	kontrola aparatu władzy, cyrkulacja elit	klasa sprawcza nie jest elitą rządzącą; jest sensorem i efektorem zmiany pod kontrolą mandatu
Klasa kreatywna (Florida)	zawód twórczy, kapitał talentu	częściowo pokrywa się z klasą sprawczą, gdy twórczość ma rynek i odpowiedzialność za wynik
Klasa menedżerska i ekspercka (PMC)	kontrola organizacji i wiedzy eksperckiej	sprawcza, gdy rozliczana z wyniku; rentowa, gdy chroniona kredencjałami i procedurą
Klasa próżniacza (Veblen), rentierzy	konsumpcja statusowa, dochód z posiadania	przeciwieństwo klasy sprawczej (antyteza rentierska)
Przedsiębiorca ery AI	orkiestracja zdolności: wiedza + dane + agenci AI + odpowiedzialność	trzon klasy sprawczej
Prekariat platformowy	praca zależna od algorytmu bez autonomii	potencjał klasy sprawczej po uzyskaniu narzędzi, kapitału i mentora

2.5. Sprawczość: trzy poziomy

Słowo „sprawczość” ma w polszczyźnie trzy znaczenia, które strategia rozróżnia.

1. **Sprawczość indywidualna (self-efficacy)** to przekonanie, że własne działanie przynosi zamierzone skutki (A. Bandura). Jest zasobem społecznym nierówno rozdzielonym, bo zależy od pochodzenia, edukacji i dostępu do mentora.
2. **Sprawczość organizacyjna** to zdolność zespołu lub firmy do dowiezienia wyniku: od problemu, przez prototyp, do klienta. Mierzy się ją terminowością, jakością i odebranym rezultatem.
3. **Sprawczość systemowa** to zdolność państwa i społeczeństwa do zmiany reguł, instytucji i alokacji zasobów szybciej niż otoczenie. Jest celem korelateracji i przedmiotem Modelu 3A.

Klasa sprawcza jest pomostem między tymi poziomami: przekształca sprawczość indywidualną w organizacyjną (zespół 3G, firma), a organizacyjną w systemową (reforma, standard, instytucja).

2.6. Przedsiębiorca ery AI i orkiestracja zdolności

Przedsiębiorca ery AI to osoba lub mikro-zespół łączący cztery zasoby: wiedzę dziedzinową, dane, zespół agentów AI (oraz roboty i narzędzia biotech) i osobistą odpowiedzialność za wynik. Nie wyróżnia go wielkość kapitału ani miejsce w hierarchii, tylko zdolność **orkiestracji**: wyznacza cel, dzieli zadania między ludzi i maszyny, sprawdza wynik i za niego odpowiada. Zasada **Human-in-Command** stanowi, że maszyna dostarcza moc obliczeniową i wykonawczą, a mandat decyzyjny, etyczny i prawny pozostaje przy człowieku.

Pojęcie obejmuje inżynierkę zakładającą firmę robotyczną, lekarza budującego narzędzie diagnostyczne, rolnika z czujnikami i dronami, rzemieślnika sprzedającego na świat, nauczycielkę z laboratorium kompetencji i seniora-eksperta, który zamienia czterdzieści lat doświadczenia w usługę wspieraną przez AI. **Hiperproduktywne mikro-zespoły** (w skrajnym ujęciu „firmy jednoosobowe”) są formą organizacyjną tej klasy: zmniejszają skalę organizacji przy rosnącej przepustowości rynkowej.

2.7. 2G i 3G

Model 2G (Program 2G) to operacyjny system współpracy Generacji Z i seniorów, oparty na zasadzie podwójnego klucza: młody lider odpowiada za tempo i narzędzia, doświadczony mentor za standard i konsekwencje. **Inicjatywa 3G** rozwija ten model o trzecie ogniwo, czyli pokolenie środka i przedsiębiorcę jako właściciela wyniku i ryzyka. Program 2G dopuszczał osoby 30–59 lat jako właścicieli misji i facylitatorów. Inicjatywa 3G czyni z tej roli trzeci klucz, bo bez kapitału, organizacji i odpowiedzialności prawnej współpraca młodych z seniorami zostaje na poziomie mentoringu i nie przechodzi w wynik gospodarczy.

Tabela 8. Trzy pokolenia w Inicjatywie 3G (definicje funkcjonalne)

Pokolenie	Zakres umowny	Zasób wnoszony	Klucz w modelu 3G	Typowe ryzyko bez korelatora
M: młodzi, Generacja Z i najmłodsi milenialsi	ok. 18–34 lat	tempo uczenia, biegłość w AI, eksperyment, sieci	klucz tempa i narzędzi	brak pierwszego szczebla kariery, emigracja, praca bez autorstwa
S: pokolenie środka	ok. 35–54 lat	kapitał, organizacja, sprzedaż, odpowiedzialność prawna, rodzina	klucz wyniku i ryzyka	przeciążenie, brak czasu na naukę, ucieczka w rentę
Sr: seniorzy	55+ (eksperci), 60+ (polityka senioralna)	pamięć instytucjonalna, wiedza ukryta, standard, sieć, test konsekwencji	klucz konsekwencji i ciągłości	utrata roli, wykluczenie cyfrowe, wyjście wiedzy z obiegu

Granice wiekowe są umowne. O roli decydują kompetencja, gotowość i zakres odpowiedzialności, a nie metryka, zgodnie z zasadą Programu 2G.

2.8. Transformacja ustrojowa i reforma strukturalna

Transformacja ustrojowa to zmiana reguł sprawowania władzy, czyli konstytucji, architektury organów, sposobu legitymizacji i kontroli. Strategia transformacji ustrojowej (60) przesądziła, że w Rzeczypospolitej ma ona przebiegać drogą legalną, przez mandat i referendum, „rewolucyjnie w treści, ewolucyjnie w formie".

Reforma strukturalna to przebudowa aparatu państwa i rynku w ramach obowiązujących lub nowych reguł: struktury organów, przepływów informacji, finansowania, zamówień i regulacji. Ten dokument traktuje reformę strukturalną jako **przebudowę toru informacyjnego państwa** (rozdz. 8), a transformację ustrojową jako jej utrwalenie w normach najwyższego rzędu.

2.9. Renty, władza proceduralna, struktury zasiedziałe, kartele i monopole

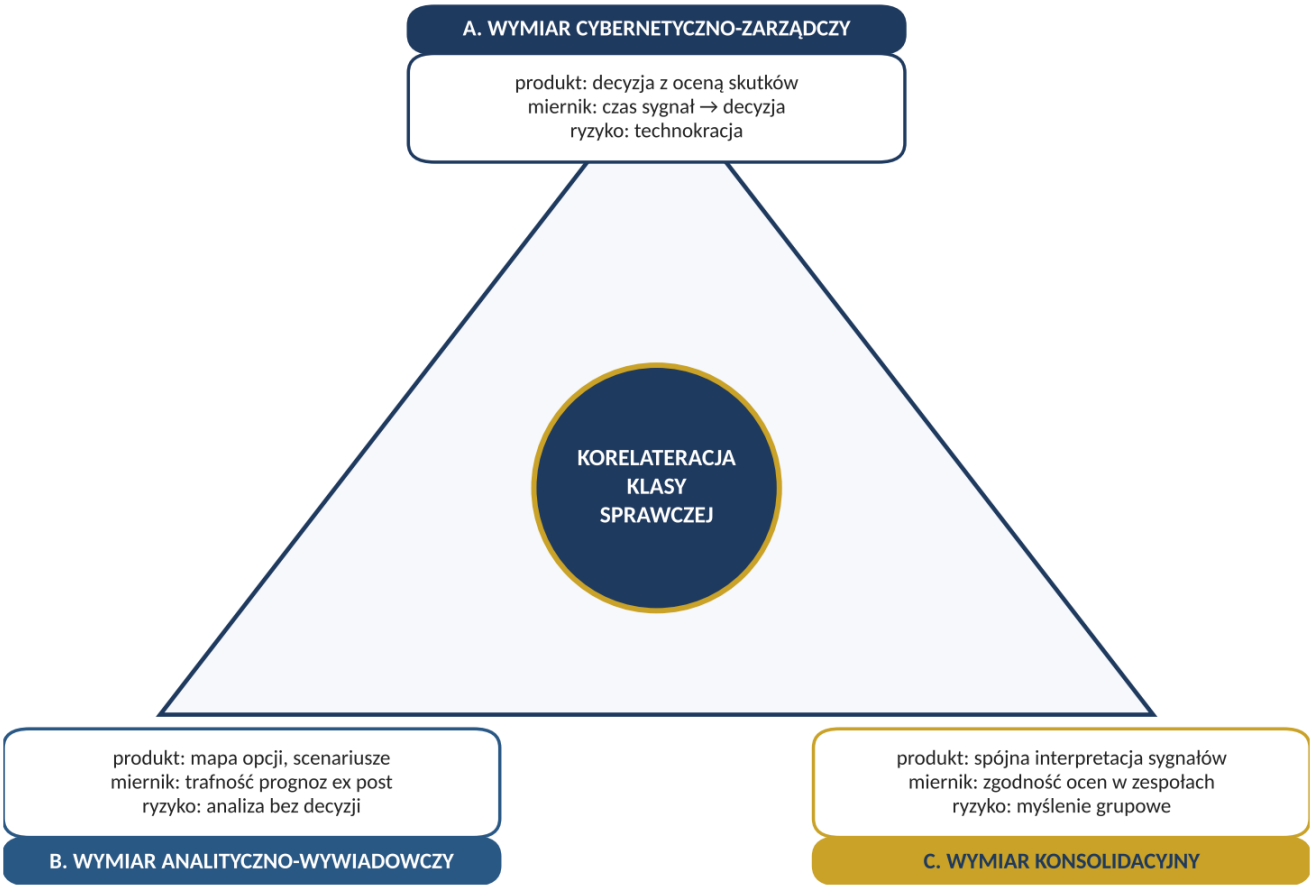
Tabela 9. Pojęcia oporu systemowego, które korelateracja ma rozpuszczać

Pojęcie	Definicja robocza	Przykładowy mechanizm w Polsce	Miernik
Renta ekonomiczna	dochód przewyższający koszt alternatywny zasobu, uzyskany z pozycji, a nie z wkładu	renta mieszkaniowa (84% własności przy 2–4% najmu rynkowego), renta licencyjna zawodów regulowanych	udział dochodu z renty w dochodzie gospodarstw; ceny vs koszty
Pogoń za rentą (rent-seeking)	zużywanie zasobów na przechwytywanie istniejącej wartości zamiast jej tworzenia	lobbing bez śladu legislacyjnego, ulgi celowane	liczba poprawek bez autora; koncentracja korzyści
Władza proceduralna	władza wynikająca z kontroli procedury, a nie z odpowiedzialności za wynik	decyzje administracyjne bez terminu i właściciela sprawy	odsetek procedur z właścicielem wyniku i miernikiem
Struktury zasiedziałe (autopojeza instytucjonalna)	procedury, etaty i budżety, które reprodukują się niezależnie od wyniku	programy finansowane od dekady bez ewaluacji	odsetek programów z ewaluacją ex post i klauzulą wygasania
Kartel	porozumienie ograniczające konkurencję (cenowe, przetargowe, polityczne „kartele partyjne”)	zmowy przetargowe, podział rynków lokalnych	wskaźniki koncentracji ofert, ceny w przetargach z jedną ofertą
Monopol dysfunkcjonalny	pozycja dominująca blokująca wejście i innowację	monopole lokalne i platformowe, zależność od jednego dostawcy (vendor lock-in)	koszt wyjścia z zależności; prowizje platform (2,5–10% wolumenu w badanych przypadkach)
Przechwycenie państwa (state capture)	kształtowanie reguł przez wąskie grupy na własną korzyść	„drzwi obrotowe”, firmy powiązane politycznie (rosną o 1,66 p.p. rocznie wolniej)	sieć zamówień, rejestr kontaktów, karencje

2.10. Trzy wymiary strategii korelateracji

W zależności od kontekstu zastosowania strategia korelateracji ma trzy wymiary. Wszystkie trzy są potrzebne jednocześnie.

1. **Wymiar cybernetyczno-zarządczy (sterowanie państwem i organizacją).** Klasa sprawcza i państwo budują system, który integruje bodźce z otoczenia (gospodarka, geopolityka, technologia, nastroje społeczne), zamiast działać w rozproszeniu. Celem jest uniknięcie dryfu strategicznego przez stałe wykrywanie zależności i przekształcanie ich w trafne decyzje wykonawcze.
2. **Wymiar analityczno-wywiadowczy (doktryna informacyjna).** Ośrodek decyzyjny nie poprzestaje na zbieraniu danych. Stosuje kojarzenie faktów i analizę wielokryterialną (MCDM, AHP), identyfikuje ukryte zależności w złożonych środowiskach (technologia, energia, obronność) i buduje prognozy i scenariusze na podstawie powiązań niewidocznych w powierzchownej analizie.
3. **Wymiar konsolidacji klasy sprawczej (socjocybernetyka).** Grupa sterująca uzgadnia pojęcia, cele i system wartości (uzgodnienie korelacyjne), tak by jej członkowie interpretowali sygnały z otoczenia w spójny sposób. Bez tego wymiaru korelator jest szumem: każdy ma rację, ale nikt nie działa razem.

Rysunek 5. Trzy wymiary strategii korelateracji: cybernetyczno-zarządczy (sterowanie), analityczno-wywiadowczy (doktryna informacyjna) i konsolidacyjny (uzgodnienie korelacyjne) wraz z produktami i ryzykami każdego wymiaru

DEFINICJA SYNTETYCZNA

Strategia korelateracji klasy sprawczej to model sterowania informacyjnego, w którym podmiot posiadający siłę sprawczą (klasa sprawcza ery AI w sojuszu trzech pokoleń) wykorzystuje ciągłą syntezę, kojarzenie i analizę danych do utrzymania przewagi strategicznej, właściwego reagowania na bodźce zewnętrzne i realizacji celów długofalowych Rzeczypospolitej, pod kontrolą Narodu.

2.11. Zakres badań: pytania, hipotezy, jednostki analizy

Rola klasy sprawczej jako korelatora transformacji ustrojowej jest przedmiotem badań na czterech poziomach analizy. Strategia formułuje pytania badawcze, które pilotaż Inicjatywy 3G i Obserwatorium IK3G mają rozstrzygać empirycznie.

Tabela 10. Zakres badań roli klasy sprawczej jako korelatora

Poziom analizy	Jednostka	Pytanie badawcze	Wskaźnik	Źródło danych
Mikro	zespół 3G, mikro-zespół z agentami AI	Czy zespoły trzypokoleniowe dowożą więcej wdrożeń i popełniają mniej błędów decyzyjnych niż jednopokoleniowe?	stopa wdrożeń, błędy decyzyjne, trwałość	Rejestr Misji 3G, grupa kontrolna
Mezo	firma, ekosystem, klaster	Czy firmy z orkiestracją AI i seniorem-partnerem rosną szybciej i dłużej przeżywają?	wzrost przychodu, przeżywalność 3-letnia, eksport	KRS/CEIDG, PARP, GUS
Makro	gospodarka i państwo	Czy instytucjonalizacja korelatora skraca czas od sygnału do decyzji i od decyzji do wyniku?	czas reakcji, odsetek decyzji z oceną skutków, IK3G	Ośrodek Analiz i Syntezy, controlling
Ustrojowy	reguły i legitymizacja	Czy rozliczanie z wyniku ogranicza renty i władzę proceduralną bez utraty legitymizacji?	udział rent, ślad legislacyjny, zaufanie	ślad legislacyjny, badania opinii, audyty

Strategia **nie twierdzi**, że klasa sprawcza jest moralnie lepsza od innych grup, że przedsiębiorcy powinni rządzić zamiast obywateli, ani że technologia sama rozwiąże problemy ustrojowe. Twierdzi, że w erze AI **funkcja korelatora** musi zostać przypisana podmiotom, które mają do niej kompetencje i ponoszą konsekwencje decyzji, a następnie poddana kontroli demokratycznej.

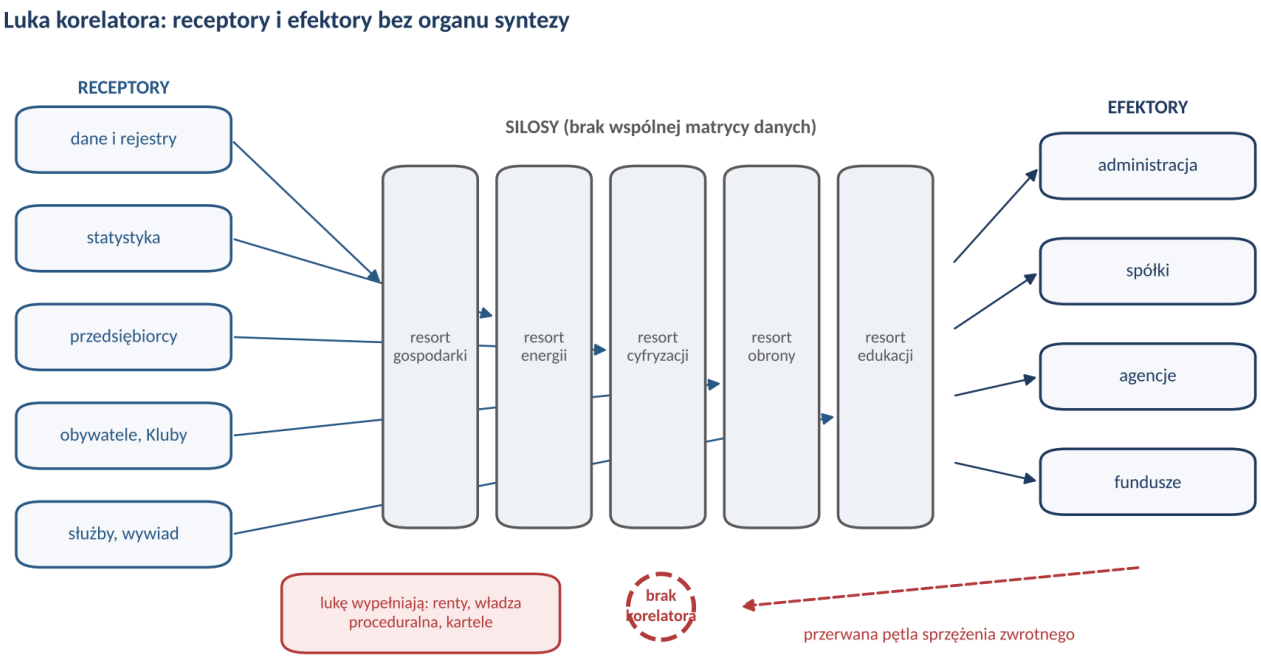
3. Diagnoza: klasa sprawcza w Polsce 2026

3.1. Państwo z receptorami, bez korelatora

Diagnoza Rzeczypospolitej 2026 opisała państwo w dryfie strategicznym: tempo zmian w otoczeniu przewyższa tempo adaptacji, a państwo nie ma mechanizmów wczesnego wykrywania dryfu. Z perspektywy teorii układów samodzielnych dryf ma precyzyjną przyczynę. Państwo dysponuje rozbudowanymi **receptorami**: rejestrami, statystyką publiczną, systemami sprawozdawczymi, służbami i instytucjami badawczymi. Ma też **efektory**: administrację, spółki, agencje i fundusze. Brakuje **korelatora**, czyli miejsca, w którym sygnały z różnych dziedzin są kojarzone, ważone i przekładane na decyzję, a wynik decyzji wraca jako informacja korygująca.

Ta luka ma cztery objawy.

1. **Silosowość.** Sygnał energetyczny, technologiczny, demograficzny i obronny trafia do różnych resortów, które nie mają wspólnej matrycy danych ani wspólnego właściciela wyniku.
2. **Opóźnienie pętli.** Decyzje zapadają w rytmie cyklu budżetowego i wyborczego, a nie w rytmie zmiany. Korekta przychodzi po kryzysie, a nie przed nim.
3. **Szum zamiast syntezy.** Dokumentów strategicznych jest wiele, ale nie ma mechanizmu, który rozstrzyga konflikty między nimi i mierzy ich wykonanie.
4. **Wypełnianie luki przez renty.** Tam, gdzie nie ma sprzężenia zwrotnego z wyniku, decyzje przechwytują grupy zainteresowane utrzymaniem status quo: beneficjenci rent, struktury zasiedziałe, kartele i monopole.

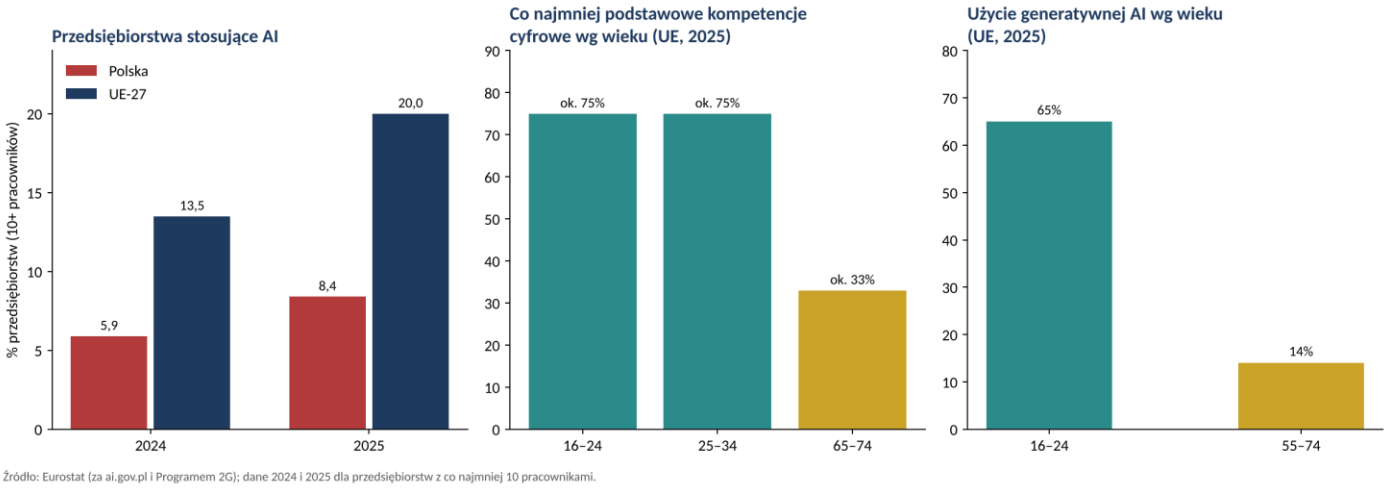
Rysunek 6. Luka korelatora: receptory (dane, rejestry, obywatele) i efektory (administracja, spółki, fundusze) istnieją, ale sygnały trafiają do silosów resortowych, a pętla sprzężenia zwrotnego jest przerwana; lukę wypełniają renty i władza proceduralna

3.2. Technologia zmienia cenę pokoleń

Korpus G3 pokazuje, że rewolucja AI, robotów autonomicznych i biotechnologii nie działa na rynek pracy jednorodnie. Zmienia **względną cenę zasobów**, które wnoszą poszczególne pokolenia.

Tabela 11. Pięć faktów diagnozy (korpus G3 i dokumenty Biblioteki)

Fakt	Dowód	Znaczenie dla korelatora
AI wyrównuje umiejętności na dole	asystent GenAI: +14% produktywności średnio, ok. +34% dla najmniej doświadczonych (Brynjolfsson, Li, Raymond 2025); zadania tekstowe szybciej o 37% (Noy, Zhang 2023)	młodzi z AI szybko osiągają poziom praktyka, jeśli ktoś ich zatrudni
AI zamyka drzwi wejściowe	relatywny spadek zatrudnienia osób 22–25 lat w zawodach najbardziej narażonych na AI o ok. 13% (Brynjolfsson, Chandar, Chen 2025)	korelator musi odbudować drabinę wejścia przez zespoły wynikowe
Osąd pozostaje ludzki	agenci AI kończą ok. 12% złożonych zadań komputerowych wobec 72% u ludzi; ponad 40% projektów agentowych może zostać anulowanych do końca 2027 r. (Gartner)	wiedza ukryta i test konsekwencji stają się zasobem rzadkim
Doświadczenie wzmacnia przedsiębiorczość	średni wiek założyciela firmy o najwyższym wzroście: 45 lat; firmy z kapitałem VC: 42 lata (Azoulay i in. 2020)	przedsiębiorca z pokolenia środka i senior-partner są kluczowi dla skali
Polska ma wysoką ekspozycję i niską absorpcję	AI w 8,4% firm (UE: 20%, 2025); 3,68 mln Polaków w 20 zawodach najbardziej narażonych; 50+ to ok. 30% siły roboczej	ryzyko dryfu: otoczenie zmienia się szybciej niż organizacje

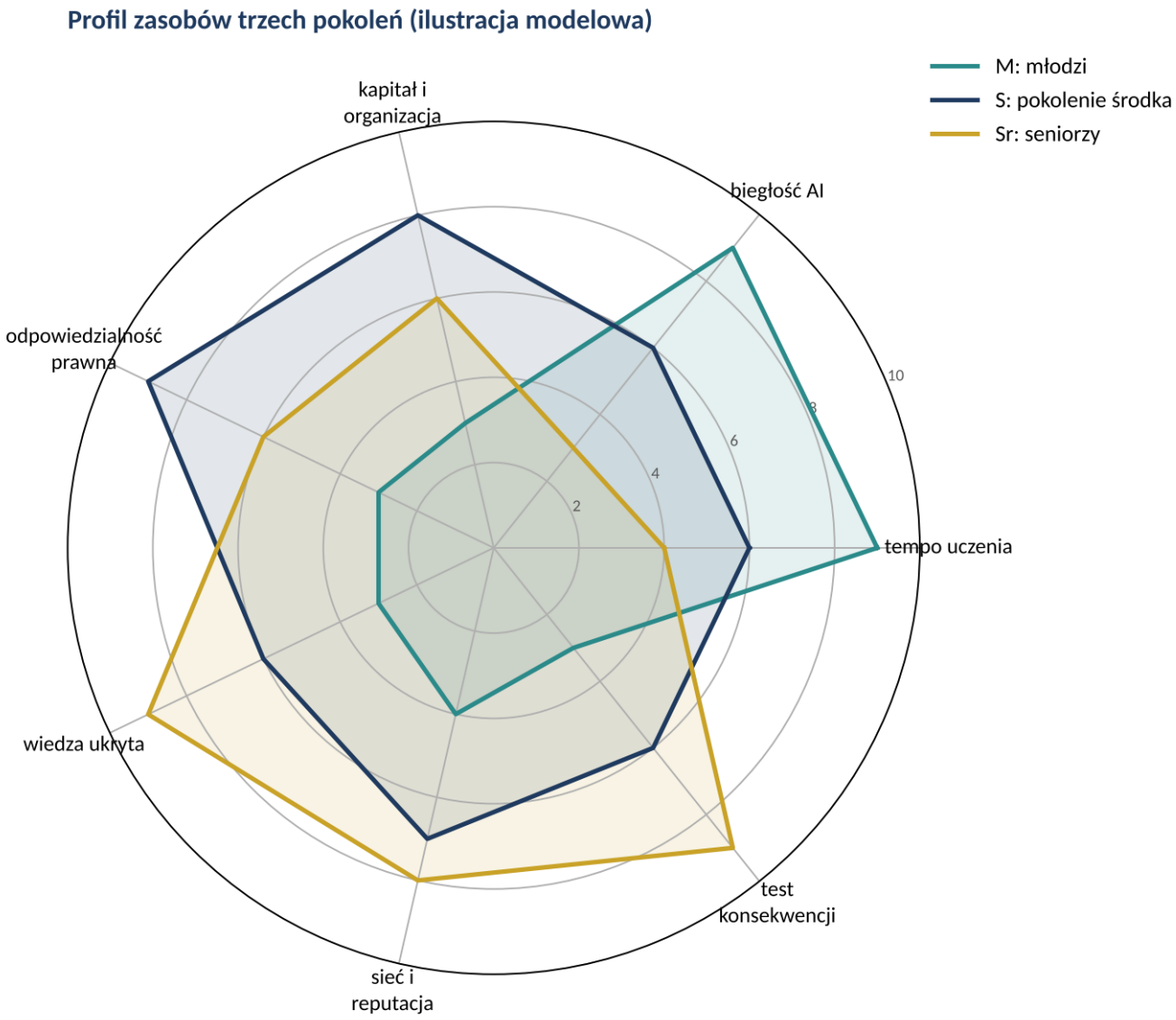

Rysunek 7. Polska na tle UE: odsetek przedsiębiorstw stosujących AI (2024–2025), podstawowe kompetencje cyfrowe i użycie generatywnej AI według wieku (Eurostat)

3.3. Luka pokoleniowa jako zasób

Program 2G zwrócił uwagę na skalę różnic pokoleniowych w Unii Europejskiej. W 2025 r. ok. 75% osób w wieku 16–24 i 25–34 lata miało co najmniej podstawowe kompetencje cyfrowe, wobec 33% osób w wieku 65–74 lata. Z generatywnej AI korzystało 65% osób w wieku 16–24 lata, wobec 14% w grupie 55–74. Jednocześnie osoby 60+ stanowią już ponad jedną czwartą populacji Polski, a ok. 2050 r. ich udział może zbliżyć się do 40%.

Różnica jest zagrożeniem, gdy prowadzi do wykluczenia. Staje się zasobem, gdy zostanie przekształcona w **wymianę dwukierunkową**: młodzi przekazują biegłość narzędziową (reverse mentoring), seniorzy przekazują wiedzę o wyjątkach, awariach, relacjach i konsekwencjach, a pokolenie środka zamienia tę wymianę w produkt, firmę i wynik.

Rysunek 8. Profil zasobów trzech pokoleń (ilustracja modelowa, skala 0–10): tempo uczenia, biegłość AI, kapitał i organizacja, odpowiedzialność prawna, wiedza ukryta, sieć i reputacja, test konsekwencji

3.4. Klasa średnia liczna, klasa sprawcza zbyt wąska

Stratyfikacja klasy sprawczej wykazała, że Polska nie ma problemu z wielkością klasy średniej, tylko z jej **składem**. Według kryterium zawodowego do klasy średniej należy ponad 51% osób w wieku 24–64 lata. Jednocześnie ponad 18% pracujących to samozatrudnieni, z których 78% nikogo nie zatrudnia, a według europejskich badań blisko 42% samozatrudnienia w Polsce ma charakter fałszywy (zależny etat w formie umowy B2B). Własne mieszkanie ma 84,2% ludności, a rynkowo wynajmuje 2–4%. Status „średni" daje dziś częściej posiadanie mieszkania, arbitraż formy zatrudnienia i dostęp do procedury niż tworzenie wartości z ponoszeniem ryzyka.

Wniosek dla korelateracji jest prosty. Klasa sprawcza istnieje w Polsce jako **potencjał rozproszony w wielu położeniach**: w firmach technologicznych i rodzinnych, w rzemiośle, rolnictwie precyzyjnym, medycynie, nauce, administracji i Klubach obywatelskich. Brakuje jej **wspólnego korelatora**: miejsca, standardu i instytucji, które połączą te położenia w sieć zdolną do wspólnego działania.

3.5. Warunki brzegowe: kto kontroluje stos, ten przechwytuje marżę

Rewolucja technologiczna przesuwa wartość ku warstwom, które determinują możliwość działania wszystkich pozostałych.

- **Moc obliczeniowa.** UE ma ok. 2 GW operacyjnej mocy obliczeniowej AI, czyli blisko 5% światowej. Kraje wysokiego dochodu skupiają 77% światowej mocy centrów danych.
- **Energia.** Prognozy szczytowego zapotrzebowania na moc w USA wzrosły w ciągu roku z 38 do 128 GW, głównie z powodu centrów danych. Energia staje się warunkiem suwerenności obliczeniowej.
- **Półprzewodniki.** Akt w sprawie chipów zakłada wzrost udziału UE w światowej produkcji z 8 do 20% do 2030 r.
- **Biotechnologia.** Biologia syntetyczna ma generować 2–4 bln USD wartości bezpośredniej. Polska ma 2,42 mln pracujących w biogospodarce (14% UE), ale wytwarza 6% unijnej wartości dodanej sektora.
- **Robotyka.** Rynek robotów usługowych ma się podwoić z 47 do 99 mld USD w latach 2024–2029, a rynek humanoidów osiągnąć 38 mld USD do 2035 r.

Bez dostępu do tych warstw klasa sprawcza pozostaje podwykonawcą platform. Z dostępem staje się dysponentem własności intelektualnej, marek i standardów.

3.6. Diagnoza w jednym zdaniu

DIAGNOZA W JEDNYM ZDANIU

Polsce nie brakuje ani przedsiębiorczych ludzi, ani młodych zdolnych do szybkiego uczenia, ani seniorów z doświadczeniem. Brakuje korelatora, czyli systemu, który łączy ich sygnały, wiedzę i ryzyko w decyzje, nadaje im role w misjach, rozlicza wynik i chroni ich przed przechwyceniem przez renty i władzę proceduralną.

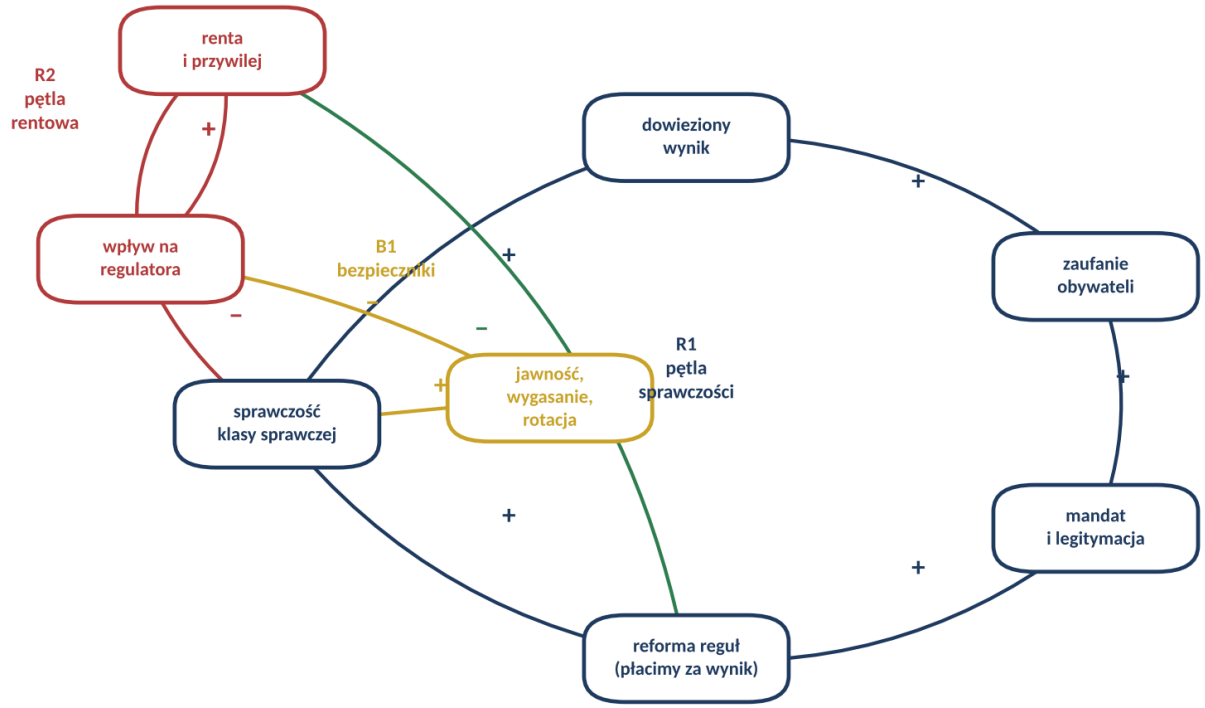
4. Rozważanie główne: rola klasy sprawczej w transformacji ustrojowej

4.1. Pytanie i metoda

Rozważanie główne odpowiada na pytanie postawione u podstaw tej strategii: **czy klasa sprawcza, pełniąc funkcję korelatora, realnie zwiększy zdolność państwa, produktywność, suwerenność technologiczną i odporność społeczną, a zarazem będzie eliminowała renty, władzę proceduralną, zasiedziałe struktury administracyjne oraz dysfunkcjonalne dla rozwoju kartele i monopole?**

Metoda rozważania ma cztery kroki. Najpierw dla każdego z pięciu efektów wskazujemy **kanał przyczynowy**, czyli mechanizm, przez który klasa sprawcza na niego działa. Potem przytaczamy **dowody** z korpusu i dokumentów Biblioteki. Następnie formułujemy **warunki konieczne**, bez których kanał nie zadziała. Na końcu rozważamy **kontrargumenty**, a wnioski formułujemy tylko tam, gdzie wytrzymują krytykę.

Pętle przyczynowe transformacji (diagram przyczynowo-skutkowy)

Rysunek 9. Pętle przyczynowe transformacji: pętla sprawczości (R1: wynik → zaufanie → mandat → reforma → wynik), pętla rentowa (R2: renta → wpływ → ochrona renty) i pętla bezpieczników (B1: jawność → koszt przechwycenia), diagram przyczynowo-skutkowy

4.2. Zdolność państwa

Kanał. Klasa sprawcza zwiększa zdolność państwa na trzy sposoby. Dostarcza **sensorów** szybszych niż statystyka publiczna, bo przedsiębiorca widzi zmianę popytu, technologii i regulacji w rytmie tygodni. Dostarcza **efektorów** w postaci firm, zespołów i Klubów zdolnych wykonać zadanie publiczne w modelu kontraktu wyniku. Wnosi wreszcie **kulturę rozliczalności**, w której każde zadanie ma właściciela, termin, budżet i miernik.

Dowody. Korpus G3 wskazuje, że ukraiński GovTech działający w czasie wojny w zdecentralizowanej architekturze osiągnął zadowolenie 75% obywateli z usług cyfrowych. Estońska platforma X-Road udostępnia 100% usług publicznych całą dobę. Oba przypadki łączy to, że zdolność państwa powstała we współpracy administracji z zespołami technologicznymi rozliczanymi z wyniku. Destylat ST przypomina, że legitymizacja tłumaczy ok. 40% różnic w jakości rządzenia, więc zdolność bez prawomocności jest nietrwała.

Warunki. Kanał zadziała, jeśli państwo otworzy dane (z zachowaniem bezpieczeństwa), przyjmie standard Karty Misji z właścicielem wyniku i zastąpi rozliczanie z procedury rozliczaniem z rezultatu.

Kontrargument. Przedsiębiorcy mogą traktować zadania publiczne jako źródło łatwych kontraktów, czyli nową rentę. **Odpowiedź:** kontrakt wyniku z jawnym rejestrem, niezależnym odbiorem i klauzulą wygasania ogranicza ten kanał lepiej niż obecne zamówienia procedury.

4.3. Produktywność

Kanał. Produktywność rośnie, gdy narzędzia AI trafiają do ludzi, którzy umieją je osadzić w realnym procesie. Klasa sprawcza jest tym ogniwem: przedsiębiorca wie, gdzie jest wąskie gardło, młody pracownik wdraża narzędzie, a senior wskazuje wyjątki i kryteria jakości.

Dowody. Badania eksperymentalne pokazują wzrost produktywności o 14–37% w zadaniach z asystentem AI i do 55,8% szybsze wykonanie wyodrębnionego zadania programistycznego. Organizacje z kompleksową strategią AI osiągają 3,2 razy wyższy zwrot niż organizacje z wdrożeniami cząstkowymi. Jednocześnie doświadczeni opiekunowie dojrzałych systemów pracowali z AI o 19% dłużej, a korzyści augmentacji są o 27% większe na stanowiskach wyższego szczebla. Produktywność AI zależy więc od kompetencji i organizacji, a nie od samego dostępu do narzędzia.

Warunki. Polska musi podnieść odsetek firm stosujących AI z 8,4% do co najmniej średniej UE. To wymaga przede wszystkim ludzi zdolnych do wdrożenia, a nie tylko dotacji na zakup licencji.

Kontrargument. Wzrost produktywności może wyprzeć pracowników bez tworzenia nowych miejsc pracy. **Odpowiedź:** Inicjatywa 3G łączy wdrożenie AI z odbudową drabiny wejścia (junior w zespole wynikowym od pierwszego dnia) i z rolą seniora jako mentora i audytora, co przenosi zysk produktywności na nowe zadania zamiast na redukcję.

4.4. Suwerenność technologiczna

Kanał. Suwerenność technologiczna to niski koszt wyjścia z zależności i zdolność działania w trybie odciętym, a nie autarkia. Klasa sprawcza buduje ją przez własność intelektualną, krajowe łańcuchy dostaw, polskie modele językowe i kompetencje w warstwach stosu. Państwo jako pierwszy wymagający klient (zamówienia przedkomercyjne, zobowiązania zakupu) zamienia te kompetencje w produkty.

Dowody. Korpus wskazuje, że 50% europejskich startupów deep tech opóźnia rozwój z powodu regulacji, a koszty zgodności pochłaniają 20–30% ich budżetów. Brytyjska piaskownica regulacyjna zwiększyła kapitał pozyskany przez uczestników o 15%, a prawdopodobieństwo jego pozyskania o 50%. Polska ma jedną z najwyższych w UE stawek ulgi na B+R (36%), ale nakłady na B+R wynosiły w latach 2012–2021 średnio ok. 1,11% PKB. Zachęta istnieje, brakuje wykonania i pierwszego klienta.

Warunki. Suwerenny stos (P10), piaskownice (P4) i zamówienia za wynik (P5) muszą działać razem. Każdy z osobna przegrywa z efektem skali globalnych platform.

Kontrargument. Mały kraj nie zbuduje pełnego stosu. **Odpowiedź:** suwerenność nie wymaga pełnego stosu, tylko kontroli punktów krytycznych (dane, energia, język, kryptografia, standardy) i redundancji dostawców. Tę logikę przyjmuje Strategia AI dla bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa Polski.

4.5. Odporność społeczna

Kanał. Odporność to zdolność przetrwania szoku bez utraty funkcji krytycznych. Klasa sprawcza zwiększa ją, bo jest rozproszona terytorialnie, ma własne zasoby i zdolność improwizacji. Sojusz pokoleń dodaje trzy warstwy redundancji: wiedzę (seniorzy), wykonanie (pokolenie środka) i adaptację (młodzi).

Dowody. Model nordycki i estoński (obrona totalna, bezpieczeństwo kompleksowe) oraz doświadczenie Ukrainy pokazują, że rezyliencja jest zasobem społecznym, a nie wyłącznie instytucjonalnym. Badania nad szczepieniem psychologicznym (prebunking) w polu na ok. 5,4 mln użytkowników YouTube potwierdzają, że odporność poznawczą można budować masowo i tanio. Wojna kognitywna uznaje za zwycięstwo wpływ na 30–40% odbiorców, więc odporność poznawcza jest elementem bezpieczeństwa narodowego.

Warunki. Gminne zespoły odporności, Rezerwa Kompetencji i ścieżki offline muszą istnieć przed kryzysem.

Kontrargument. Odporność kosztuje i obniża efektywność w czasie pokoju. **Odpowiedź:** redundancja jest ceną sterowności. Model 3A traktuje absorpcję jako inwestycję, a nie koszt, a Inicjatywa 3G realizuje ją głównie zasobami wolontaryjnymi i lokalnymi.

4.6. Eliminacja rent, władzy proceduralnej, struktur zasiedziałych, karteli i monopoli

To najtrudniejszy element rozważania, bo dotyczy interesów, które bronią się same. Klasa sprawcza nie eliminuje rent przez moralne potępienie. Eliminuje je, bo **zmienia relację opłacalności**: tam, gdzie płaci się za wynik, renta przestaje być najtańszą drogą do dochodu.

Tabela 12. Jak korelateracja rozpuszcza pięć form oporu systemowego

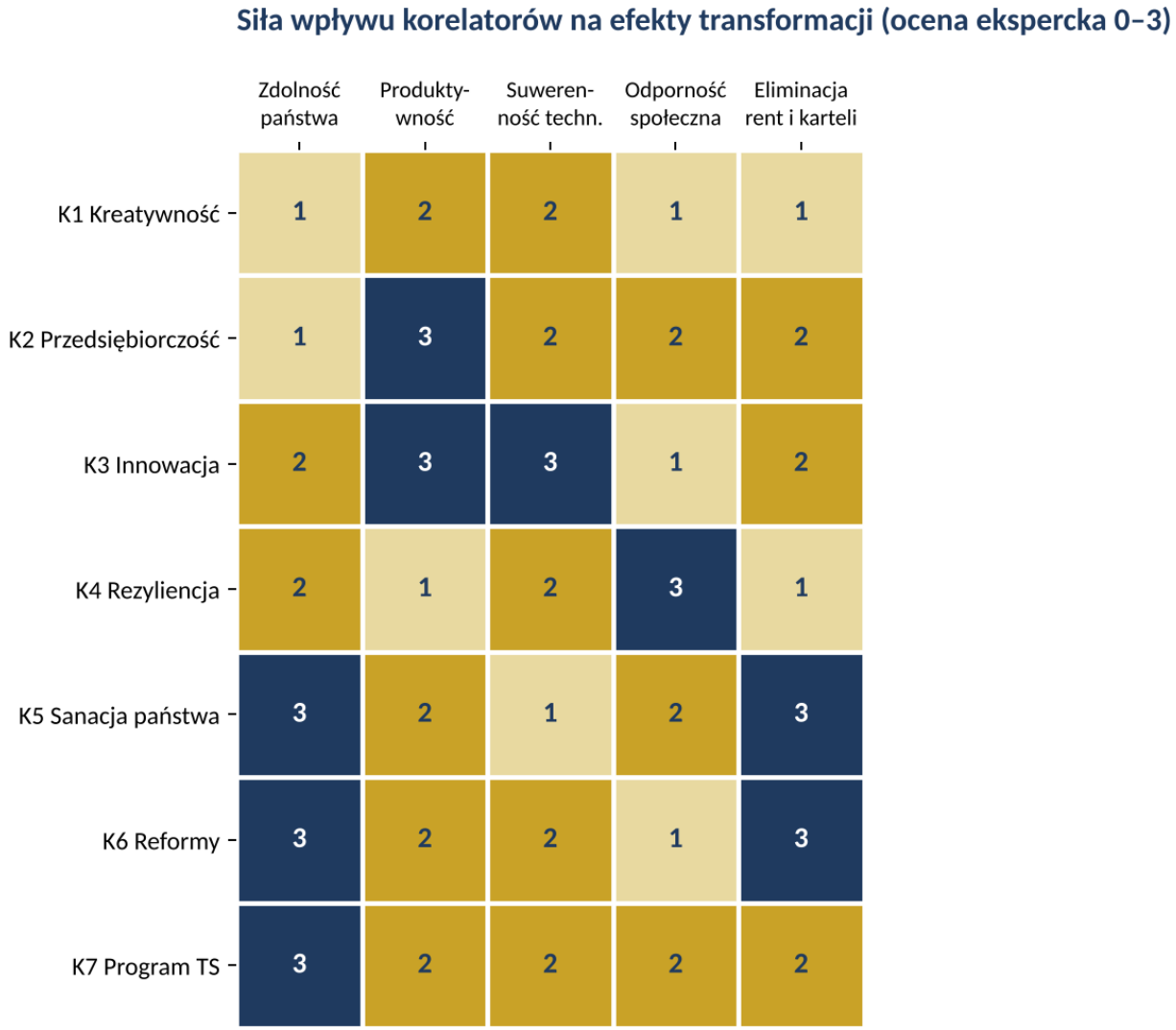
Forma oporu	Mechanizm podtrzymania	Kanał działania klasy sprawczej	Instrument strategii
Renty	brak konkurencji i jawności ceny	wejście nowych podmiotów, porównywalność wyników	P8 Demontaż rent, test proporcjonalności zawodów, przesunięcie ciężaru na rentę gruntową
Władza proceduralna	procedura bez właściciela wyniku	żądanie terminu, miernika i odpowiedzialności	Karta Misji, właściciel sprawy, controlling cybernetyczny
Struktury zasiedziałe	programy bez ewaluacji, etaty bez zadań	alternatywny wykonawca rozliczany z wyniku	klauzule wygasania, ewaluacja ex post, P7 Obserwatorium
Kartele	zmowy przetargowe i polityczne	wejście ofert spoza kartelu, jawność danych przetargowych	P9 Otwarte rynki, analiza ofert pojedynczych, ślad legislacyjny
Monopole dysfunkcjonalne	efekt sieciowy, koszt wyjścia, vendor lock-in	alternatywne produkty, otwarte standardy, interoperacyjność	P10 Suwerenny stos, test wyjścia przed skalowaniem, zamówienia z wymogiem interoperacyjności

Dowody. Korpus KS wskazuje, że firmy powiązane politycznie rosną o 1,66 p.p. rocznie wolniej niż pozostałe, więc przechwycenie państwa obniża produktywność całej gospodarki. Pośrednicy platformowi pobierają prowizje rzędu 2,5–10% wolumenu transakcji w badanych przypadkach. Fałszywe samozatrudnienie (ok. 42%) i renta mieszkaniowa pokazują, że polityka publiczna sama tworzy zachęty do położeń rentowych.

Kontrargument główny: prawo spiżowe oligarchii. Robert Michels pokazał, że każda organizacja, która odnosi sukces, ma skłonność do oligarchizacji. Mancur Olson dodał, że stabilne społeczeństwa obrastają koalicjami dystrybucyjnymi, które spowalniają wzrost. Klasa sprawcza, jeśli odniesie sukces, może sama stać się nową koalicją rentową: właścicielami platform, beneficjentami kontraktów, strażnikami nowych procedur. **Odpowiedź strategii jest ustrojowa, a nie moralna.** Bezpieczniki działają przeciwko każdej grupie, także przeciwko klasie sprawczej: kadencyjność i rotacja, jawność finansów i konfliktów interesów, ślad decyzji, test wyjścia, klauzule wygasania, referendum. Klasa sprawcza jest korelatorem pod kontrolą, a nie suwerenem.

4.7. Ocena kanałów: macierz siły wpływu

Rysunek poniżej zestawia siedem korelatorów z pięcioma efektami. Oceny mają charakter ekspercki (skala 0–3) i wynikają z rozważania w rozdziałach 4.2–4.6. Służą do priorytetyzacji programów, a nie jako pomiar.

Rysunek 10. Macierz siły wpływu: siedem korelatorów K1–K7 a pięć efektów transformacji (zdolność państwa, produktywność, suwerenność technologiczna, odporność społeczna, eliminacja rent i karteli); ocena ekspercka 0–3

4.8. Wniosek z rozważania

ROZSTRZYGNIĘCIE ROZWAŻANIA

Klasa sprawcza zwiększa zdolność państwa, produktywność, suwerenność technologiczną i odporność społeczną pod czterema warunkami. Po pierwsze, państwo instytucjonalizuje korelator i otwiera mu dane. Po drugie, płaci za wynik, a nie za procedurę. Po trzecie, sojusz trzech pokoleń jest realny, a nie dekoracyjny. Po czwarte, bezpieczniki działają także przeciwko samej klasie sprawczej. Wówczas renty, władza proceduralna, struktury zasiedziałe, kartele i monopole tracą przewagę, bo przestają być najtańszą drogą do dochodu i wpływu. Bez tych warunków klasa sprawcza albo zostanie wchłonięta przez istniejące koalicje rentowe, albo sama się w taką koalicję przekształci.

Model symulacyjny w rozdziale 14 ilustruje tę zależność na trzech scenariuszach: dryfu, korelateracji bez bezpieczników i korelateracji z bezpiecznikami. W pierwszym zdolność państwa maleje. W drugim rośnie do momentu, w którym nowa koalicja rentowa przejmuje korelator. Dopiero w trzecim wzrost jest trwały.

5. Analizy strategiczne: dowód na naczelną rolę klasy sprawczej

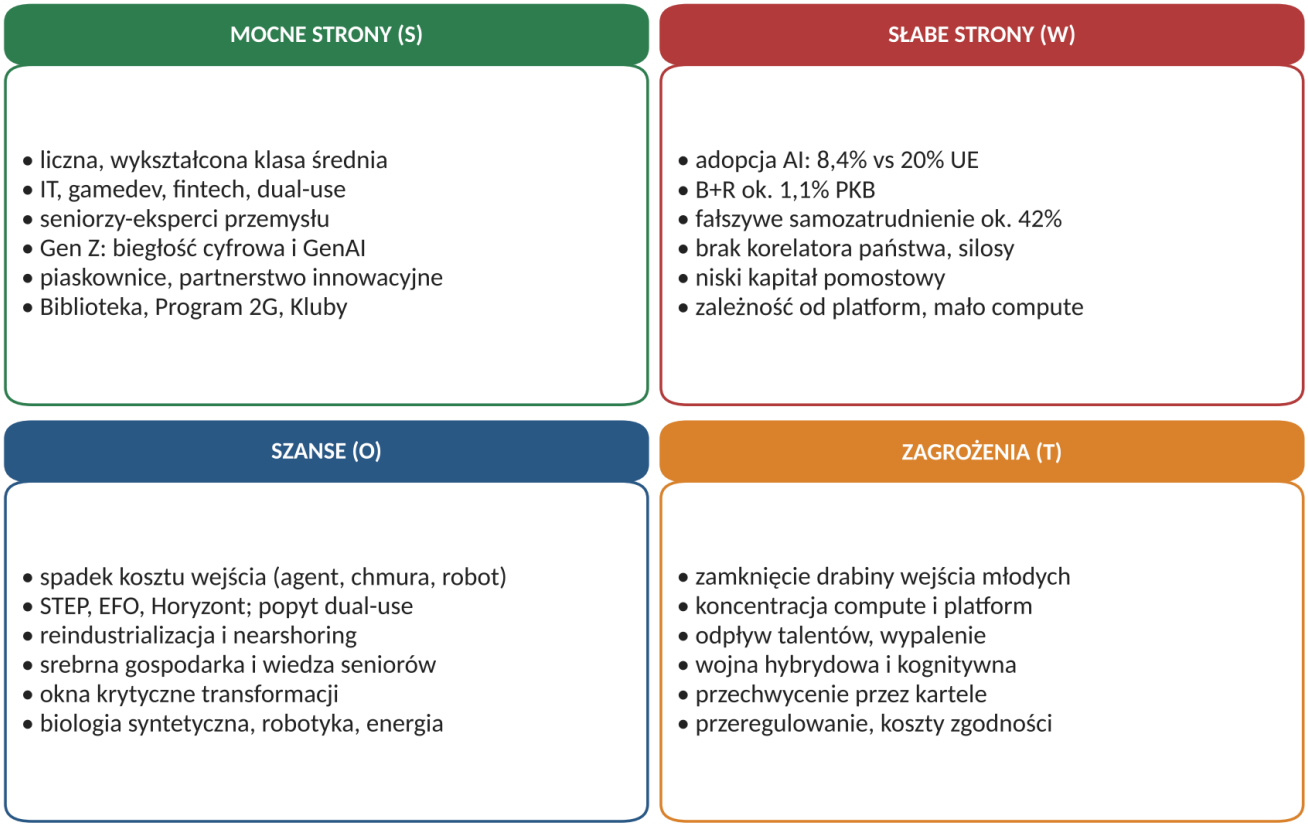
5.1. Logika analiz

Analizy strategiczne w tym rozdziale służą jednemu celowi: sprawdzeniu, czy teza główna wytrzymuje konfrontację z otoczeniem i zasobami Rzeczypospolitej. Każda analiza kończy się wnioskiem dla tezy. Na końcu rozdziału zestawiono, które analizy tezę wzmacniają, a które wskazują jej warunki brzegowe.

5.2. Analiza SWOT

Tabela 13. Analiza SWOT klasy sprawczej jako korelatora transformacji ustrojowej

Mocne strony (S)	Słabe strony (W)
S1. Liczna i wykształcona klasa średnia (ponad 51% osób 24–64 lata według kryterium zawodowego), z rosnącym udziałem specjalistów	W1. Niska adopcja AI w firmach (8,4% wobec 20% w UE, 2025)
S2. Silny sektor IT, gamedev, fintech, przemysł zbrojeniowy i rosnący dual-use; doświadczenie dronowe regionu	W2. Nakłady na B+R ok. 1,11% PKB (średnio 2012–2021); słaba komercjalizacja badań
S3. Duża pula seniorów-ekspertów z doświadczeniem przemysłowym, inżynierskim i administracyjnym	W3. Fałszywe samozatrudnienie (ok. 42%) i położenia rentowe w klasie średniej
S4. Generacja Z o wysokiej biegłości cyfrowej i użyciu GenAI (65% w grupie 16–24 lata w UE)	W4. Brak korelatora państwa: silosy resortowe, długie pętle decyzyjne
S5. Gotowe instrumenty prawne: piaskownice (AI Act art. 57), partnerstwo innowacyjne (Pzp), ustawa o systemach sztucznej inteligencji (2026)	W5. Niski kapitał społeczny pomostowy; dominacja więzi wiążących
S6. Biblioteka TechnoSanacji, Program 2G i Kluby jako gotowa infrastruktura wiedzy i organizacji	W6. Zależność od zagranicznych platform, chmury i modeli; mała moc obliczeniowa
Szanse (O)	**Zagrożenia (T)**
O1. Spadek kosztu wejścia: agent AI, chmura i robot w modelu usługowym umożliwiają mikro-firmy o globalnym zasięgu	T1. Zamknięcie drabiny wejścia dla młodych (spadek zatrudnienia 22–25 lat w zawodach narażonych o ok. 13%)
O2. Fundusze UE (STEP, EFO, Horyzont Europa) i wydatki obronne jako popyt na dual-use	T2. Koncentracja mocy obliczeniowej i platform poza Europą; nowe renty platformowe
O3. Reindustrializacja i skracanie łańcuchów dostaw w Europie (nearshoring)	T3. Odpływ talentów i wypalenie pokolenia środka
O4. Starzenie się społeczeństwa jako rynek (srebrna gospodarka, medtech) i jako zasób wiedzy	T4. Wojna hybrydowa i kognitywna; dezinformacja wzmacniana AI
O5. Okna krytyczne transformacji ustrojowej (wybory przełomowe, kryzys, presja bezpieczeństwa)	T5. Przechwycenie zmiany przez istniejące kartele lub oligarchizacja nowej klasy
O6. Biologia syntetyczna, robotyka i energetyka rozproszona jako nowe rynki z niskim progiem lokalnej przewagi	T6. Przeregulowanie i koszty zgodności dla małych firm (20–30% budżetów w deep tech)

Rysunek 11. Analiza SWOT w ujęciu graficznym: mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia klasy sprawczej jako korelatora transformacji

Wniosek dla tezy. Mocne strony Polski leżą w ludziach (S1, S3, S4), a słabe w systemie (W1, W2, W4). To układ, w którym najwyższy zwrot daje inwestycja w korelator, czyli w łączenie zasobów, a nie w kolejne zasoby.

5.3. Macierz TOWS: strategie

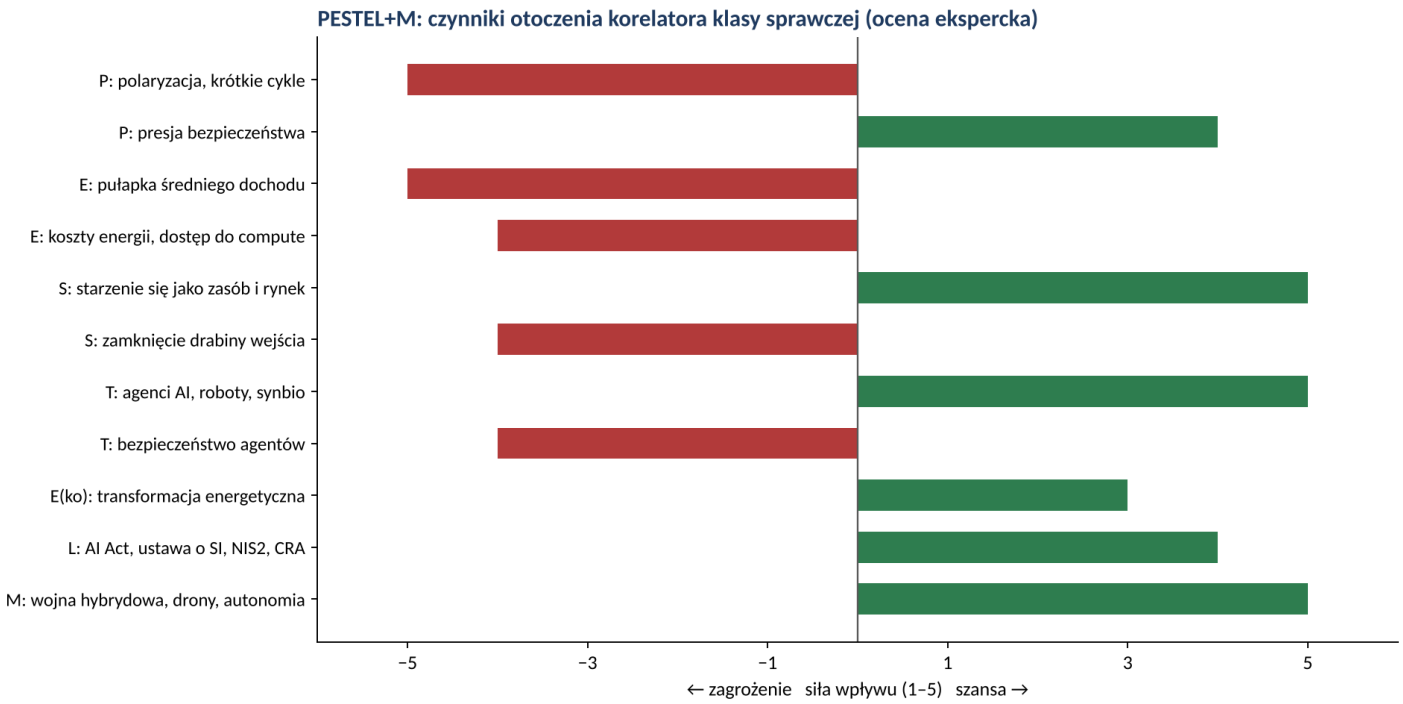
Tabela 14. Macierz TOWS: cztery typy strategii

	Szanse (O)	Zagrożenia (T)
Mocne strony (S)	**SO: strategia ofensywna „Przedsiębiorcy ery AI”.** Wykorzystać spadek kosztu wejścia (O1) i popyt dual-use (O2) przez Spółki 3G łączące biegłość młodych (S4), doświadczenie seniorów (S3) i kapitał pokolenia środka. Programy P3, P5, P12.	**ST: strategia konkurencyjna „Drabina wejścia”.** Przeciwdziałać zamknięciu drabiny (T1) i odpływowi talentów (T3) przez Pracownie 3G i mentoring dwukierunkowy. Programy P1, P2, P11.
Słabe strony (W)	**WO: strategia naprawcza „Korelator państwa”.** Wykorzystać okna krytyczne (O5) i fundusze UE (O2), by usunąć silosy (W4) i podnieść adopcję AI (W1): Ośrodek Analiz i Syntezy, zamówienia za wynik. Programy P5, P7, P4.	**WT: strategia obronna „Bezpieczniki i suwerenny stos”.** Ograniczyć ryzyko przechwycenia (T5) i zależności platformowej (T2, W6) przez demontaż rent, otwarte rynki i suwerenny stos. Programy P8, P9, P10, P6.

5.4. Analiza PESTEL (z rozszerzeniem o wymiar militarny)

Tabela 15. PESTEL+M: czynniki otoczenia i ich wpływ na korelatora

Wymiar	Czynnik	Kierunek wpływu	Siła (1–5)	Odpowiedź strategii
Polityczny	polaryzacja i krótkie cykle wyborcze	utrudnia horyzont długoterminowy	5	zabezpieczenie horyzontu w strukturze ustrojowej (rozdz. 8), kontrakt wyniku ponad cyklem
Polityczny	presja bezpieczeństwa na wschodniej flance	zwiększa popyt na sprawczość	4	dual-use, P6, P12
Ekonomiczny	pułapka średniego dochodu i podwykonawstwa	wymusza przejście do własnej IP	5	P3, P5, P12
Ekonomiczny	koszty energii i dostęp do mocy obliczeniowej	warunek brzegowy	4	P10 Suwerenny stos
Społeczny	starzenie się (60+ powyżej 25%, ok. 40% w 2050 r.)	zasób wiedzy i rynek	5	Inicjatywa 3G, Korpus Mentorów
Społeczny	zamknięcie drabiny wejścia młodych	ryzyko emigracji i frustracji	4	P1, P2, P11
Technologiczny	agenci AI, roboty ogólnego przeznaczenia, biologia syntetyczna	obniża koszt wykonania, podnosi wartość osądu	5	orkiestracja, Human-in-Command, P4
Technologiczny	bezpieczeństwo agentów (96% specjalistów IT widzi rosnące zagrożenie)	wymaga standardu i audytu	4	standard rozliczalnego agenta, piaskownica
Ekologiczny	transformacja energetyczna i sprawiedliwa transformacja	nowe rynki, ryzyko kosztów	3	klastry energetyczne gmin, rezyliencja lokalna
Prawny	AI Act, ustawa o systemach SI, Data Act, NIS2, CRA	koszty zgodności, ale też piaskownice i pewność prawa	4	P4, wsparcie zgodności dla mikro-firm
Militarny	wojna hybrydowa i kognitywna, drony, systemy autonomiczne	wymaga szybkiej absorpcji technologii	5	P6, P12, dual-use, prebunking

Rysunek 12. PESTEL+M: siła wpływu czynników otoczenia na korelatora klasy sprawczej (ocena ekspercka 1–5) z podziałem na szanse i zagrożenia

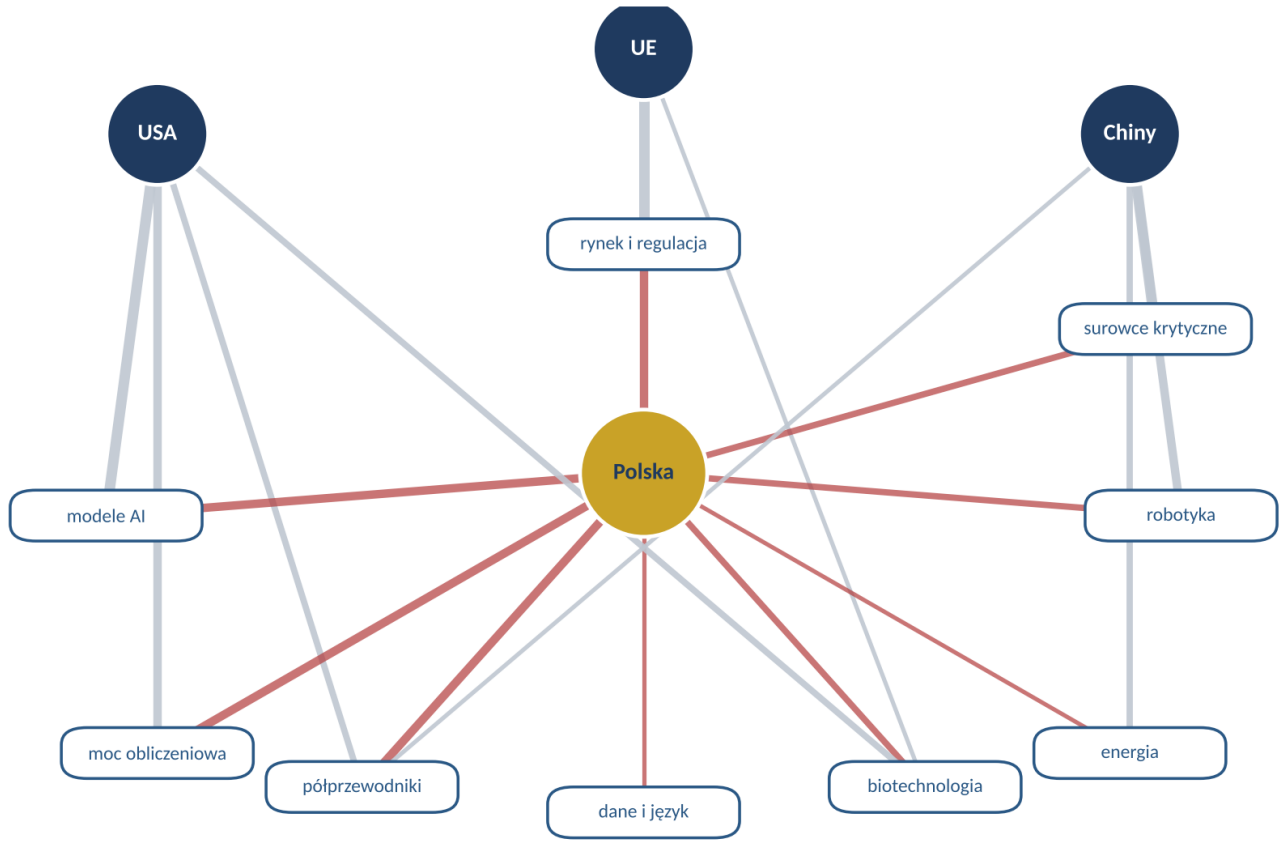
5.5. Analiza geopolityczna

Rewolucja AI, robotów autonomicznych i biotechnologii przebiega w układzie trzech biegunów technologicznych: Stanów Zjednoczonych (modele, chmura, kapitał, półprzewodniki projektowe), Chin (skala produkcji, robotyka, baterie, surowce krytyczne) i Unii Europejskiej (regulacja, rynek wewnętrzny, przemysł maszynowy, nauka). Polska jest w tym układzie **państwem frontowym** NATO i UE, z gospodarką silnie zintegrowaną z łańcuchami wartości Niemiec i Europy Zachodniej oraz z rosnącymi wydatkami obronnymi.

Z tego położenia wynikają trzy konsekwencje dla klasy sprawczej.

1. **Popyt na sprawczość jest geopolityczny.** Państwo frontowe potrzebuje szybkiej absorpcji technologii (drony, systemy antydronowe, łączność, cyberbezpieczeństwo, medycyna pola walki). Doświadczenie Ukrainy, która zwielokrotniła produkcję dronów w warunkach wojny, pokazuje, że zdolność ta powstaje w sieci małych firm współpracujących z państwem, a nie w pojedynczych koncernach.
2. **Zależność jest strukturalna, ale nie musi być pełna.** Polska nie zbuduje własnego stosu od półprzewodników po modele bazowe. Może jednak kontrolować punkty krytyczne: dane publiczne, język polski w modelach, kryptografię, energię dla centrów danych, standardy interoperacyjności i kompetencje.
3. **UE jest lewarem, nie tylko regulatorem.** Instrumenty STEP, EFO, Chips Act, Net-Zero Industry Act i program Cyfrowa Europa dają finansowanie i rynek dla polskich firm, jeśli te będą zdolne do współpracy w konsorcjach. Korelator klasy sprawczej jest warunkiem tej zdolności.

Mapa zależności technologicznych Polski (ocena ekspercka; grubość krawędzi = stopień zależności)

Czerwone krawędzie: zależności Polski. Szare: przewagi biegunów. Strategia: kontrola punktów krytycznych (dane i język, energia, standardy, kompetencje) i redundancja dostawców.

Rysunek 13. Mapa zależności technologicznych Polski: Polska jako węzeł frontowy między biegunami USA, UE i Chin w warstwach mocy obliczeniowej, półprzewodników, modeli AI, robotyki, biotechnologii, energii i surowców (grubość krawędzi – stopień zależności, ocena ekspercka)

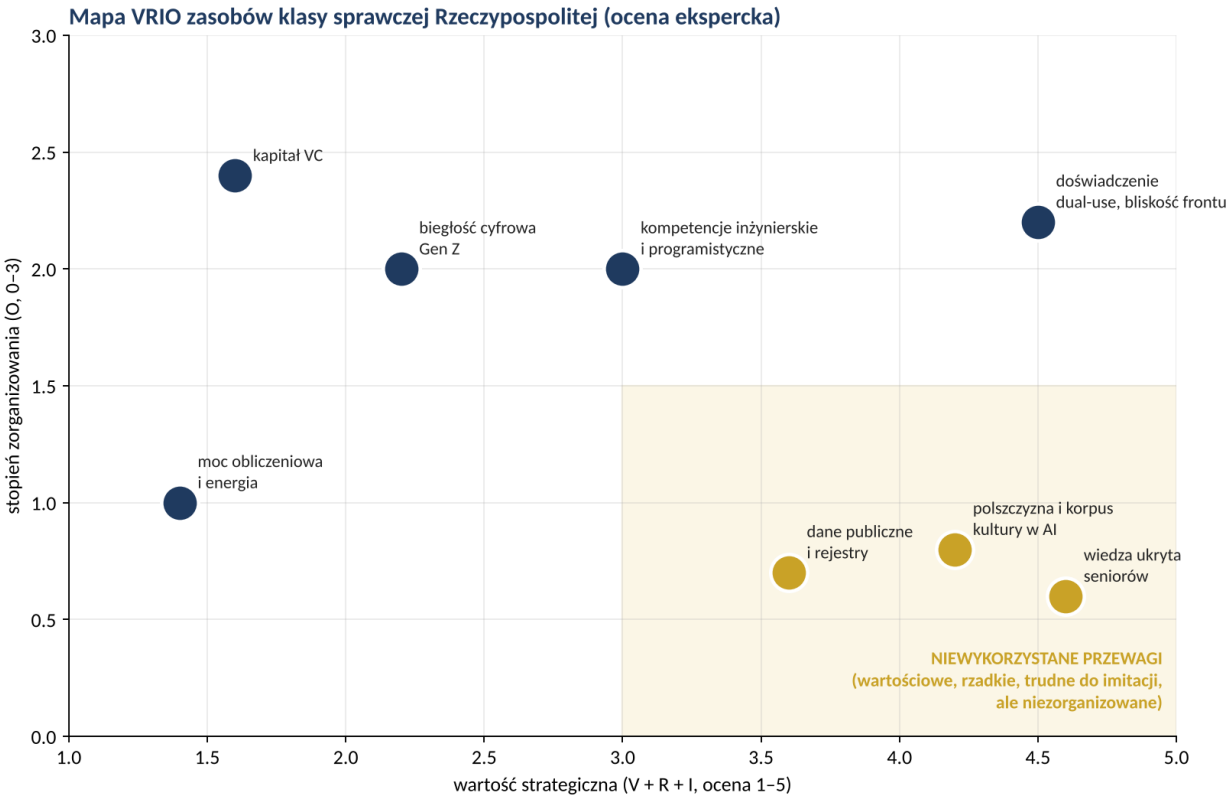
Wniosek dla tezy. Geopolityka wzmacnia tezę: państwo frontowe bez klasy sprawczej staje się wyłącznie rynkiem zbytu i polem ćwiczeń dla cudzych technologii.

5.6. Analiza zasobowa (VRIO)

Tabela 16. Analiza VRIO zasobów klasy sprawczej Rzeczypospolitej

Zasób	Wartościowy (V)	Rzadki (R)	Trudny do imitacji (I)	Zorganizowany (O)	Implikacja
Kompetencje inżynierskie i programistyczne	tak	częściowo	częściowo	częściowo	parytet konkurencyjny; wymaga orkiestracji AI
Wiedza ukryta seniorów przemysłu i administracji	tak	tak	tak	nie	**niewykorzystana przewaga**; priorytet Korpusu Mentorów i Grafu Wiedzy 3G
Biegłość cyfrowa Generacji Z	tak	nie	nie	częściowo	parytet; przewagą staje się dopiero w zespole wynikowym
Doświadczenie dual-use i bliskość frontu	tak	tak	tak	częściowo	potencjalna trwała przewaga; P12

Zasób	Wartościowy (V)	Rzadki (R)	Trudny do imitacji (I)	Zorganizowany (O)	Implikacja
Polszczyzna i korpus kultury w modelach AI	tak	tak	tak	nie	niewykorzystana przewaga suwerenności poznawczej; P10
Dane publiczne i rejestry	tak	tak	częściowo	nie	niewykorzystana przewaga; otwarcie z bezpieczeństwem
Kapitał finansowy i VC	tak	nie	nie	częściowo	niedobór; Konto Sprawczości i kapitał wzrostu
Moc obliczeniowa i energia	tak	nie	nie	nie	słabość; P10

Rysunek 14. Mapa VRIO: zasoby klasy sprawczej według wartości strategicznej i stopnia zorganizowania; prawa górna ćwiartka wskazuje niewykorzystane przewagi (wiedza seniorów, polszczyzna w AI, dane publiczne)

Wniosek dla tezy. Największe niewykorzystane przewagi Polski (wiedza ukryta seniorów, polszczyzna w AI, dane publiczne, doświadczenie dual-use) mają wspólną cechę: są wartościowe, rzadkie i trudne do imitacji, ale niezorganizowane. Organizacja zasobów to właśnie funkcja korelatora.

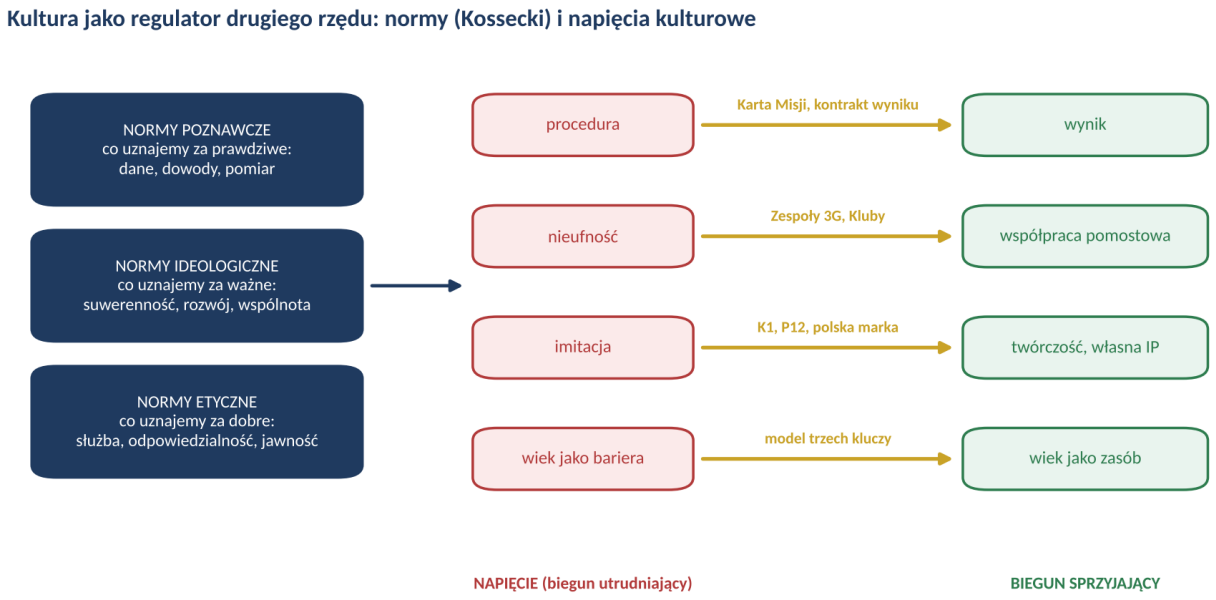
5.7. Analiza kulturowa

Kultura działa w państwie jak **regulator drugiego rzędu**: nie steruje działaniami bezpośrednio, ale ustala, co społeczeństwo uważa za możliwe, godne i prawdziwe. Kossecki opisywał to przez normy poznawcze, ideologiczne i etyczne. Dla klasy sprawczej kluczowe są cztery napięcia kulturowe w Polsce.

Tabela 17. Napięcia kulturowe a korelateracja

Napięcie	Biegun utrudniający	Biegun sprzyjający	Interwencja strategii
Procedura a wynik	kultura „zgodności z paragrafem”	kultura „właściciela sprawy”	Karta Misji, kontrakt wyniku, ranking dowiezionych projektów
Nieufność a współpraca	więzi wiążące (rodzina, środowisko), niskie zaufanie pomostowe	więzi pomostowe, sieci projektowe	Zespoły 3G jako mosty między środowiskami, Kluby
Imitacja a twórczość	„gospodarka podwykonawstwa”, kopiowanie modeli	etos tworzenia, własna IP, polska marka	K1 Kreatywność, P12, opowieść o polskiej sprawczości
Wiek jako bariera a wiek jako zasób	ageizm wobec młodych („niedoświadczeni”) i starszych („niecyfrowi”)	zasada roli i kompetencji, nie metryki	model trzech kluczy, Karta Praw Uczestnika 3G

Polska tradycja zawiera silne wzorce sprawczości: etos inżynierów II Rzeczypospolitej (Gdynia, COP), przedsiębiorczość lat 90., ruch „Solidarności” jako sieć samoorganizacji, sukcesy polskich studiów gier i firm technologicznych. Strategia nie musi tworzyć kultury sprawczości od zera. Musi ją **przywrócić do centrum opowieści o państwie** i połączyć z rozliczalnością.

Rysunek 15. Normy kulturowe jako regulator drugiego rzędu: normy poznawcze, ideologiczne i etyczne (Kossecki) a cztery napięcia kulturowe i interwencje strategii

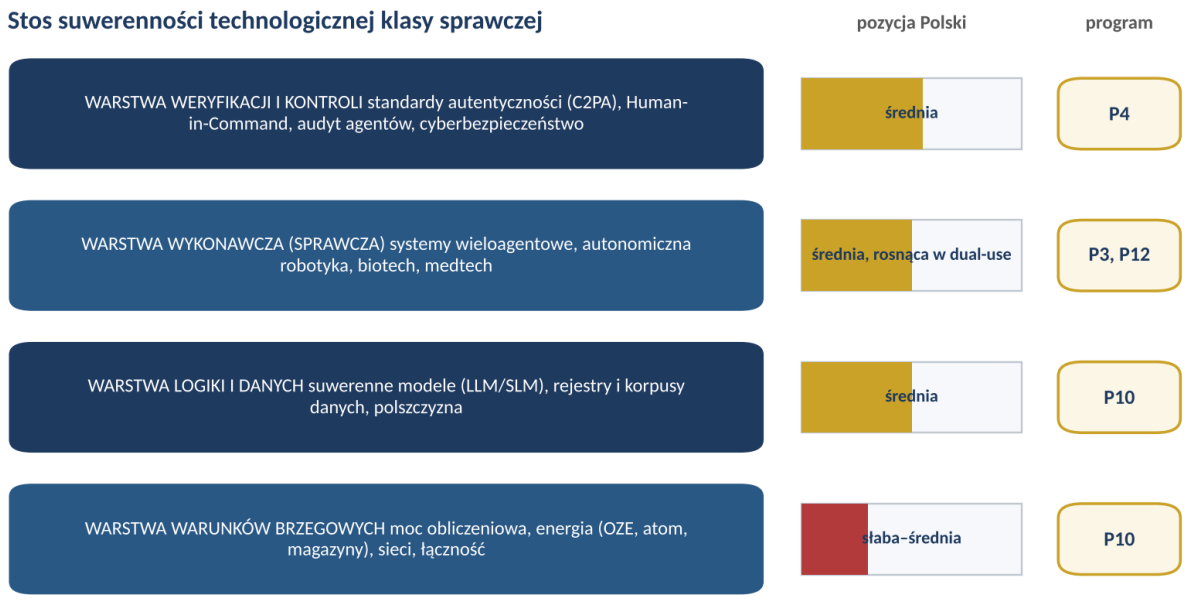
Wniosek dla tezy. Kultura jest dziś w Polsce bardziej sprzymierzeńcem niż przeszkodą klasy sprawczej, pod warunkiem przełamania nieufności pomostowej. To zadanie sieci, a nie urzędu.

5.8. Analiza technologiczna: stos suwerenności

Klasa sprawcza operuje na styku świata cyfrowego, fizycznego i biologicznego. Strategia ujmuje technologię nie jako zbiór narzędzi, lecz jako zintegrowany **stos suwerenności technologicznej** złożony z czterech warstw.

Tabela 18. Stos suwerenności technologicznej i pozycja Polski

Warstwa	Składniki	Pozycja Polski (ocena)	Ruch strategiczny
Warunki brzegowe	moc obliczeniowa, energia (OZE, atom, magazyny), sieci, łączność	słaba–średnia	P10: krajowe centra obliczeniowe, energia dla compute, mikrosieci
Logika i dane	suwerenne modele (LLM, SLM), rejestry i korpusy danych, polszczyzna	średnia (polskie modele, korpusy)	P10: korpus polszczyzny, otwarte dane, modele dziedzinowe
Wykonanie (warstwa sprawcza)	systemy wieloagentowe, autonomiczna robotyka, biotech, medtech	średnia, rosnąca w dual-use	P3, P12: Spółki 3G, klastry, zamówienia za wynik
Weryfikacja i kontrola	standardy autentyczności (C2PA), Human-in-Command, audyt agentów, cyberbezpieczeństwo	średnia (KRiBSI, NASK, CERT)	P4: piaskownica, standard rozliczalnego agenta

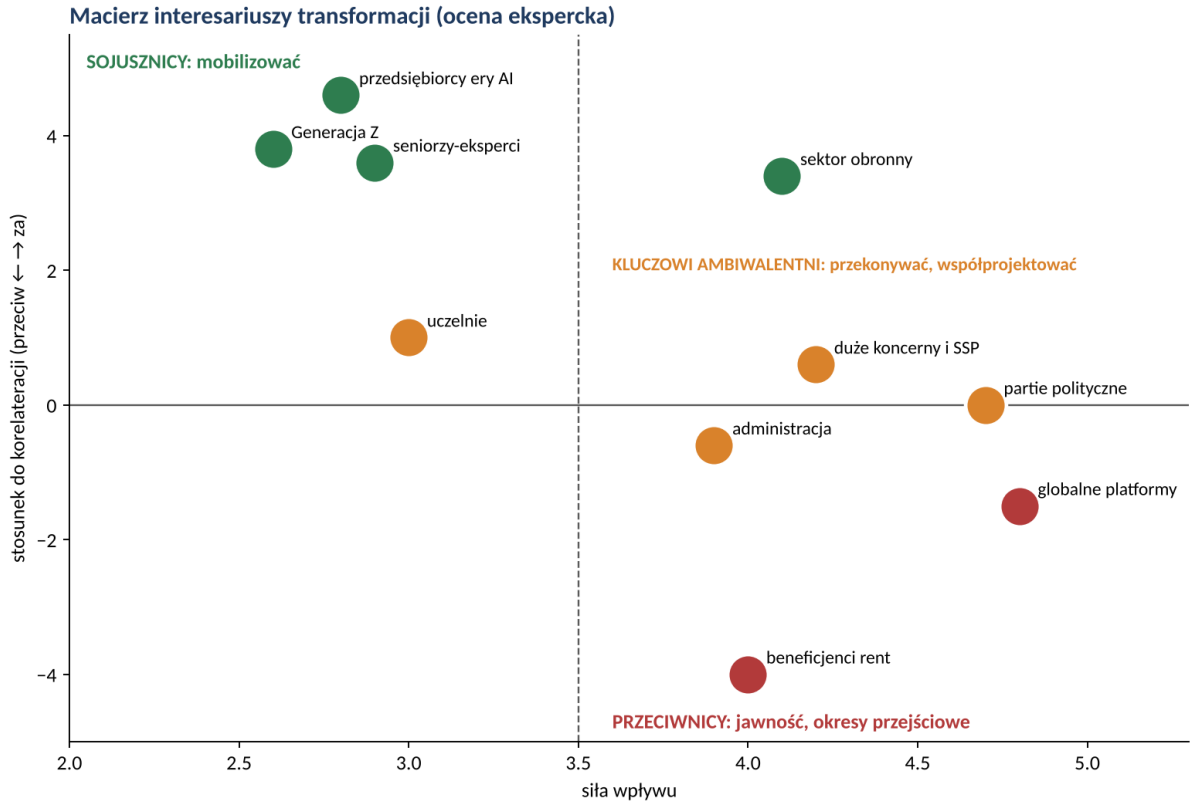
Rysunek 16. Stos suwerenności technologicznej: cztery warstwy (warunki brzegowe, logika i dane, wykonanie, weryfikacja i kontrola) z oceną pozycji Polski i programami P4, P10, P12

Wniosek dla tezy. Technologia przesuwa przewagę ku tym, którzy łączą warstwy: firmom zdolnym zintegrować model, dane, robota i standard w jeden produkt. To definicja przedsiębiorcy ery AI.

5.9. Analiza interesariuszy

Tabela 19. Interesariusze transformacji: siła, interes, strategia

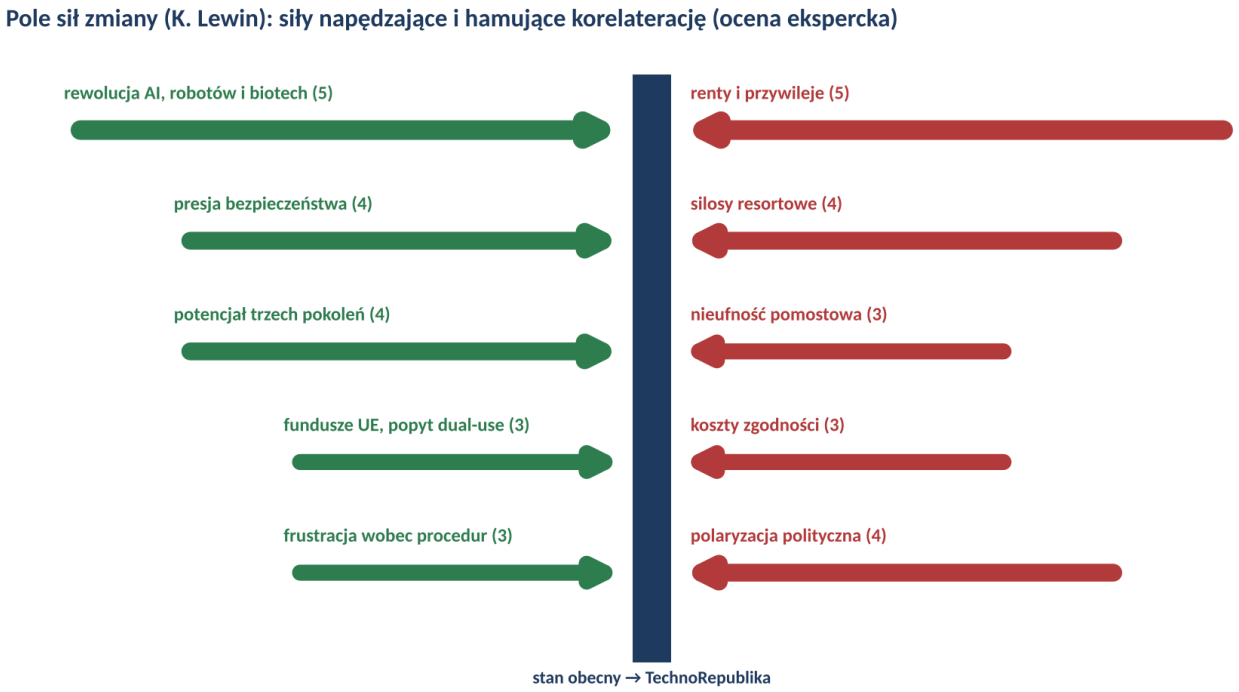
Interesariusz	Siła wpływu	Stosunek do korelateracji	Strategia wobec interesariusza
Przedsiębiorcy ery AI, startupy, MŚP technologiczne	średnia	zdecydowanie za	angażować jako współtwórców (Spółki 3G, P5)
Generacja Z	rosnąca	za, pod warunkiem realnej roli	dać autorstwo i mandat (P1, P2)
Seniorzy-eksperci, UTW	średnia	za, pod warunkiem szacunku i roli	Korpus Mentorów, Laboratoria Pamięci
Administracja wykonawcza	wysoka	ambiwalentny	współprojektować, nagradzać wynik, chronić przed przeciążeniem
Beneficjenci rent (zawody chronione, pośrednicy)	wysoka	przeciw	transparentność, test proporcjonalności, okresy przejściowe
Duże koncerny krajowe i spółki Skarbu Państwa	wysoka	ambiwalentny	partnerstwa z MŚP, wymogi interoperacyjności
Globalne platformy technologiczne	bardzo wysoka	ambiwalentny lub przeciw	niski koszt wyjścia, standardy otwarte, współpraca warunkowa
Uczelnie i instytuty badawcze	średnia	ambiwalentny	finansowanie za wdrożenie, laboratoria wspólne
Partie polityczne	bardzo wysoka	ambiwalentny	kontrakt wyniku ponad cyklem, presja obywatelska Klubów
Siły zbrojne i sektor obronny	wysoka	za (dual-use)	P12, P6, wspólne zamówienia

Rysunek 17. Macierz interesariuszy (siła wpływu × stosunek do korelateracji): sojusznicy do mobilizacji, ambiwalentni do przekonania, przeciwnicy do neutralizacji przez jawność i okresy przejściowe

5.10. Analiza pola sił

Analiza pola sił (K. Lewin) zestawia siły napędzające i hamujące zmianę. Zmiana zachodzi wtedy, gdy siły napędzające przeważają albo gdy osłabi się siły hamujące. Doświadczenie transformacji pokazuje, że **osłabienie sił hamujących** jest zwykle tańsze i trwalsze niż wzmacnianie napędu.

Rysunek 18. Pole sił zmiany (Lewin): siły napędzające korelateracje (technologia, presja bezpieczeństwa, potencjał pokoleń, fundusze UE, frustracja wobec procedur) i siły hamujące (renty, silosy, nieufność, koszty zgodności, polaryzacja); długość strzałek – ocena ekspercka

5.11. Synteza analiz

Tabela 20. Wynik analiz strategicznych dla tezy głównej

Analiza	Wynik dla tezy	Warunek brzegowy wskazany przez analizę
SWOT/TOWS	wzmacnia: zasoby są w ludziach, słabość w systemie	korelator państwa (WO) i bezpieczniki (WT)
PESTEL+M	wzmacnia: technologia i bezpieczeństwo podnoszą wartość sprawczości	horyzont długoterminowy ponad cyklem wyborczym
Geopolityczna	wzmacnia: państwo frontowe potrzebuje szybkiej absorpcji	kontrola punktów krytycznych stosu
Zasobowa (VRIO)	wzmacnia: niewykorzystane przewagi wymagają organizacji	Graf Wiedzy 3G, otwarcie danych
Kulturowa	wzmacnia warunkowo: etos sprawczości istnieje	przełamanie nieufności pomostowej
Technologiczna	wzmacnia: przewaga należy do integratorów warstw	dostęp do warunków brzegowych
Interesariuszy i pola sił	wskazuje opór: renty i silosy są silne	okresy przejściowe, jawność, sojusz z administracją

WNIOSEK SYNTETYCZNY Z ANALIZ

Siedem analiz wzmacnia tezę główną, ale żadna nie wskazuje, że klasa sprawcza zwycięży sama. Wszystkie wskazują ten sam warunek: zasoby Polski są rozproszone, a przewaga wymaga organizacji. Funkcję organizacji pełni korelator. Strategia korelateracji jest więc nie tyle wyborem, ile koniecznością wynikającą z położenia, zasobów i technologii Rzeczypospolitej.

6. Model korelateracji: klasa sprawcza jako organ układu samodzielnego

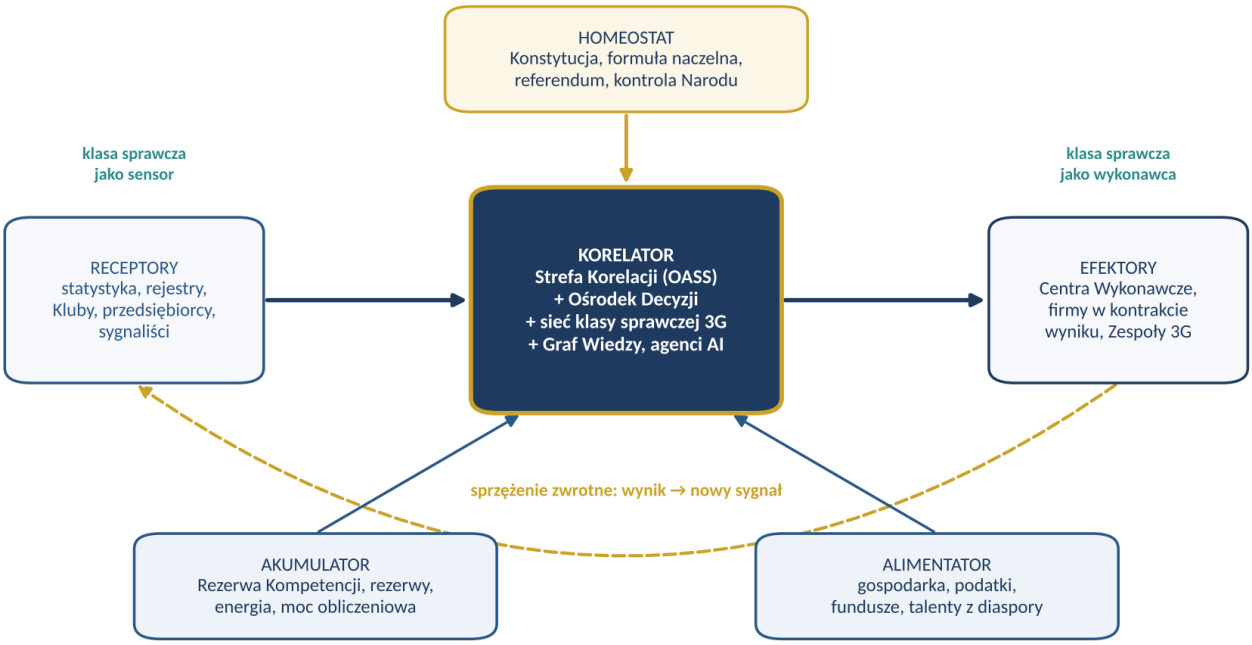
6.1. Państwo jako układ samodzielny

Teoria układów samodzielnych Mazura pozwala opisać państwo jako organizm, który musi sterować sobą, by nie utracić zdolności sterowania. Każdy z sześciu organów ma w państwie swój odpowiednik. Strategia korelateracji przypisuje klasie sprawczej szczególną rolę: jest jednocześnie **częścią receptorów** (wyczuwa zmianę rynku i technologii), **częścią korelatora** (kojarzy sygnały z wiedzą i zasobami) i **częścią efektorów** (wykonuje zadania w firmach, zespołach i misjach). Homeostat (wartości, prawo, kontrola Narodu) pozostaje poza nią i nad nią.

Tabela 21. Organy układu samodzielnego w trzech skalach korelateracji

Organ (Mazur)	Funkcja	Zespół 3G	Firma i ekosystem	Państwo Rzeczypospolitej
Receptory	odbiór bodźców z otoczenia	użytkownik, tester, młody lider (sygnały technologiczne), senior (sygnały ryzyka)	klienci, dane rynkowe, sieć partnerów	statystyka, rejestry, Kluby, przedsiębiorcy, sygnaliści, wywiad
Korelator	gromadzenie, kojarzenie, synteza, decyzja	Karta Misji, RAG na Grafie Wiedzy 3G, decyzja trzech kluczy	zarząd z orkiestracją AI, rada seniorów	Strefa Korelacji: Ośrodek Analiz i Syntezy Strategicznej, Ośrodek Decyzji Strategicznej
Efektory	wykonanie	prototyp, usługa, wdrożenie	produkcja, sprzedaż, eksport	Centra Wykonawcze, agencje misyjne, zamówienia za wynik
Homeostat	równowaga, normy, tożsamość	Karta Praw Uczestnika, etos, zasada Human-in-Command	wartości firmy, ład korporacyjny	Konstytucja, formuła naczelna, referendum, etos służby
Akumulator	rezerwy energii i zasobów	portfolio, rezerwa czasu, kompetencje	kapitał, IP, zapasy	Rezerwa Kompetencji, rezerwy strategiczne, energia, compute
Alimentator	pozyskiwanie zasobów	mikrogranty, Konto Sprawczości	przychody, kapitał wzrostu	podatki, fundusze UE, gospodarka, talenty z diaspory

Układ samodzielny (M. Mazur) jako model państwa TechnoRepubliki

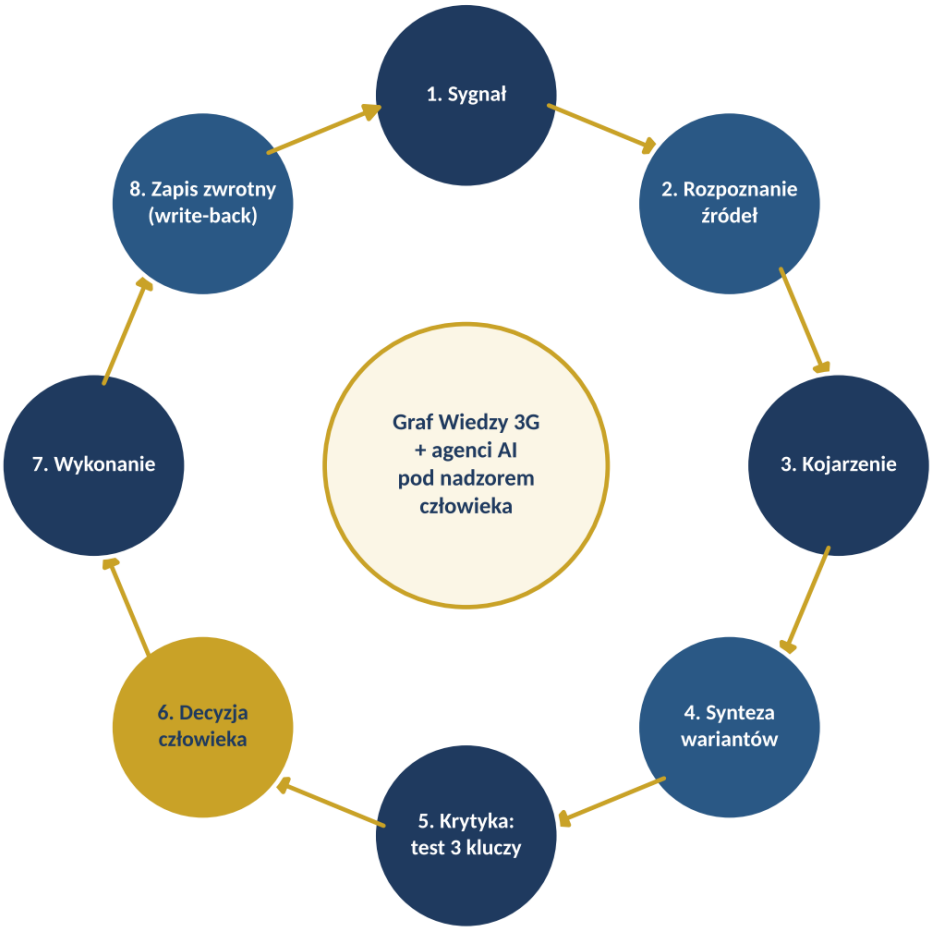
Rysunek 19. Układ samodzielny Mazura jako model państwa Rzeczypospolitej: receptory → korelator → efektory, z homeostatem, akumulatorem i alimentatorem; klasa sprawcza obecna w trzech organach, kontrola Narodu w homeostacie

6.2. Cykl korelateracji: osiem kroków

Program 2G opisał cykl agentowego zarządzania wiedzą: od pytania do pamięci organizacyjnej. Strategia uogólnia go do **cyklu korelateracji**, który obowiązuje w każdej skali, od zespołu do państwa.

1. **Sygnał.** Receptory rejestrują zmianę: nowy model AI, ruch konkurenta, awarię, zmianę regulacji, słaby sygnał społeczny.
2. **Rozpoznanie źródeł.** Korelator ustala, skąd pochodzi sygnał, jak jest wiarygodny i co już o nim wiadomo (pamięć: Graf Wiedzy, Karty Lekcji).
3. **Kojarzenie.** Sygnał zostaje połączony z innymi: technologia z energią, energia z obronnością, obronność z demografią. To serce korelateracji: wykrywanie relacji niewidocznych w silosie.
4. **Synteza wariantów.** Powstają scenariusze i opcje decyzyjne, z oceną wielokryterialną (MCDM, AHP) i kosztem cyklu życia.
5. **Krytyka i weryfikacja.** Warianty przechodzą test trzech kluczy: tempa (czy da się szybko?), wyniku i ryzyka (czy się opłaca i kto ponosi ryzyko?) i konsekwencji (co się może zepsuć, czego już próbowano?). Do tego dochodzi zdanie odrębne i audyt.
6. **Decyzja człowieka.** Decyzję podejmuje właściciel wyniku z mandatem, a nie algorytm. Decyzja ma ślad: kto, kiedy, na podstawie czego.
7. **Wykonanie.** Efektory realizują decyzję w trybie kontraktu wyniku, z KPI i KRI.
8. **Zapis zwrotny (write-back).** Wynik, odchylenia i lekcje wracają do pamięci jako Karta Lekcji, korekta standardu i aktualizacja Grafu Wiedzy. Pętla się domyka.

Cykl korelateracji: osiem kroków od sygnału do pamięci

Rysunek 20. Cykl korelateracji w ośmiu krokach: sygnał, rozpoznanie źródeł, kojarzenie, synteza wariantów, krytyka i weryfikacja (test trzech kluczy), decyzja człowieka, wykonanie, zapis zwrotny; w centrum Graf Wiedzy 3G i agenci AI pod nadzorem człowieka

ZASADA AGENTOWA KORELATERACJI

Agenci AI wyszukują, porządkują, kojarzą, symulują i kontrolują kompletność na każdym kroku cyklu, ale nie przejmują kroku 6. Decyzja wysokiego wpływu należy do człowieka, który za nią odpowiada i od którego można się odwołać.

6.3. Trzy wymiary w praktyce

Trzy wymiary strategii (rozdz. 2.10) przekładają się na trzy zestawy praktyk.

Tabela 22. Wymiary korelateracji: praktyki, produkty, mierniki

Wymiar	Praktyki	Produkt	Miernik
Cybernetyczno-zarządczy	pętla 3A, kontrakt wyniku, controlling cybernetyczny, kanał algedoniczny	decyzja z oceną skutków i właścicielem	czas od sygnału do decyzji; czas od decyzji do wyniku; odsetek korekt przed kryzysem
Analityczno-wywiadowczy	foresight, horizon scanning, analiza wielokryterialna (MCDM/AHP), modelowanie sieciowe, cyfrowy bliźniak	mapa opcji, scenariusze, wczesne ostrzeżenie	trafność prognoz ex post; liczba wykrytych słabych sygnałów przekształconych w decyzje
Konsolidacyjny (socjocybernetyczny)	słownik wspólnych pojęć, formuła naczelna, standard Karty Misji, uzgodnienie korelacyjne w Klubach	spójna interpretacja sygnałów, wspólny cel	odsetek dokumentów zweryfikowanych wobec formuły; wskaźnik zgodności ocen w zespołach

6.4. Indeks Korelatora 3G

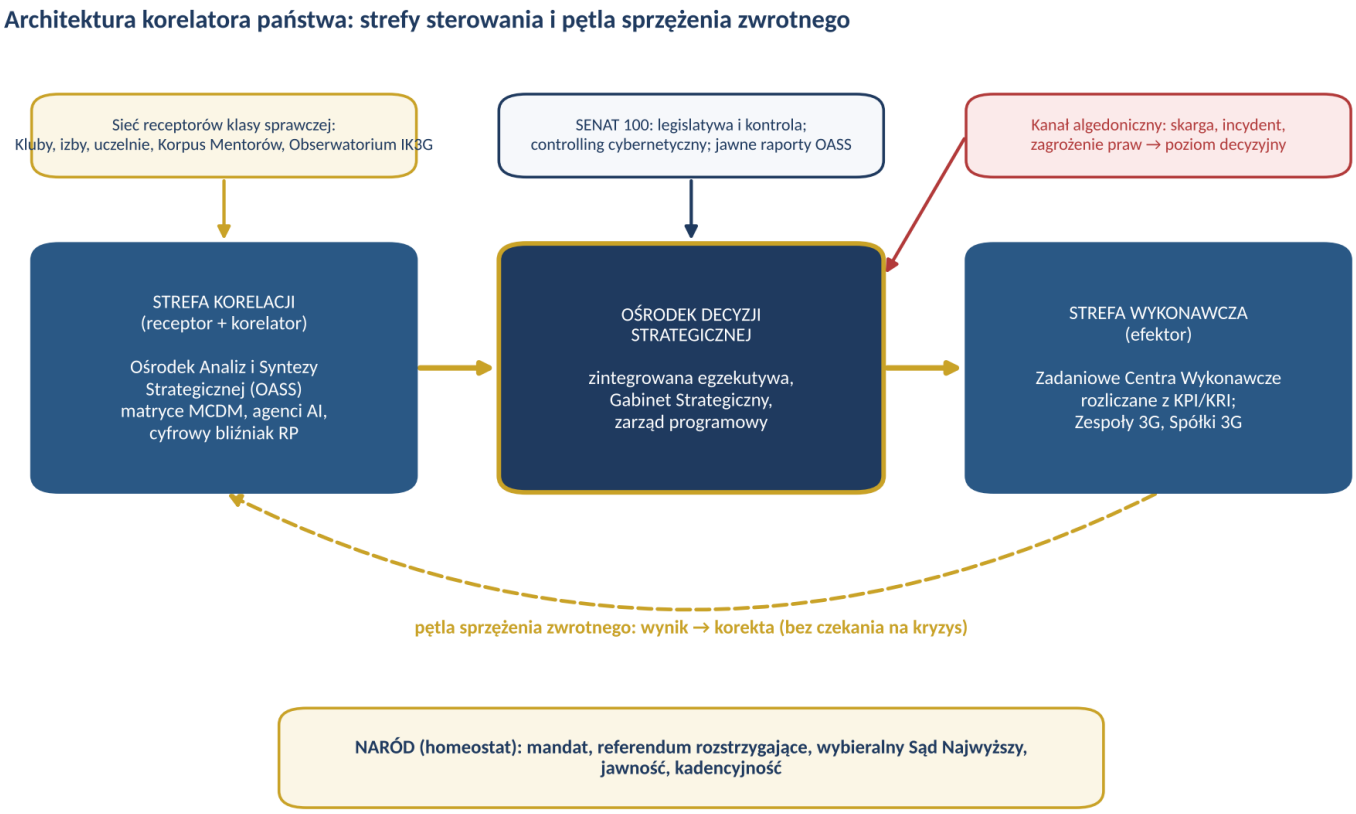
Zdolność korelacyjna klasy sprawczej jest mierzona **Indeksem Korelatora 3G (IK3G)**: średnią geometryczną siedmiu korelatorów K1–K7 (rozdz. 9), każdego w skali 0–1. Średnia geometryczna realizuje zasadę iloczynu: wysoki wynik w jednym korelatorze nie maskuje zera w innym. Dodatkowym **wskaźnikiem kontrolnym pokoleń** jest udział projektów finansowanych publicznie realizowanych przez zespoły, w których realną rolę ma każde z trzech pokoleń.

7. Architektura instytucjonalna korelatora państwa

7.1. Od piramidy resortowej do architektury sieciowo-strefowej

Architektura instytucjonalna organów decyzyjnych w cybernetycznym modelu reformy oznacza odejście od gabinetowo-resortowej, biurokratycznej piramidy na rzecz **architektury sieciowo-strefowej z domkniętą pętlą sterowania**. Jej celem jest eliminacja dryfu strategicznego, czyli sytuacji, w której decyzje organów państwa zapadają w oderwaniu od realiów i zmiennych otoczenia.

W miejsce klasycznego trójpodziału władzy, ukierunkowanego głównie na równoważenie sił politycznych, architektura cybernetyczna opisuje organy według ich **roli w procesie sterowania**. Trójpodział i kontrola konstytucyjna pozostają, a architektura sterowania nakłada się na nie jako warstwa funkcjonalna.

Rysunek 21. Architektura korelatora państwa: Strefa Korelacji i Badań Strategicznych (receptor i korelator) → Ośrodek Decyzji Strategicznej (zintegrowana egzekutywa) → Centra Wykonawcze (efektor), z pętlą sprzężenia zwrotnego, kanałem algedonicznym, Senatem 100 jako legislatywą i organem kontroli oraz Narodem i referendum jako homeostatem

7.2. Trzy strefy sterowania

Strefa Korelacji i Badań Strategicznych (receptor i korelator). Jej rolą jest ciągła synteza strumieni danych (geopolityka, energia, technologia, finanse, demografia, nastroje społeczne) i budowa jednolitego obrazu sytuacyjnego. Instytucjonalnie tworzy ją **Ośrodek Analiz i Syntezy Strategicznej (OASS)**: niezależna jednostka analityczno-cybernetyczna wyposażona w matryce analityczne (MCDM), agentowe systemy przetwarzania danych i cyfrowego bliźniaka Rzeczypospolitej, oddzielona od bieżących nacisków partyjnych. OASS współpracuje z siecią zewnętrznych receptorów: Klubami TechnoSanacji, izbami gospodarczymi, uczelniami, Korpusem Mentorów i Obserwatorium IK3G. Klasa sprawcza jest tu dostawcą sygnałów, ekspertyz i prototypów, a nie decydentem.

Ośrodek Decyzji Strategicznej (organ decyzyjny). Jego rolą jest arbitraż decyzyjny, wyznaczanie celów długofalowych i zatwierdzanie priorytetów rozwoju. Instytucjonalnie jest nim **zintegrowana egzekutywa** w rozumieniu dokumentów ustrojowych TechnoSanacji (Prezydent jako centrum odpowiedzialności wykonawczej z Gabinetem Strategicznym), w której silosy ministerstw zastępuje zarząd programowy, poziomy. Decyzje zapadają na wspólnej matrycy danych OASS i mają przypisanego właściciela wyniku.

Strefa Operacyjno-Wykonawcza (efektor). Jej rolą jest przekładanie dyrektyw strategicznych na realizację w terenie: infrastruktura krytyczna, cyberbezpieczeństwo, energetyka, usługi publiczne, zamówienia innowacyjne. Instytucjonalnie tworzą ją **Zadaniowe Centra Wykonawcze**, rozliczane nie z procedur, lecz z mierzalnych rezultatów (KPI, KRI, MCDM). Klasa sprawcza jest tu partnerem wykonawczym w modelu kontraktu wyniku, Spółek 3G i Zespołów Misji 3G.

7.3. Zasady przebudowy instytucjonalnej

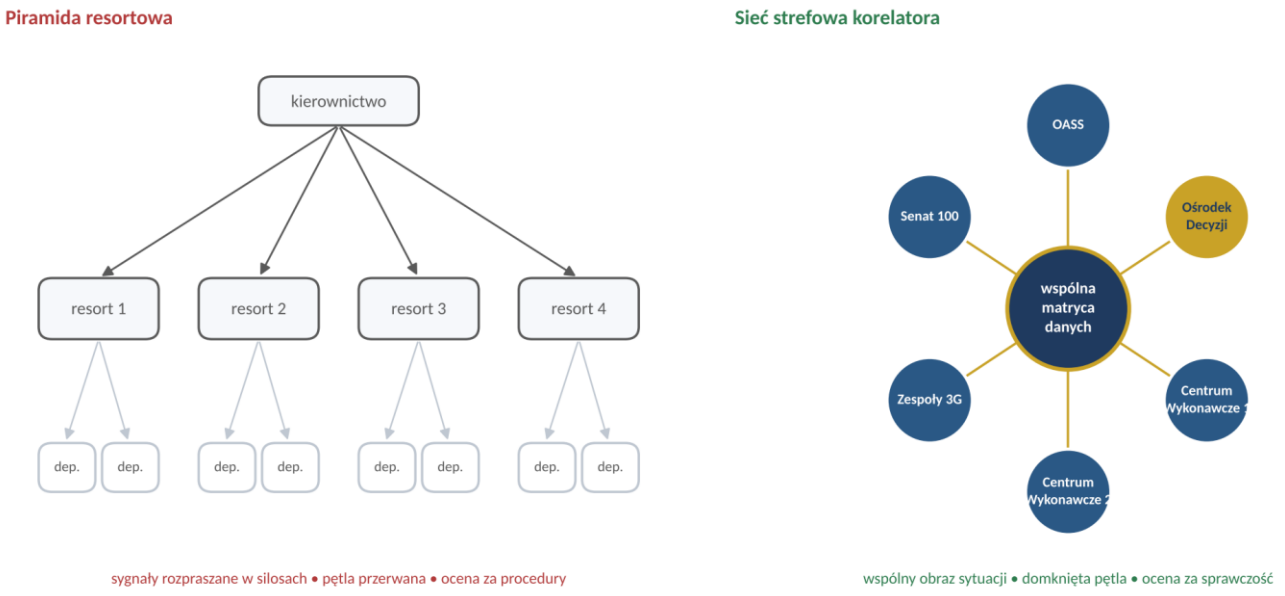
1. **Likwidacja silosowości resortowej.** Tradycyjne ministerstwa zastępują elastyczne zespoły projektowo-zadaniowe zintegrowane wokół celów strategicznych, np. bezpieczeństwa suwerennościowej bazy przemysłowej albo transformacji energetyczno-wodnej.
2. **Instytucjonalna pętla sprzężenia zwrotnego.** Każdy organ decyzyjny ma wbudowany mechanizm stałej weryfikacji skutków własnych rozporządzeń i ustaw. Jeśli dane z otoczenia pokazują odchylenie od zakładanego celu, mechanizm wymusza autokorektę bez czekania na kryzys polityczny.
3. **Merytokratyczny model rekrutacji i awansu.** Kryteria zasług i sprawczości obowiązują przy nominacjach na kluczowe stanowiska zarządcze, co chroni trzon decyzyjny przed karuzelą polityczną. Jednokadencyjność i akceleracja krążenia kadr zapobiegają zasiedzeniu.
4. **Włączenie pokoleniowe i legitymizacja.** Stabilność profesjonalnych zespołów sprawczych łączy się z powszechną legitymizacją przez bezpośrednie, cyfrowe mechanizmy konsultacyjne oraz włączenie doświadczenia międzypokoleniowego w procesy kontroli społecznej (Inicjatywa 3G w funkcji kontrolnej).
5. **Kanał algedoniczny.** Skarga, incydent bezpieczeństwa, naruszenie danych lub zagrożenie dla praw omija rutynę i trafia bezpośrednio do poziomu decyzyjnego, zgodnie z modelem VSM.

7.4. Relacja z legislatywą i kontrolą Narodu

Architektura korelatora nie zastępuje parlamentu ani kontroli konstytucyjnej. W modelu ustrojowym TechnoSanacji **Senat 100** jako jednoizbowa legislatywa, uchwala reguły, kontroluje egzekutywę i otrzymuje od OASS jawne raporty sytuacyjne i oceny skutków regulacji. **Controlling cybernetyczny** dostarcza legislatywie i obywatelom pomiaru wykonania. **Referendum rozstrzygające** pełni funkcję homeostatu najwyższego rzędu: Naród zatwierdza zmiany reguł i może zatrzymać kurs, który uzna za sprzeczny z dobrem wspólnym. **Sąd Najwyższy wybieralny** i niezależny audyt zamykają pętlę kontroli.

Tabela 23. Stary model biurokratyczny a nowa architektura decyzyjna

Wymiar	Stary model biurokratyczny	Nowa architektura korelatora
Struktura	resortowość: kaskadowy przepływ pism i spory kompetencyjne	sieciowość: zintegrowany organ egzekutywy na wspólnej matrycy danych
Tryb działania	reaktywność: reagowanie po wystąpieniu kryzysu	antycypacja: decyzje na podstawie ciągłej korelacji słabych sygnałów
Rozliczanie	ocena za procedury: wykonanie budżetu i zgodność z paragrafem	ocena za sprawczość: twarde wskaźniki rozwoju i odporności państwa
Kadry	awans przez staż i lojalność	awans przez kompetencję, wynik i rotację
Wiedza	w szufladach i głowach odchodzących urzędników	w Grafie Wiedzy, z wersjonowaniem i zapisem zwrotnym
Rola obywatela i przedsiębiorcy	petent	receptor, współwykonawca i kontroler
Technologia	informatyzacja procedur	agenci AI pod nadzorem człowieka w cyklu korelateracji

Rysunek 22. Porównanie modeli: piramida resortowa (sygnały rozpraszane w silosach, pętla przerwana) a sieć strefowa korelatora (wspólna matryca danych, domknięta pętla, kanał algedoniczny)

7.5. Bezpieczniki antytechnokratyczne

Każda architektura, która wzmacnia zdolność decyzyjną, wzmacnia też pokusę władzy bez kontroli. Dlatego architektura korelatora zawiera bezpieczniki działające od pierwszego dnia.

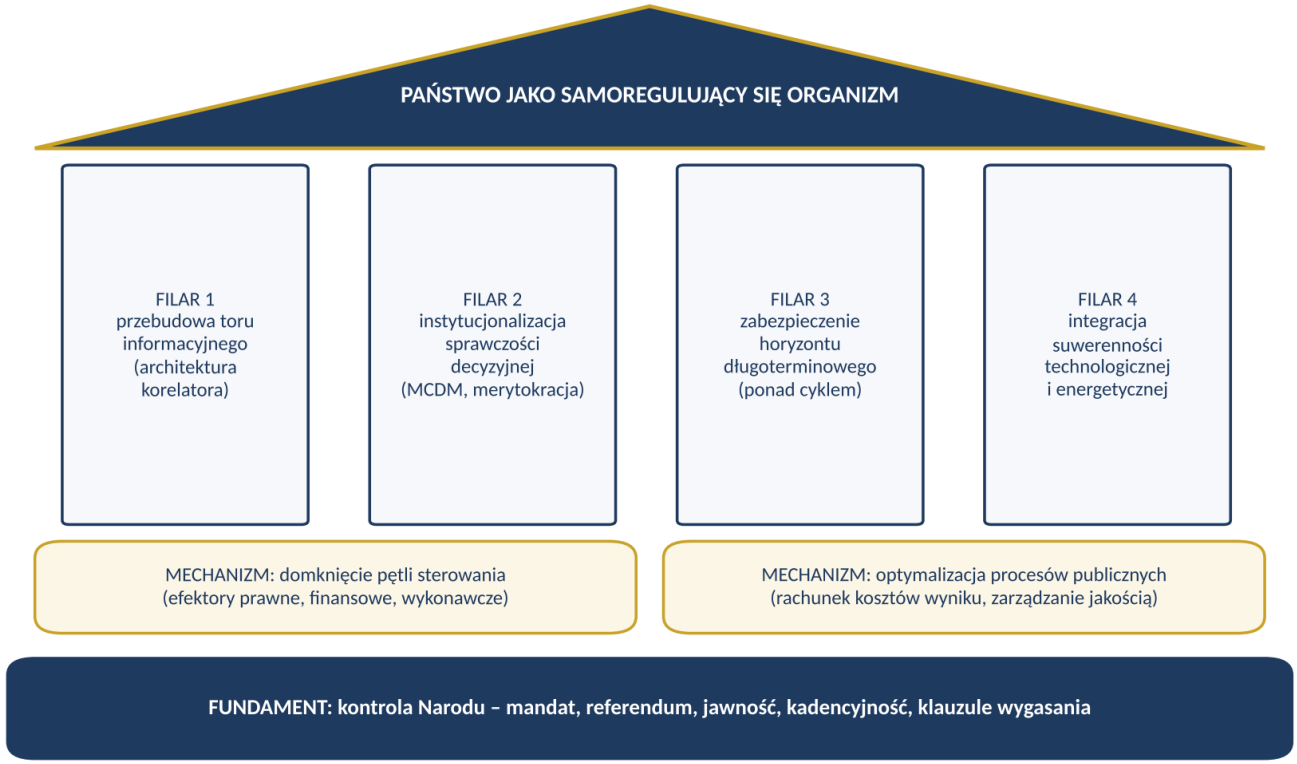
- **Rozdział analizy od decyzji.** OASS nie decyduje, a Ośrodek Decyzji nie pisze sobie analiz. Rozbieżność między rekomendacją a decyzją jest jawna (karta rozbieżności).
- **Jawność modeli i danych.** Założenia modeli, źródła danych i oceny wielokryterialne są publikowane w zakresie niezagrażającym bezpieczeństwu.
- **Zdanie odrębne.** Każdy członek gremium analitycznego ma prawo do jawnego zdania odrębnego.
- **Kadencyjność i rotacja.** Kierownictwo OASS i Centrów Wykonawczych jest kadencyjne, bez możliwości zasiedzenia.
- **Klauzula wygasania.** Każde centrum i program wygasa, jeśli nie osiągnie miernika w ustalonym terminie.
- **Kontrola Narodu.** Raport roczny IK3G i panel regulatora są publiczne. Zmiany reguł wymagają mandatu i referendum.

8. Model reformy strukturalnej w ujęciu cybernetyczno-państwowym

8.1. Reforma jako przebudowa toru informacyjnego

Model reformy strukturalnej, osadzony w paradygmacie cybernetycznym i teorii układów samodzielnych, jest odpowiedzią na dryf strategiczny państwa. Zakłada gruntowną przebudowę aparatu władzy: przejście od reaktywnej, rozproszonej biurokracji do **celowościowego, samoregulującego się systemu**, w którym decyzje są efektem ciągłej syntezy danych (korelateracji) prowadzonej przez zespoły o realnej sprawczości i pod kontrolą demokratyczną.

Model definiuje reformę nie jako wymianę kadr czy zmianę nazw ministerstw, lecz jako **przebudowę cywilizacyjną**: przekształcenie państwa w spójny, inteligentny organizm zdolny do aktywnego kształtowania przyszłości, a nie tylko biernego reagowania na kryzysy.

Rysunek 23. Model reformy strukturalnej: cztery filary (architektura korelatora, instytucjonalizacja sprawczości decyzyjnej, zabezpieczenie horyzontu długoterminowego, integracja suwerenności technologicznej i energetycznej) i dwa mechanizmy wdrożenia (domknięcie pętli sterowania, optymalizacja procesów publicznych) na fundamencie kontroli Narodu

8.2. Cztery filary modelu

Filar 1. Przebudowa toru informacyjnego (architektura korelatora). Tradycyjne, zhierarchizowane resorty zastępuje zintegrowana sieć przetwarzania danych. Korelator na bieżąco przetwarza sygnały z otoczenia (geopolityka, gospodarka, technologia) i eliminuje szum informacyjny. Jego elementami są OASS, wspólna matryca danych, cyfrowy bliźniak Rzeczypospolitej i sieć zewnętrznych receptorów klasy sprawczej.

Filar 2. Instytucjonalizacja sprawczości decyzyjnej. Polityczną rywalizację opartą na sondażach uzupełnia merytokratyczny tryb zarządzania, w którym kluczowe decyzje opierają się na wielokryterialnych analizach strategicznych (MCDM). Decyzja polityczna pozostaje polityczna, ale musi być podjęta na jawnej podstawie analitycznej, a odejście od rekomendacji wymaga uzasadnienia.

Filar 3. Zabezpieczenie horyzontu długoterminowego. W strukturę ustrojową wbudowuje się mechanizmy chroniące kluczowe projekty rozwojowe przed destrukcyjnym wpływem krótkich cykli wyborczych. Należą do nich wieloletnie kontrakty wyniku z klauzulą wygasania, portfel misji zatwierdzany na dłużej niż kadencja i rozstrzygające referendum dla zmian reguł najwyższego rzędu. Perspektywa konstytucyjna obejmuje horyzont do 2030 r. dla pierwszej fazy i do 2035 r. dla utrwalenia.

Filar 4. Integracja suwerenności technologicznej i energetycznej. Reforma struktur państwa łączy się z transformacją infrastrukturalną: OZE, atomem i magazynami energii, krajowymi łańcuchami dostaw oraz autonomicznymi systemami przetwarzania danych administracyjnych. Państwo nie może być sterowne, jeśli jego dane, energia i obliczenia są sterowane z zewnątrz.

8.3. Mechanika wdrożenia operacyjnego

Domknięcie pętli sterowania (sprzężenie zwrotne). Klasa sprawcza i organy państwa otrzymują skuteczne efektory: narzędzia prawne (piaskownice, partnerstwo innowacyjne, kontrakt wyniku), finansowe (Konto Sprawczości, kapitał wzrostu, nagrody za wynik) i wykonawcze (Centra Wykonawcze, Zespoły Misji 3G). Pozwalają one szybko korygować kurs w reakcji na wykryte zagrożenia.

Optymalizacja procesów publicznych. Administracja wprowadza nowoczesny rachunek kosztów (pełny koszt cyklu życia, koszt wyniku), zarządzanie jakością i mapowanie procesów. To zwiększa przejrzystość i efektywność alokacji zasobów narodowych. Zespoły 3G testują usługi z udziałem młodych i seniorów jako użytkowników.

Tabela 24. Sekwencja reformy strukturalnej

Etap	Działanie	Rola klasy sprawczej	Produkt
1. Pomiar	inwentaryzacja procesów, danych i rent; baseline IK3G	Kluby i Zespoły 3G mapują procesy i bariery	mapa luk korelatora
2. Prototyp	pilotaż OASS w jednym obszarze (np. energia–compute–obronność)	eksperci i przedsiębiorcy jako receptory i recenzenci	pierwszy raport sytuacyjny i decyzja z oceną skutków
3. Pętla	kontrakty wyniku i Centra Wykonawcze w 3–5 misjach	Spółki 3G i Zespoły Misji 3G jako wykonawcy	dowiezione wyniki i Karty Lekcji
4. Skala	rozszerzenie na portfel misji i administrację terenową	sieć regionalnych Laboratoriów 3G	panel regulatora i raport IK3G
5. Utrwalenie	zmiany ustawowe i konstytucyjne zatwierdzone przez Naród	partner w konsultacjach i kontroli	nowa architektura w normach najwyższego rzędu

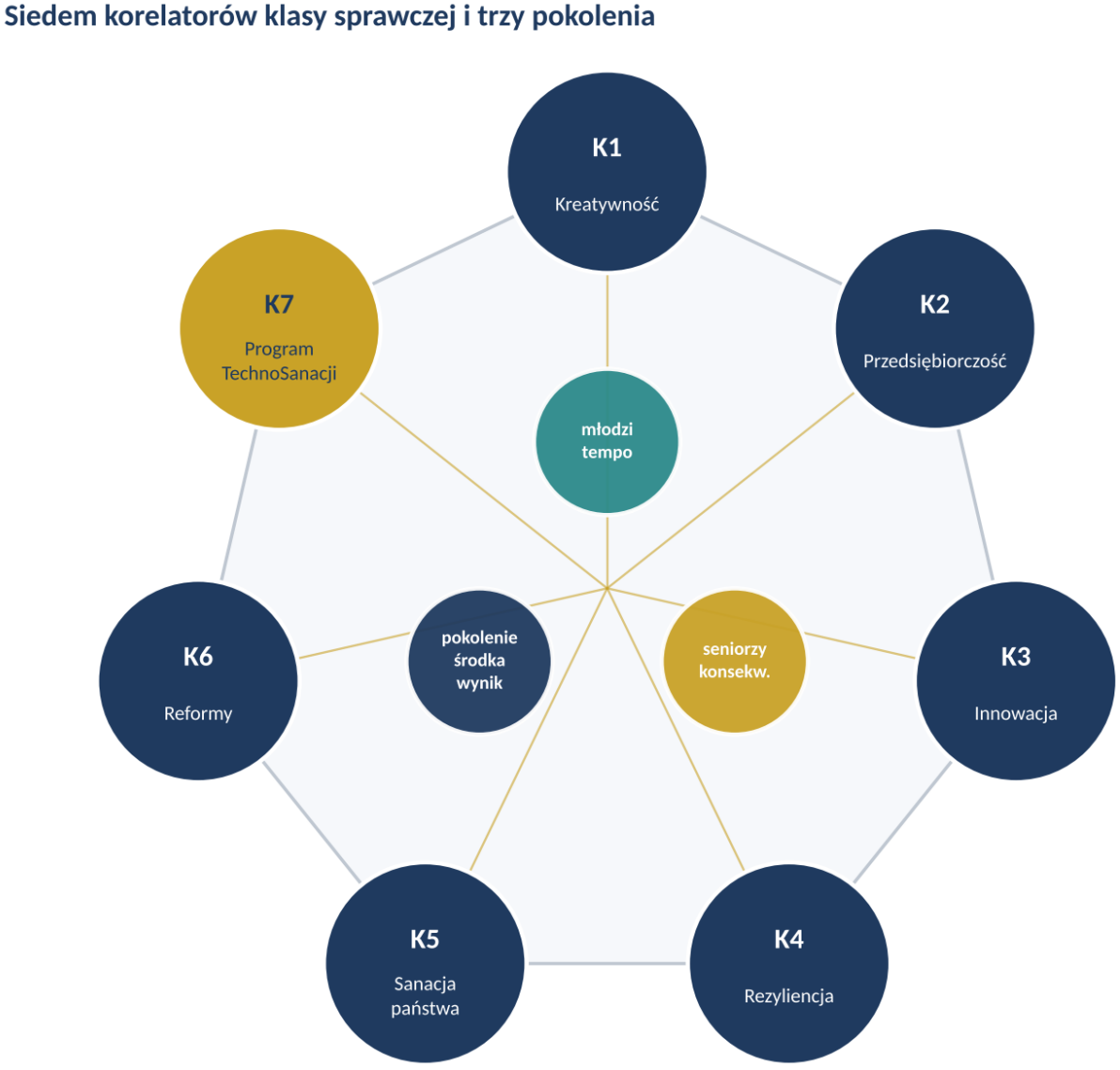
PODSUMOWANIE MODELU REFORMY

Reforma strukturalna w ujęciu cybernetycznym nie zaczyna się od zmiany nazw instytucji, tylko od zmiany toru informacji. Kto kontroluje, jak sygnał staje się decyzją, a decyzja wynikiem, ten kontroluje sterowność państwa. Strategia korelateracji oddaje tę kontrolę procesowi jawnemu, mierzonemu i rozliczanemu, a jego wykonawcom, czyli klasie sprawczej w sojuszu trzech pokoleń, przypisuje odpowiedzialność za wynik.

9. Siedem korelatorów klasy sprawczej (K1–K7)

9.1. Korelator jako mechanizm sprzęgający

Korelator w znaczeniu strategii to mechanizm, który zamienia różnice między pokoleniami, sektorami i środowiskami z kosztu (konfliktu, luki, wykluczenia) w komplementarność (zespół, firmę, instytucję). Strategia wyróżnia siedem korelatorów. Oznaczamy je K1–K7, by odróżnić je od dziesięciu misji transformacyjnych M1–M10 Cyberkulturowej Wizji. Każdy korelator ma w tym rozdziale ten sam układ: rolę, dowód z korpusu, wkład trzech pokoleń, instrument i miernik.

Rysunek 24. Siedem korelatorów klasy sprawczej wokół formuły naczelnej: K1 Kreatywność, K2 Przedsiębiorczość, K3 Innowacja, K4 Rezyliencja, K5 Sanacja państwa, K6 Reformy, K7 Program TechnoSanacji (integrator); wewnętrzny pierścień: wkład pokoleń M, S, Sr

9.2. K1. Kreatywność: generowanie opcji, których maszyna nie wymyśli

Rola. AI poszerza przestrzeń opcji, a człowiek wybiera, które z nich warto realizować. Kreatywność jest pierwszym ogniwem korelateracji, bo dostarcza wariantów do syntezy.

Dowody. Generatory obrazów zwiększają twórczą produktywność o ok. 25% (analiza ponad 4 mln prac). Ten sam korpus pokazuje jednak ryzyko ujednolicania pomysłów („paradoks kreatywności GenAI"), osłabienia pamięci i myślenia dywergencyjnego („Homo promptus") oraz to, że sekwencyjna współpraca, w której człowiek tylko poprawia propozycje AI, pogarsza kreatywność narracyjną.

Pokolenia. Młodzi wnoszą płynność narzędziową i nowe formy, seniorzy głębię dziedzinową i kryteria jakości, a pokolenie środka pilnuje celu i rynku.

Instrument. Protokół „najpierw człowiek, potem maszyna, na końcu senior": pomysły własne → rozszerzenie przez AI → test konsekwencji i jakości.

Miernik. Liczba oryginalnych zgłoszeń IP (patenty, wzory, utwory) z zespołów 3G oraz różnorodność idei w portfelu projektów.

9.3. K2. Przedsiębiorczość: przejęcie ryzyka i odpowiedzialności

Rola. Przedsiębiorczość zamienia kompetencję w położenie sprawcze na osiach A i B, czyli dochód z wkładu i ryzyko własne.

Dowody. Szczyt sukcesu założycieli przypada na wiek 42–45 lat. 70,4% młodych przedsiębiorców z pokolenia Z deklaruje zamiar założenia kolejnej firmy w ciągu 5 lat. AI obniża koszt wejścia, bo agent, chmura i robot są dostępne w modelu usługowym.

Pokolenia. Młodzi wnoszą pomysł i tempo, pokolenie środka kapitał, sprzedaż i zarządzanie, a seniorzy sieć, reputację i umiejętność czytania ryzyka.

Instrument. Spółka 3G (młody założyciel, partner z pokolenia środka i senior-mentor z udziałem) oraz Konto Sprawczości Ery AI jako kapitał startowy na narzędzia, dane i moc obliczeniową.

Miernik. Liczba Spółek 3G, ich 3-letnia przeżywalność i odsetek przechodzący w scale-up.

9.4. K3. Innowacja: od pomysłu do wdrożenia

Rola. Innowacja przeprowadza projekt przez „dolinę śmierci" od badania do fabryki, certyfikacji i eksportu.

Dowody. 50% europejskich startupów deep tech opóźnia rozwój produktu z powodu regulacji, a koszty zgodności pochłaniają 20–30% ich budżetów. Piaskownica regulacyjna w Wielkiej Brytanii zwiększyła kapitał pozyskany przez uczestników o 15%. 69% współprac korporacji ze startupami nie daje oczekiwanych wyników.

Pokolenia. Młodzi wnoszą prototyp i eksperyment, pokolenie środka skalowanie i zakup, a seniorzy certyfikację, normy, bezpieczeństwo i pamięć porażek.

Instrument. Państwo jako pierwszy wymagający klient: zamówienia przedkomercyjne (PCP), partnerstwo innowacyjne z Prawa zamówień publicznych, zobowiązania zakupu, rozliczane kontraktem wyniku.

Miernik. Odsetek firm stosujących AI (z 8,4% do średniej UE do 2029 r.); udział zamówień innowacyjnych w zamówieniach publicznych; czas od TRL 6 do pierwszego zamówienia.

9.5. K4. Rezyliencja: przetrwanie szoku bez utraty funkcji

Rola. Rezyliencja wprowadza Model 3A w praktykę społeczną. Młodzi odpowiadają za adaptację, pokolenie środka za antycypację i rezerwy, seniorzy za absorpcję i pamięć wcześniejszych kryzysów.

Dowody. GovTech działający w czasie wojny, platformy usług publicznych dostępne 24/7, nordycki model obrony totalnej oraz masowe interwencje prebunkingowe pokazują, że odporność jest zasobem społecznym, który da się budować.

Pokolenia. Młodzi weryfikują treści i działają w sieciach. Seniorzy przekazują pamięć historyczną, w tym wzorce dezinformacji z PRL i lat 90. Pokolenie środka organizuje gminę, firmę i rodzinę.

Instrument. Rezyliencja 3G: gminne zespoły odporności z udziałem trzech pokoleń (łączność, energia, informacja, opieka), Rezerwa Kompetencji i prebunking międzypokoleniowy.

Miernik. Czas przywrócenia funkcji krytycznych w ćwiczeniach; odsetek ludności objętej prebunkingiem; odsetek gmin z aktualnym planem odporności.

9.6. K5. Sanacja państwa: z procedury w zdolność

Rola. Sanacja usuwa autopojezę instytucjonalną, w której procedura utrwala samą siebie bez wyniku, i zastępuje ją rozliczalnością (oś C).

Dowody. Ustawa z 3 lipca 2026 r. o systemach sztucznej inteligencji (Dz.U. 2026 poz. 1003) wdraża AI Act i powołuje Komisję Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji (KRiBSI) jako organ nadzoru rynku. Art. 4 AI Act zobowiązuje dostawców i podmioty stosujące systemy AI do zapewnienia kompetencji w zakresie AI ich personelu, a art. 57 zobowiązuje państwa do utworzenia co najmniej jednej krajowej piaskownicy regulacyjnej. Według publikacji z korpusu termin uruchomienia krajowych piaskownic przesunięto pakietem Digital Omnibus na 2 sierpnia 2027 r., a obowiązki dla systemów wysokiego ryzyka na 2 grudnia 2027 r. (załącznik III) i 2 sierpnia 2028 r. (załącznik I). Daty te należy zweryfikować w Dzienniku Urzędowym UE.

Pokolenia. Młodzi wnoszą cyfrowe usługi i dane, pokolenie środka kierowanie z kontraktem wyniku, a seniorzy doświadczenie administracyjne i standard etyczny jako realny nadzór człowieka.

Instrument. Art. 4 AI Act jako dźwignia, czyli program kompetencji AI w administracji realizowany w trójkach 3G. Do tego piaskownica KRiBSI dla agentów AI w usługach publicznych i Karta Misji z właścicielem wyniku dla każdej procedury.

Miernik. Odsetek procedur z przypisanym właścicielem wyniku i miernikiem; liczba usług publicznych dostępnych w pełni cyfrowo i offline.

9.7. K6. Reformy: zmiana reguł szybsza niż dryf otoczenia

Rola. Reformy dają państwu różnorodność reakcji co najmniej równą zaburzeniom (prawo wymaganej różnorodności Ashby'ego). Mają charakter mechanizmu, a nie jednorazowego aktu.

Dowody. Piaskownice regulacyjne AI rozwijają się w całej UE. W Polsce działają m.in. piaskownice URE i eksperyment pedagogiczny. Regulacja eksperymentalna jest w literaturze oceniana lepiej niż „posłuszeństwo regulacyjne". Ponad 40% projektów agentowych może upaść przez niejasną wartość i słabą kontrolę ryzyka, więc reforma bez miernika powiela ten błąd.

Pokolenia. Młodzi wnoszą eksperyment i szybkie iteracje, pokolenie środka wdrożenie i budżet, a seniorzy ciągłość, test konsekwencji i pamięć wcześniejszych reform.

Instrument. Reforma w trzech krokach (piaskownica → pilotaż z kontraktem wyniku → skalowanie) z regułą wygasania i Kartami Reform na portalu.

Miernik. Odsetek reform z ewaluacją ex post i automatyczną klauzulą wygasania; czas od pilotażu do decyzji o skali.

9.8. K7. Program TechnoSanacji: integrator

Rola. Program TechnoSanacji spina K1–K6 w jedną pętlę sterowania: diagnoza → decyzja → wykonanie → wynik → korekta. Bez integratora pozostałe korelatory pozostają osobnymi politykami.

Instrumenty. Formuła naczelna, Model 3A, Kluby TechnoSanacji jako moduł wykonawczy w terenie, Program 2G rozszerzony do 3G, Karty Reform i Karty Postulatów z właścicielem i miernikiem, Indeks Sprawczości Klasy Średniej (ISKS) i Konto Sprawczości Ery AI ze Stratyfikacji klasy sprawczej (57).

Miernik. Indeks Korelatora 3G oraz odsetek celów Kart Reform osiągniętych w terminie.

Tabela 25. Siedem korelatorów: zestawienie

Korelator	Rola	Instrument kluczowy	Miernik	Program
K1 Kreatywność	generowanie opcji	protokół człowiek → maszyna → senior	zgłoszenia IP; różnorodność idei	P1, P12
K2 Przedsiębiorczość	przejęcie ryzyka	Spółka 3G, Konto Sprawczości	liczba i przeżywalność Spółek 3G	P3
K3 Innowacja	przejście przez dolinę śmierci	PCP, partnerstwo innowacyjne	adopcja AI; zamówienia innowacyjne	P5, P10
K4 Rezyliencja	przetrwanie szoku	zespoły odporności 3G, prebunking	czas przywrócenia funkcji	P6
K5 Sanacja państwa	z procedury w zdolność	Karta Misji, kompetencje AI (art. 4)	procedury z właścicielem wyniku	P4, P7
K6 Reformy	zmiana reguł szybsza niż dryf	piaskownica → pilotaż → skala, wygasanie	reformy z ewaluacją i wygasaniem	P8, P9
K7 Program	integracja pętli	formuła, Model 3A, Kluby, Karty Reform	IK3G, Karty Reform w terminie	P7, P11

10. Inicjatywa 3G: od Programu 2G do korelatora klasy sprawczej

10.1. Co zachowujemy z Programu 2G

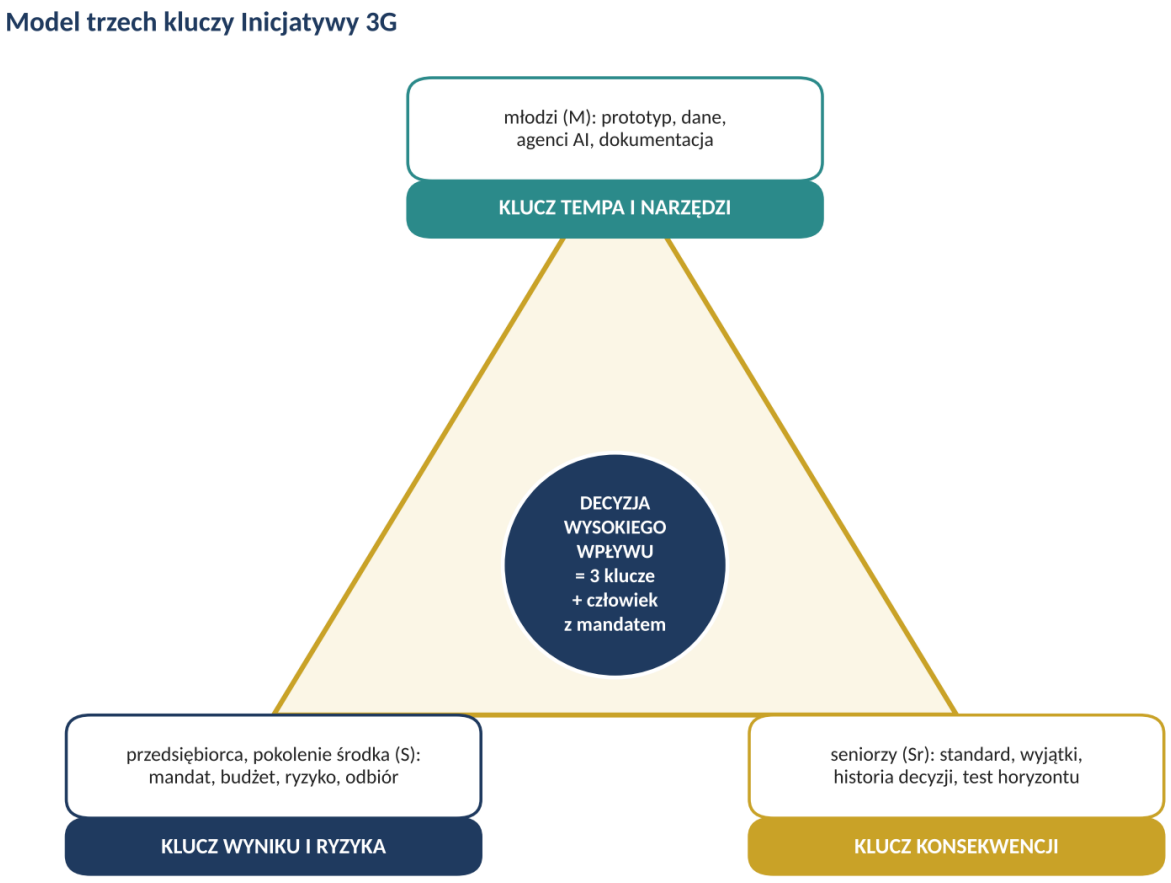
Program 2G jest dokumentem bazowym tej strategii. Inicjatywa 3G zachowuje jego rdzeń:

- **misja jako jednostka podstawowa**, a nie wiek ani przynależność,
- **mikrozadania 30, 60 i 120 minut** jako niski próg wejścia,
- **Karta Misji** (cel, właściciel, role, dane, termin, budżet, KPI, KRI, zasady AI, prawa uczestników, odbiór),
- **sześć modułów operacyjnych**: Korpus Mentorów, Reverse Mentoring AI, Zespoły 2G, UTW 4.0, Rezerwę Kompetencji, Laboratoria Pamięci i Przyszłości,
- **EDRMS i Graf Wiedzy** z RAG odpowiadającym na podstawie jawnych, cytowanych źródeł,
- **ścieżkę offline**, prosty język i dostępność cyfrową,
- **Human-in-Command**: brak decyzji wysokiego wpływu podejmowanych wyłącznie przez algorytm,
- **dwie fazy instytucjonalne**: Faza A (przedmandatowa: portal, Kluby, partnerzy) i Faza B (po mandacie: Narodowe Centrum Programu w centrum egzekutywy),
- **hierarchię mierników** (wejście, aktywacja, współpraca, produkt, wpływ, system) i zestaw KRI (tokenizm, nierównowaga pokoleniowa, wykluczenie cyfrowe, błąd AI, naruszenie danych, ageizm, przepracowanie, vendor lock-in, przechwycenie, nierówność regionalna).

10.2. Co dodaje Inicjatywa 3G

Inicjatywa 3G dodaje cztery elementy, które przekształcają program współpracy pokoleń w korelator klasy sprawczej.

1. **Trzeci klucz: wynik i ryzyko.** Model podwójnego klucza (tempo i konsekwencje) staje się modelem trzech kluczy. Trzeci klucz należy do przedsiębiorcy lub właściciela misji z pokolenia środka, który ponosi ryzyko finansowe i prawne i odpowiada za wynik rynkowy lub publiczny.
2. **Orientacja przedsiębiorcza.** Obok misji publicznych i społecznych Inicjatywa 3G obejmuje misje gospodarcze: Spółki 3G, mentoring sukcesji firm, wspólne projekty z MŚP i klastrami.
3. **Funkcja korelacyjna.** Graf Wiedzy 3G, Rejestr Misji i Obserwatorium IK3G stają się zewnętrznym receptorem i korelatorem dla państwa: dostarczają OASS sygnałów, danych o barierach i wyników pilotaży.
4. **Pomiar sprawczości.** IK3G i wskaźnik kontrolny pokoleń mierzą nie tylko aktywność, lecz także wkład w zdolność państwa i gospodarki.

Rysunek 25. Model trzech kluczy Inicjatywy 3G: klucz tempa i narzędzi (młodzi), klucz wyniku i ryzyka (przedsiębiorca, pokolenie środka), klucz konsekwencji i ciągłości (seniorzy); decyzja wysokiego wpływu wymaga zgody trzech kluczy i człowieka z mandatem

10.3. Role w Zespole Misji 3G

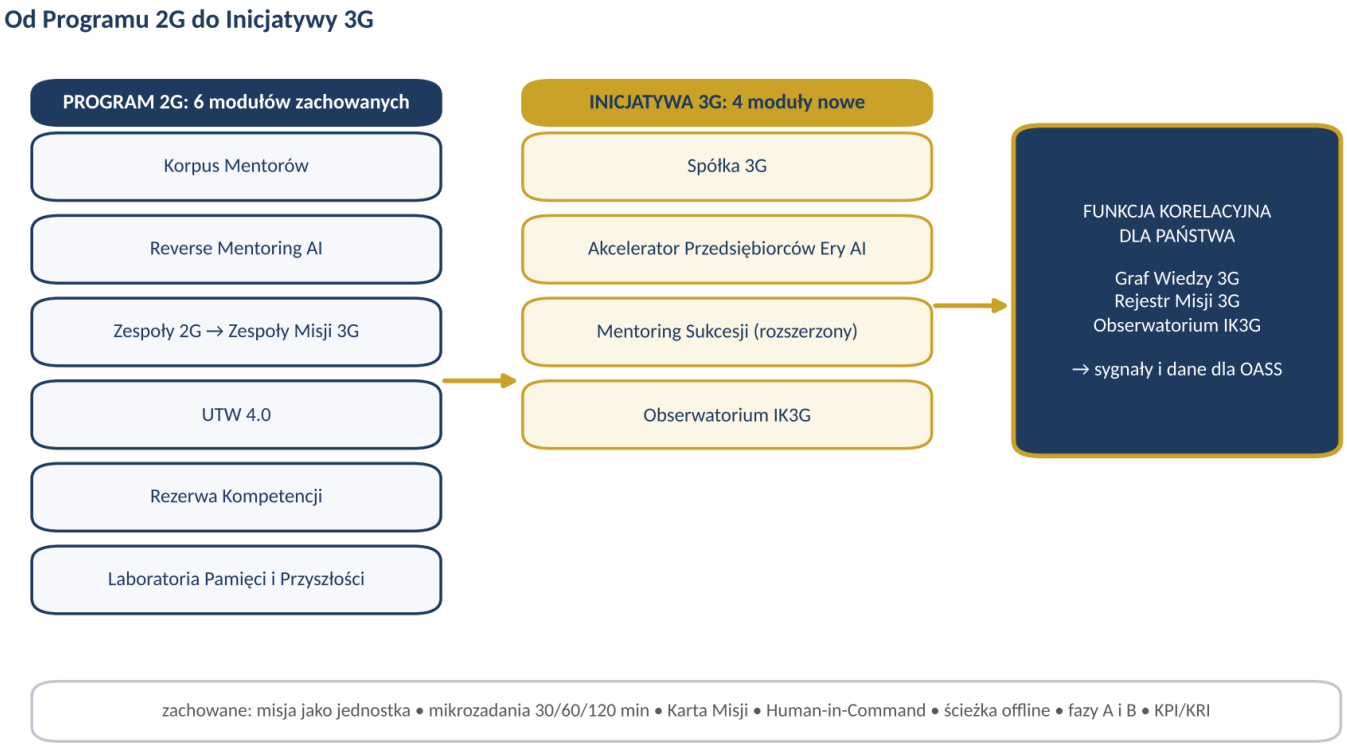
Tabela 26. Role w Zespole Misji 3G

Rola	Odpowiedzialność	Klucz	Nie może być zastąpiona przez
Właściciel misji (przedsiębiorca lub lider z pokolenia środka)	mandat, cel, budżet, ryzyko, odbiór wyniku	wynik i ryzyko	komitet bez jednoosobowej odpowiedzialności
Lider technologiczny (młody)	tempo, prototyp, dane, narzędzia AI, dokumentacja	tempo	deklarację „młodzieżowego głosu”
Mentor lub audytor senior	standard, wyjątki, konsekwencje, historia decyzji, test długiego horyzontu	konsekwencje	honorowego patrona bez zadania
Orkiestrator agentów AI	konfiguracja agentów, uprawnienia, logi, test błędów	wsparcie tempa	samego dostawcę technologii
Użytkownik i tester	sprawdzenie w realnych warunkach, dostępność	wsparcie konsekwencji	odbiór ekspercki zza biurka
Steward danych i wiedzy	źródła, metadane, uprawnienia, zapis zwrotny do Grafu Wiedzy 3G	wsparcie korelatora	niekontrolowany folder
Audytor niezależny	finanse, jakość, prawa, wpływ	kontrola	właściciela rozliczającego sam siebie

10.4. Moduły Inicjatywy 3G

Tabela 27. Moduły Inicjatywy 3G (6 modułów 2G + 4 nowe)

Moduł	Pochodzenie	Rola w korelatorze	Przykładowy rezultat
Korpus Mentorów Rzeczypospolitej	2G	pamięć i test konsekwencji	recenzja projektu, karta ryzyka, standard zawodowy
Reverse Mentoring AI	2G	transfer biegłości narzędziowej	bezpieczne użycie AI przez seniorów i administrację
Zespoły Misji 3G (dawniej Zespoły 2G)	2G, rozszerzone	wykonanie	skrócony proces, prototyp, usługa
UTW 4.0	2G	laboratorium projektów	startup seniora, mikrokwalifikacja
Rezerwa Kompetencji	2G	akumulator	szybka ekspertyza w kryzysie
Laboratoria Pamięci i Przyszłości	2G	korelator wiedzy	archiwum z metadanymi, cyfrowy bliźniak procesu
Spółka 3G	nowy	przedsiębiorczość (K2)	firma z młodym założycielem, partnerem i seniorem
Akcelerator Przedsiębiorców Ery AI	nowy	orkiestracja AI w MŚP	wdrożenie agentów w procesie firmy z pomiarem efektu
Mentoring Sukcesji	2G (misja), rozszerzony	ciągłość firm rodzinnych	plan sukcesji i przekazanie kompetencji
Obserwatorium IK3G	nowy	receptor i korelator dla państwa	raport roczny, sygnały barier, rekomendacje dla OASS

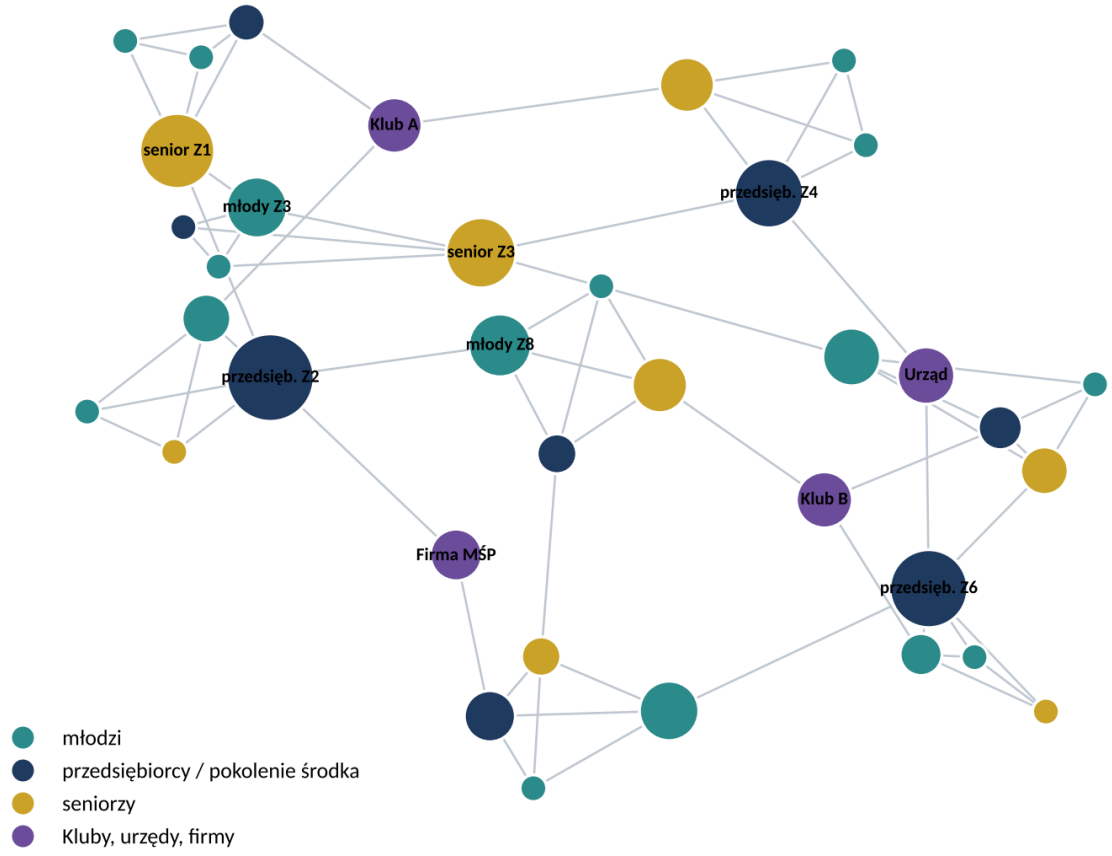
Rysunek 26. Od Programu 2G do Inicjatywy 3G: sześć modułów 2G zachowanych, cztery moduły nowe oraz funkcja korelacyjna dla państwa (Graf Wiedzy 3G, Rejestr Misji, Obserwatorium IK3G)

10.5. Architektura sieciowa Inicjatywy 3G

Inicjatywa 3G rozwija się jako **sieć federacyjna**, tak jak Program 2G. Jednostką wartości jest gęstość użytecznych połączeń między osobami, firmami, instytucjami, kompetencjami i misjami, a nie liczba członków. Sieć jest odporna, gdy ma wiele ścieżek przepływu wiedzy i nie zależy od jednego lidera, dostawcy lub bazy kontaktów.

Analiza sieciowa (rysunek poniżej) pokazuje, że największą wartość mają **węzły pomostowe**: seniorzy-mentorzy działający w kilku zespołach, Kluby łączące lokalne środowiska oraz przedsiębiorcy współpracujący z administracją. Mają one najwyższą centralność pośrednictwa, czyli łączą skupiska, które bez nich byłyby rozłączne (dziury strukturalne Burta). Ich utrata najbardziej osłabiłaby sieć, dlatego Rezerwa Kompetencji i redundancja ról obejmują je w pierwszej kolejności.

Sieć Inicjatywy 3G (model ilustracyjny): wielkość węzła = centralność pośrednictwa

Rysunek 27. Sieć Inicjatywy 3G (model ilustracyjny): węzły młodych, przedsiębiorców i seniorów w Zespołach Misji, Klubach, firmach i administracji; wielkość węzła – centralność pośrednictwa; węzły pomostowe wyróżnione

10.6. Karta Misji 3G i Karta Praw Uczestnika

Karta Misji 3G rozszerza Kartę Misji 2G o trzy pola: właściciela ryzyka (kto ponosi ryzyko finansowe i prawne), model własności wyniku (kto ma prawa do IP, jak dzielone są korzyści między pokolenia) i ścieżkę do skali (kto jest pierwszym klientem, jakie są warunki przejścia do produkcji lub usługi powszechnej).

Karta Praw Uczestnika 3G zachowuje gwarancje Programu 2G: dobrowolność, autorstwo, prawo do człowieka w decyzji, prywatność, dostęp offline, mechanizm skargi i odwołania, ochronę osób niepełnoletnich i wymagających wsparcia. Dodaje prawo do **godziwego udziału w korzyściach** z wyniku, któremu uczestnik się przysłużył, tak by wolontariat nie zastępował pracy, a mentoring nie był pracą darmową.

11. Programy wykonawcze P1–P12

11.1. Portfel programów

Dwanaście programów przekłada siedem korelatorów i architekturę korelatora na działania z właścicielem wyniku, miernikiem i horyzontem. W Fazie A (przedmandatowej) programy realizują Kluby, partnerzy i sieć 3G jako pilotaże. W Fazie B (po mandacie) przechodzą do administracji jako infrastruktura państwa.

Tabela 28. Programy wykonawcze Strategii korelateracji

Program	Treść	Właściciel wyniku (Faza B)	Miernik	Horyzont
P1 Pracownie 3G	sieć zespołów projektowych (uczelnie, Łukasiewicz, Kluby, firmy) finansowanych za wynik	MNiSW / NCBR	projekty wdrożone; odsetek juniorów w zespołach wynikowych	pilotaż 2027, skala 2028
P2 Korpus Mentorów i Reverse Mentoring AI	senior → junior (wiedza ukryta), junior → senior (AI), karta kompetencji zgodna z art. 4 AI Act	MRPiPS / PARP	odsetek osób 50+ z kompetencjami AI; juniorzy z mentorem	2027
P3 Spółka 3G i Konto Sprawczości Ery AI	wzór umowy, ulga dla senior-partnera, kapitał startowy na narzędzia i compute	MRiT / PFR	liczba Spółek 3G, przeżywalność 3-letnia	2027–2030
P4 Piaskownica agentów AI	testy agentów AI w usługach publicznych pod nadzorem KRiBSI, z udziałem trzech pokoleń w ocenie	KRiBSI / MC	wdrożone usługi, incydenty, czas obsługi	od 2027
P5 Zamawiamy wynik	PCP, partnerstwo innowacyjne i zobowiązania zakupu w AI, robotyce, biotech i dual-use	UZP / ARP / Agencja Uzbrojenia	udział zamówień innowacyjnych; czas TRL 6 → zamówienie	2027
P6 Rezyliencja 3G	gminne zespoły odporności, prebunking międzypokoleniowy, Rezerwa Kompetencji	RCB / MSWiA / NASK	czas przywrócenia funkcji; zasięg prebunkingu	2027–2028
P7 Ośrodek Analiz i Syntezy oraz Obserwatorium IK3G	Strefa Korelacji państwa; pomiar i publikacja indeksu	KPRM / GUS	czas sygnał → decyzja; roczny raport IK3G	pilotaż 2027, pełny 2029

Program	Treść	Właściciel wyniku (Faza B)	Miernik	Horyzont
P8 Demontaż rent	test proporcjonalności zawodów, ślad legislacyjny, neutralność form pracy, przesunięcie ciężaru na rentę gruntową	MF / KPRM / Biuro Śladu Legislacyjnego	udział dochodu z renty; liczba zawodów po przeglądzie	2027–2030
P9 Otwarte rynki i antykartel	analiza ofert pojedynczych, jawność danych przetargowych, przegląd monopoli lokalnych i platformowych	UOKiK / UZP	odsetek przetargów z jedną ofertą; koncentracja rynków	2027–2029
P10 Suwerenny stos	krajowa moc obliczeniowa, energia dla compute, korpus polszczyzny, polskie modele, otwarte dane	MC / MAP / NASK	moc obliczeniowa w kraju; udział polskich modeli w administracji	2027–2032
P11 Edukacja przez działanie	mikrokwalifikacje, projekty z realnym klientem, mentoring praktyków w szkołach i uczelniach	MEN / MNiSW	odsetek uczniów i studentów z projektem wdrożonym	2027–2030
P12 Klastry AI–robotyka–biotech	klastry dual-use i medtech z udziałem MŚP, Spółek 3G i dużych odbiorców	MRiT / MON / MZ	eksport, IP, liczba firm w klastrach	2027–2032

Rysunek 28. Macierz programów P1–P12 i korelatorów K1–K7: który program wzmacnia który korelator (główny i pomocniczy wkład)

11.2. Programy antyrentowe: P8 i P9 szczegółowo

Programy P8 i P9 wymagają szczególnej uwagi, bo dotykają interesów, które bronią się same.

P8 Demontaż rent obejmuje cztery działania. **Test proporcjonalności zawodów regulowanych** (dyrektywa 2018/958) stosuje się nie tylko do nowych regulacji, ale do przeglądu istniejących, z okresami przejściowymi. **Jawny ślad legislacyjny** wymaga, by każda poprawka miała autora i ujawnionego interesariusza. **Neutralność form pracy** oznacza: ten sam dochód, ten sam podatek, niezależnie od formy umowy. **Przesunięcie ciężaru z pracy na rentę gruntową** zmienia relację opłacalności między inwestycją w nową podaż a utrzymywaniem niedoboru. Każde działanie ma ocenę skutków dla gospodarstw domowych i okres przejściowy, bo strategia nie karze ludzi za racjonalne zachowanie w złych regułach, tylko zmienia reguły.

P9 Otwarte rynki i antykartel obejmuje analizę przetargów z jedną ofertą jako sygnału ryzyka zmowy lub bariery wejścia, publikację danych przetargowych w formacie otwartym, wymóg interoperacyjności i testu wyjścia w zamówieniach IT, przegląd monopoli lokalnych (usługi komunalne, gospodarka odpadami, transport) i monitoring warunków dostępu do platform dla polskich firm.

11.3. Program P7: Ośrodek Analiz i Syntezy

P7 jest programem kluczowym dla funkcji korelatora państwa. W Fazie A powstaje jako **sieciowy Ośrodek Analiz i Syntezy** oparty na Klubach, Bibliotece TechnoSanacji, Grafie Wiedzy 3G i analizach wielokryterialnych (AHP-AI). Publikuje kwartalne raporty sytuacyjne w trzech obszarach pilotażowych: energia–moc obliczeniowa, technologie obronne i dual-use oraz rynek pracy w erze AI. W Fazie B przekształca się w ustawowy OASS przy zintegrowanej egzekutywie, z niezależnością analityczną, jawnością metod i kadencyjnym kierownictwem.

12. Uzasadnienia: sześć dróg dowodowych

Publikacje TechnoSanacji uzasadniają tezy kilkoma niezależnymi drogami. Teza jest mocna, gdy każda droga prowadzi do tego samego wniosku. Ten rozdział przeprowadza tezę główną przez sześć dróg: cybernetyczną, systemową, sieciową, technologiczną, ustrojową i społeczno-gospodarczą.

12.1. Uzasadnienie cybernetyczne

Prawo wymaganej różnorodności (Ashby). Regulator może skutecznie przeciwdziałać tylko tym zaburzeniom, które sam potrafi rozróżnić i obsłużyć. Otoczenie Rzeczypospolitej generuje dziś zaburzenia technologiczne, energetyczne, militarne, demograficzne i informacyjne jednocześnie. Administracja jednorodna kompetencyjnie i pokoleniowo nie ma wystarczającej różnorodności. Klasa sprawcza w sojuszu trzech pokoleń zwiększa różnorodność regulatora bez zwiększania jego rozmiaru.

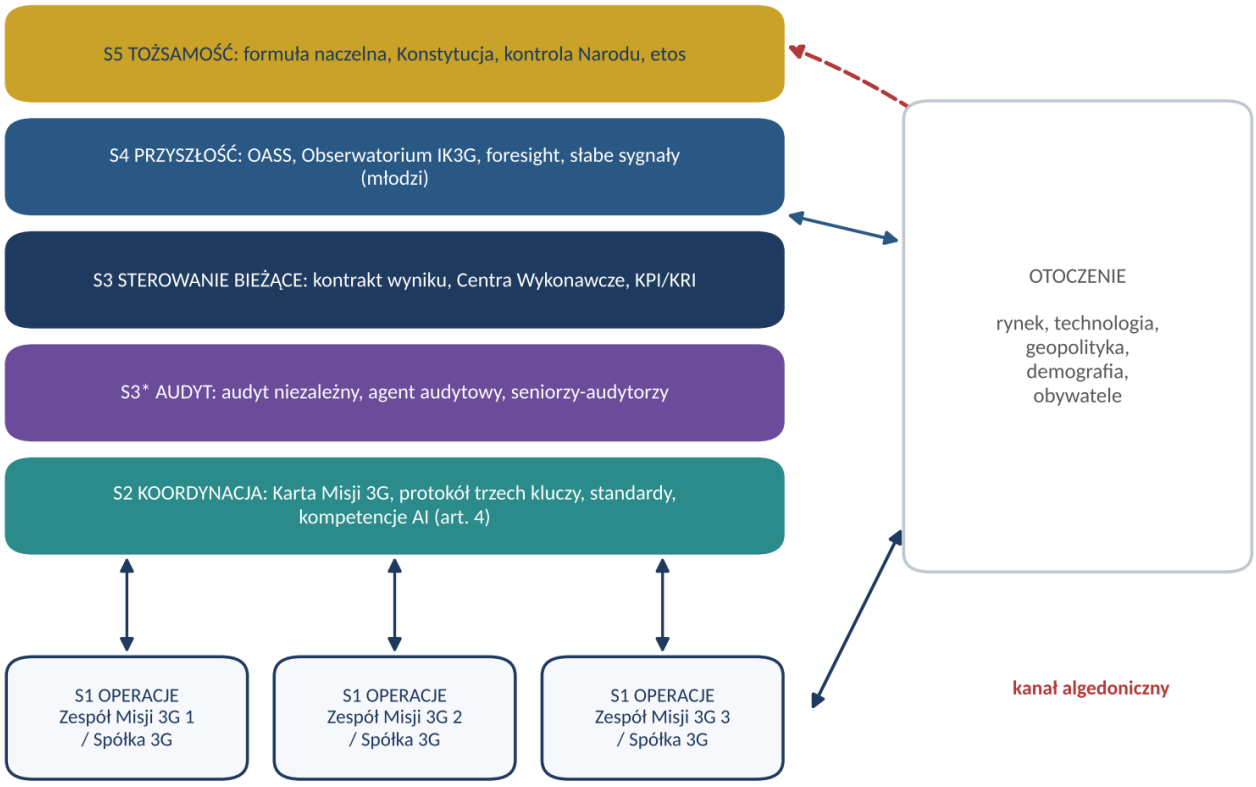
Twierdzenie o dobrym regulatorze (Conant, Ashby). Każdy dobry regulator systemu musi być modelem tego systemu. Państwo bez korelatora nie ma spójnego modelu siebie i otoczenia, więc steruje na ślepo. OASS, cyfrowy bliźniak Rzeczypospolitej i Graf Wiedzy 3G są budową tego modelu.

Układ samodzielny (Mazur). Układ traci samodzielność, gdy jego korelator przestaje kojarzyć bodźce z celem. Wtedy reakcje stają się przypadkowe albo sterowane z zewnątrz. Korelateracja jest warunkiem zachowania samodzielności państwa.

Socjocybernetyka (Kossecki). Sterowanie społeczne odbywa się przez normy poznawcze, ideologiczne i etyczne. Wymiar konsolidacyjny strategii (uzgodnienie korelacyjne) buduje wspólne normy poznawcze klasy sprawczej, a etos i formuła naczelna dostarczają norm ideologicznych i etycznych.

VSM (Beer). Każdy system zdolny do przetrwania potrzebuje pięciu funkcji: operacji, koordynacji, sterowania bieżącego, wywiadu przyszłości i tożsamości. Klasa sprawcza zasila szczególnie S1 (operacje) i S4 (przyszłość), czyli funkcje najsłabsze w państwie biurokratycznym.

Model systemu zdolnego do przetrwania (VSM) w ujęciu Inicjatywy 3G

Rysunek 29. VSM w ujęciu 3G: S1 Zespoły Misji 3G i Spółki 3G; S2 standardy, Karta Misji, protokół trzech kluczy; S3 kontrakt wyniku, Centra Wykonawcze; S3 audyt niezależny; S4 OASS, Obserwatorium IK3G, foresight; S5 formuła naczelna, Konstytucja, kontrola Narodu; kanał algedoniczny*

12.2. Uzasadnienie systemowe

Punkty dźwigni (D. Meadows). Najsilniejsze punkty dźwigni w systemie to nie parametry (kwoty, stawki), lecz przepływy informacji, reguły, zdolność do samoorganizacji i cele systemu. Strategia korelateracji działa na trzech najwyższych poziomach: przebudowuje przepływy informacji (korelator), zmienia reguły (płacimy za wynik, demontaż rent) i wzmacnia samoorganizację (sieć 3G, Kluby).

Dryf strategiczny (Ansoff). Luka między tempem zmian otoczenia a tempem adaptacji organizacji kumuluje się. Jedyną trwałą odpowiedzią jest skrócenie pętli wykrycia (słabe sygnały) i pętli korekty (adaptacja). Klasa sprawcza skraca obie pętle.

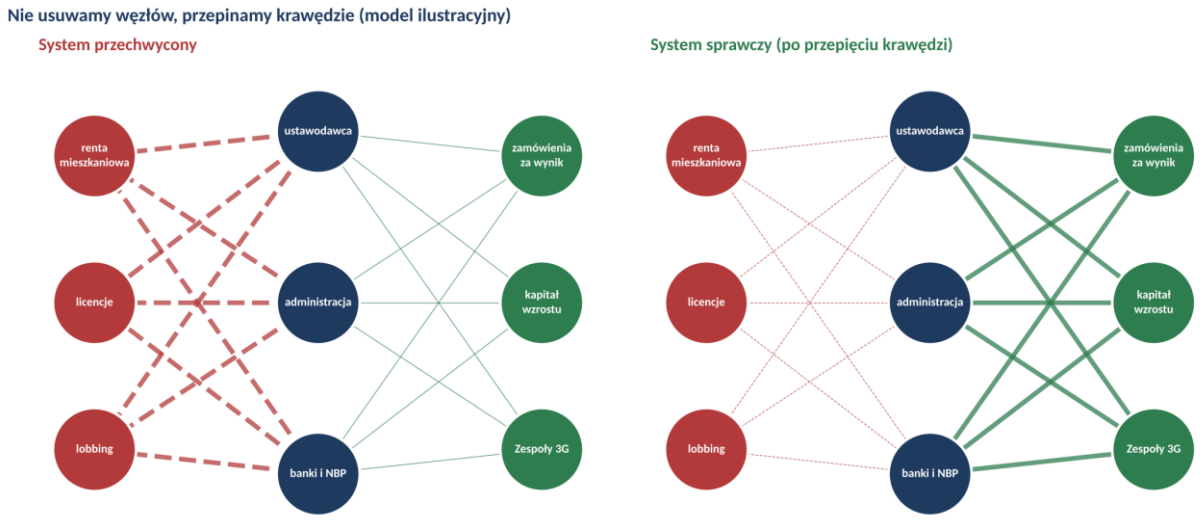
Autopojeza instytucjonalna. Systemy biurokratyczne mają skłonność do reprodukowania własnych procedur niezależnie od wyniku. Przerwać ją może tylko zewnętrzne sprzężenie zwrotne z wyniku, którego dostarcza rozliczalność wobec obywateli i porównanie z alternatywnym wykonawcą.

12.3. Uzasadnienie sieciowe

Siła słabych więzi (Granovetter). Nowe informacje i możliwości płyną przez luźne kontakty między środowiskami. Polska tkanka społeczna jest zdominowana przez więzi wiążące. Zespoły 3G i Kluby tworzą więzi pomostowe między pokoleniami, sektorami i regionami.

Dziury strukturalne (Burt). Kto łączy niepołączone skupiska, zyskuje przewagę informacyjną. W systemie przechwyconym przewagę tę mają pośrednicy między regulatorem a regulowanymi. W systemie sprawczym mają ją integratorzy łączący naukę, przemysł, administrację i pokolenia. **Strategia nie usuwa węzłów, lecz przepina krawędzie**: z krawędzi rentowych na krawędzie sprawcze.

Odporność sieci. Sieć bezskalowa jest odporna na przypadkowe awarie, ale wrażliwa na atak na huby. Redundancja ról i Rezerwa Kompetencji chronią węzły pomostowe sieci 3G.

Rysunek 30. Przepięcie krawędzi sieci: w systemie przechwyconym instytucje łączą się głównie z węzłami rentowymi (lobbing, licencje, renta mieszkaniowa), w systemie sprawczym z węzłami sprawczymi (zamówienia za wynik, kapitał wzrostu, zespoły 3G); model ilustracyjny

12.4. Uzasadnienie technologiczne

Technologia zmienia ekonomię położeń klasowych w trzech kierunkach naraz.

1. **Obniża koszt wejścia do położeń sprawczych.** Agent AI, chmura obliczeniowa, robot uniwersalny i platforma biologii syntetycznej są czynnikami produkcji dostępnymi w modelu usługowym, bez wielkiego kapitału początkowego.
2. **Podnosi wartość położeń integracyjnych i odpowiedzialnościowych.** Gdy wykonanie jest tanie, rzadka staje się zdolność wyboru problemu, integracji systemów i wzięcia odpowiedzialności za wynik. To jądro definicji klasy sprawczej.
3. **Grozi nowymi rentami.** Efekty sieciowe platform, koncentracja danych i mocy obliczeniowej oraz kontrola nad modelami bazowymi mogą stworzyć renty większe niż wszystkie renty klasy średniej razem wzięte. Suwerenny stos i niski koszt wyjścia są warunkiem, by klasa sprawcza nie stała się podwykonawcą platform.

Wniosek technologiczny jest symetryczny wobec cybernetycznego: technologia wzmacnia tego, kto ma korelator. Bez korelatora wzmacnia tego, kto kontroluje platformę.

12.5. Uzasadnienie ustrojowe

Ustrój Rzeczypospolitej opiera się na zasadzie, że **państwo silniejsze musi być zarazem państwem bardziej kontrolowanym**. Architektura korelatora wzmacnia zdolność decyzyjną (zintegrowana egzekutywa, OASS, Centra Wykonawcze), więc musi wzmacniać też kontrolę (Senat 100, referendum rozstrzygające, wybieralny Sąd Najwyższy, controlling cybernetyczny, jawność, jednokadencyjność). Klasa sprawcza nie otrzymuje władzy ustrojowej. Otrzymuje **funkcję**: dostarcza sygnałów, analiz, prototypów i wykonania, a za wynik odpowiada wobec obywateli i prawa. Strategia transformacji ustrojowej (60) określiła drogę: legalna zmiana, mandat i referendum, „rewolucja w treści, ewolucja w formie". Korelateracja jest treścią tej rewolucji: nowym torem informacji i odpowiedzialności.

12.6. Uzasadnienie społeczno-gospodarcze

Produktywność i płace. Polska gospodarka wyczerpuje model wzrostu oparty na taniej pracy i imporcie technologii. Wyjście z pułapki średniego dochodu wymaga przejścia od podwykonawstwa do własnej IP, marek i standardów. To definicja przejścia do gospodarki klasy sprawczej.

Demografia. Starzenie się społeczeństwa (60+ powyżej 25% populacji, ok. 40% w 2050 r.) oznacza, że bez aktywnego udziału seniorów w gospodarce wiedzy Polska straci zarówno siłę roboczą, jak i pamięć instytucjonalną. Inicjatywa 3G zamienia problem demograficzny w zasób.

Sprawiedliwość. Rozliczanie z wyniku i demontaż rent są sprawiedliwsze niż obecny system, bo nagradzają wkład, a nie pozycję. Neutralność form pracy, opodatkowanie renty zamiast pracy i otwarte rynki zmniejszają nierówności wynikające z przywilejów, nie karząc sukcesu.

Spójność społeczna. Sojusz pokoleń przeciwdziała konfliktowi międzypokoleniowemu o zasoby (emerytury, mieszkania, praca), zastępując go wspólnym interesem we wzroście.

Tabela 29. Test sześciu uzasadnień

Droga dowodowa	Kluczowa teza	Wynik dla tezy głównej
Cybernetyczna	państwo bez korelatora traci samodzielność; różnorodność regulatora musi odpowiadać złożoności otoczenia	potwierdza
Systemowa	najsilniejsze dźwignie to informacja, reguły i samoorganizacja	potwierdza
Sieciowa	przewagę daje łączenie skupisk; trzeba przepiąć krawędzie z rentowych na sprawcze	potwierdza
Technologiczna	technologia wzmacnia tego, kto ma korelator i dostęp do stosu	potwierdza warunkowo (suwerenny stos)
Ustrojowa	silniejsze państwo wymaga silniejszej kontroli	potwierdza warunkowo (bezpieczniki)
Społeczno-gospodarcza	wyjście z pułapki średniego dochodu i demografia wymagają klasy sprawczej i sojuszu pokoleń	potwierdza

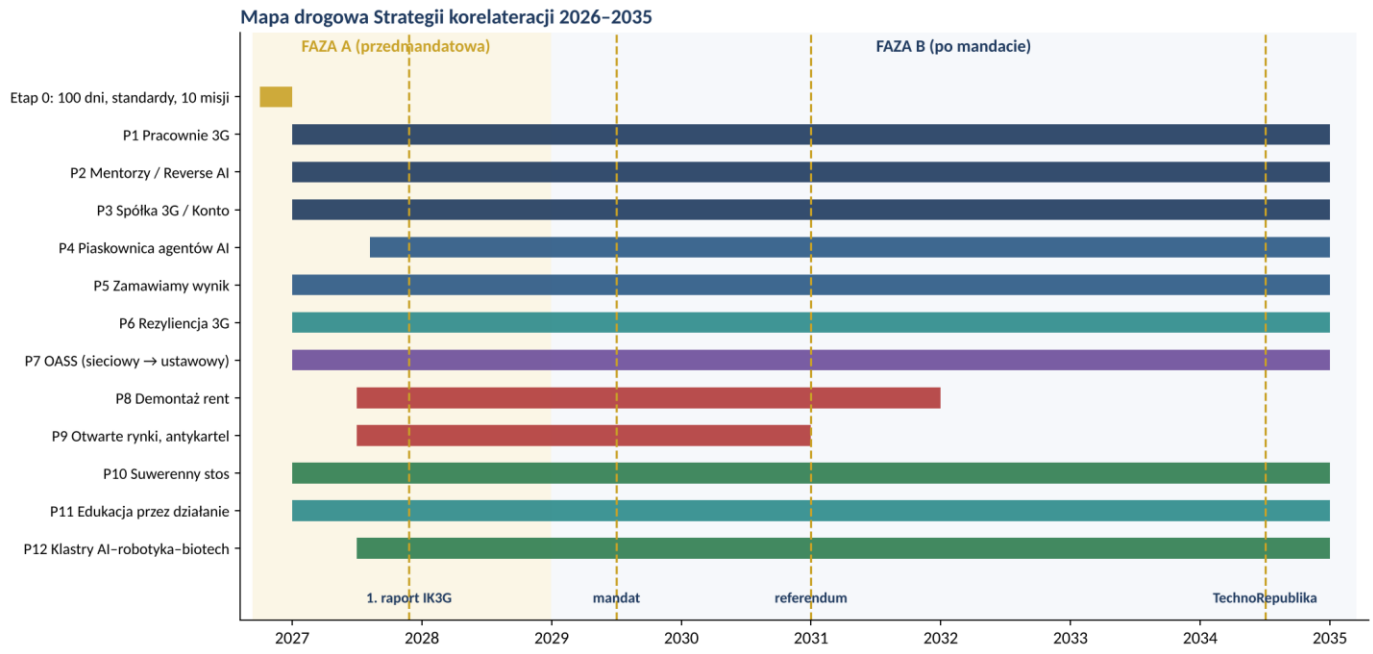
13. Mapa drogowa 2026–2035

13.1. Dwie fazy i okna krytyczne

Mapa drogowa przyjmuje dwie fazy instytucjonalne Programu 2G i logikę okien krytycznych Strategii transformacji ustrojowej (60). **Faza A (przedmandatowa)** to budowa korelatora społecznego: sieci 3G, Klubów, Obserwatorium IK3G i sieciowego Ośrodka Analiz i Syntezy, pilotaży i standardów. **Faza B (po mandacie)** to instytucjonalizacja korelatora w państwie: ustawowy OASS, Centra Wykonawcze, programy P1–P12 jako infrastruktura publiczna i zmiany ustrojowe zatwierdzone w referendum.

Tabela 30. Etapy mapy drogowej

Etap	Okres	Kluczowe działania	Próg przejścia
0. Pierwsze 100 dni	IV kw. 2026	publikacja strategii; standard Karty Misji 3G; pierwsze 10 Zespołów Misji 3G w Klubach; baseline IK3G	10 misji z właścicielem i miernikiem
1. Pilotaż	2027	P1, P2, P3 w 3 regionach; sieciowy OASS w 3 obszarach; piaskownica agentów AI (od terminu krajowych piaskownic)	pierwszy raport IK3G; 50 dowiezionych misji
2. Skala regionalna	2028	Laboratoria 3G w 16 województwach; Akcelerator Przedsiębiorców Ery AI; P6 w 100 gminach	500 Spółek 3G; prebunking w 100 gminach
3. Mandat i ustawy	2029–2030	ustawa o OASS i Centrach Wykonawczych; P5, P8, P9 jako polityka państwa; projekt zmian konstytucyjnych	mandat wyborczy; uchwalone ustawy
4. Utrwalenie ustrojowe	2030–2032	referendum; zintegrowana egzekutywa; Senat 100; controlling cybernetyczny w całej administracji	zatwierdzenie zmian przez Naród
5. TechnoRepublika	2032–2035	pełny portfel P1–P12; suwerenny stos; klastry AI–robotyka–biotech	IK3G ≥ 0,6; adopcja AI ≥ średnia UE

Rysunek 31. Mapa drogowa 2026–2035: harmonogram programów P1–P12 w fazach A i B z kamieniami milowymi (pierwszy raport IK3G, mandat, referendum, TechnoRepublika)

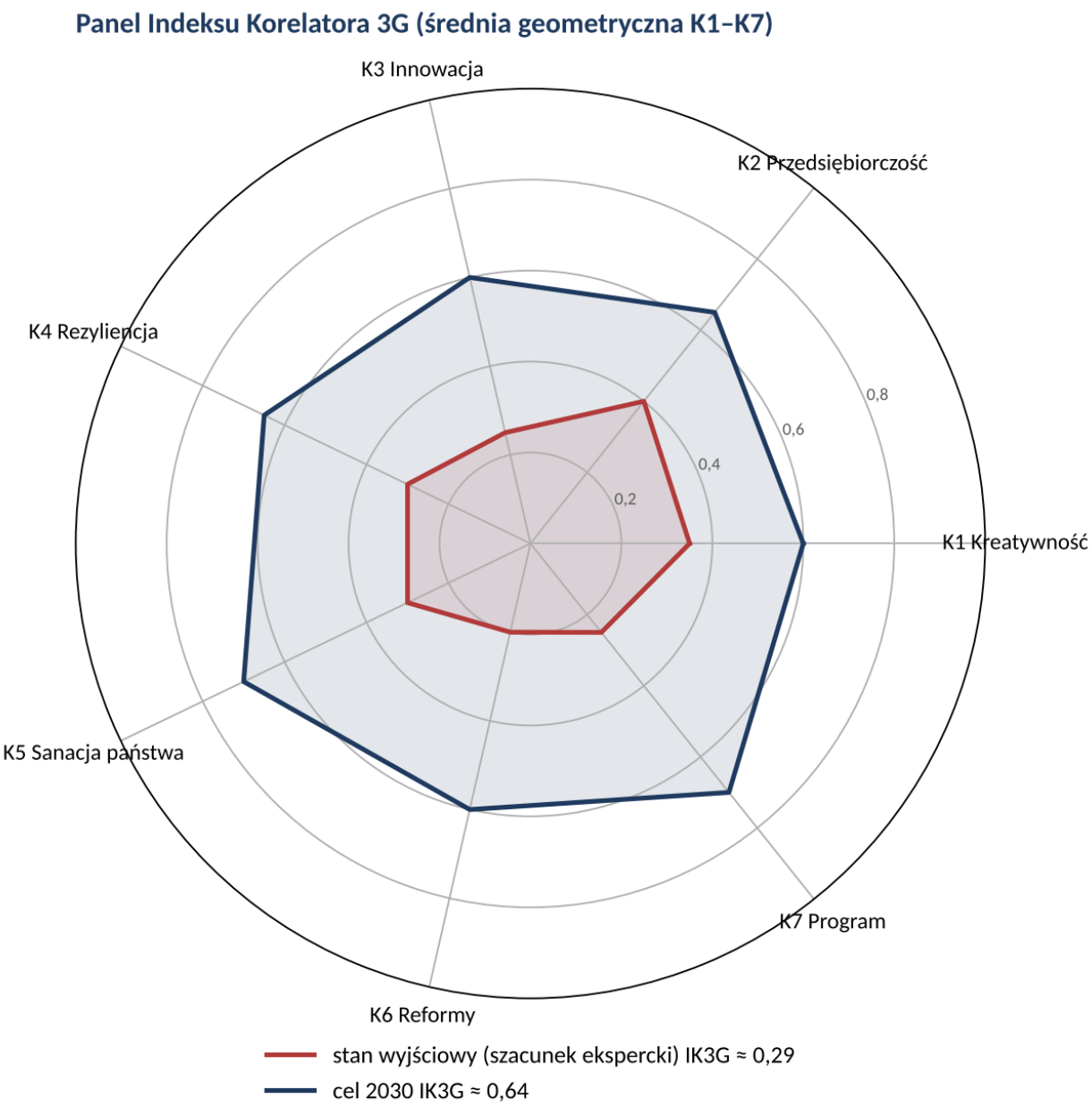
14. Panel regulatora: Indeks Korelatora 3G, KPI i KRI

14.1. Indeks Korelatora 3G

Tabela 31. Indeks Korelatora 3G: składowe, źródła, cele

Korelator	Wskaźnik	Źródło danych	Stan wyjściowy	Cel 2030
K1 Kreatywność	zgłoszenia IP na 1 mln mieszkańców; różnorodność idei w zespołach 3G	UPRP, EUIPO, Rejestr Misji	do ustalenia (bazowanie 2027)	+50%
K2 Przedsiębiorczość	liczba Spółek 3G; przeżywalność 3-letnia	KRS/CEIDG, PARP	0 (nowy instrument)	10 tys. spółek; przeżywalność > 60%
K3 Innowacja	odsetek firm stosujących AI; udział zamówień innowacyjnych	Eurostat, UZP	8,4% (2025)	≥ średnia UE (2029); kierunek celu Dekady Cyfrowej (75% firm z chmurą, big data lub AI)
K4 Rezyliencja	czas przywrócenia funkcji krytycznych; zasięg prebunkingu	RCB, gminy, NASK	brak pomiaru	pomiar w 100% gmin
K5 Sanacja państwa	odsetek procedur z właścicielem wyniku; usługi w pełni cyfrowe z alternatywą offline	KPRM, MC	do ustalenia	> 80%
K6 Reformy	odsetek reform z ewaluacją i klauzulą wygasania	RCL, OSR	marginalny	100% nowych instrumentów
K7 Program	odsetek celów Kart Reform osiągniętych w terminie	Obserwatorium IK3G	—	> 70%

Wskaźnik kontrolny pokoleń: udział projektów finansowanych publicznie realizowanych przez zespoły z realną rolą trzech pokoleń (cel ≥ 30% do 2030 r.).

Rysunek 32. Panel IK3G: stan wyjściowy (szacunek ekspercki) i cele 2030 dla siedmiu korelatorów na wykresie radarowym oraz wartość indeksu jako średniej geometrycznej

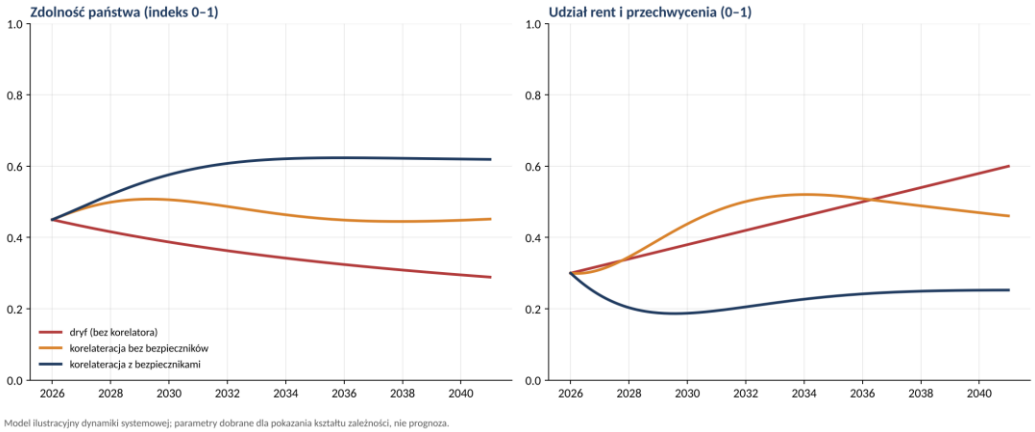
14.2. Kluczowe wskaźniki ryzyka (KRI)

Tabela 32. KRI Strategii korelateracji: sygnały alarmowe i reakcje

KRI	Sygnał alarmowy	Automatyczna reakcja
Tokenizm pokoleniowy	rola bez zadania, budżetu lub autorstwa	przegląd mandatu, zawieszenie komunikacji promocyjnej
Przechwycenie korelatora	dominacja jednego partnera, konflikt interesów w OASS	ujawnienie, wyłączenie z decyzji, audyt
Nowa renta kontraktowa	powtarzalne kontrakty dla tych samych podmiotów bez porównania wyników	przetarg porównawczy, test alternatywnego wykonawcy
Błąd lub halucynacja AI w decyzji	rekomendacja bez źródła, fałszywy cytat	wstrzymanie funkcji, analiza incydentu, korekta korpusu
Zamknięcie drabiny wejścia	spadek udziału juniorów w zespołach wynikowych	korekta kryteriów finansowania P1/P3
Przeciążenie pokolenia środka	nadmiar godzin, rezygnacje właścicieli misji	limit obciążenia, wynagrodzenie, wsparcie agentów AI
Vendor lock-in	brak eksportu danych, brak alternatywy	test wyjścia przed skalowaniem, plan migracji
Dryf programowy	dokumenty niezweryfikowane wobec formuły naczelnej	weryfikacja i wersjonowanie

14.3. Model symulacyjny: trzy scenariusze

Dla ilustracji zależności opisanych w rozważaniu głównym (rozdz. 4) zbudowano prosty model dynamiki systemowej. Zmienną stanu jest zdolność państwa (0–1). Napędza ją sprawczość (produkt korelatora), a obniża dryf otoczenia i udział rent. W scenariuszu korelateracji bez bezpieczników udział rent rośnie wraz z sukcesem nowej klasy (prawo spiżowe oligarchii). W scenariuszu z bezpiecznikami jawność i wygasanie instrumentów ograniczają ten wzrost. Model ma charakter **ilustracyjny**: parametry dobrano tak, by pokazać kształt zależności, a nie by prognozować wartości. Kod modelu jest dołączony do plików MD publikacji.

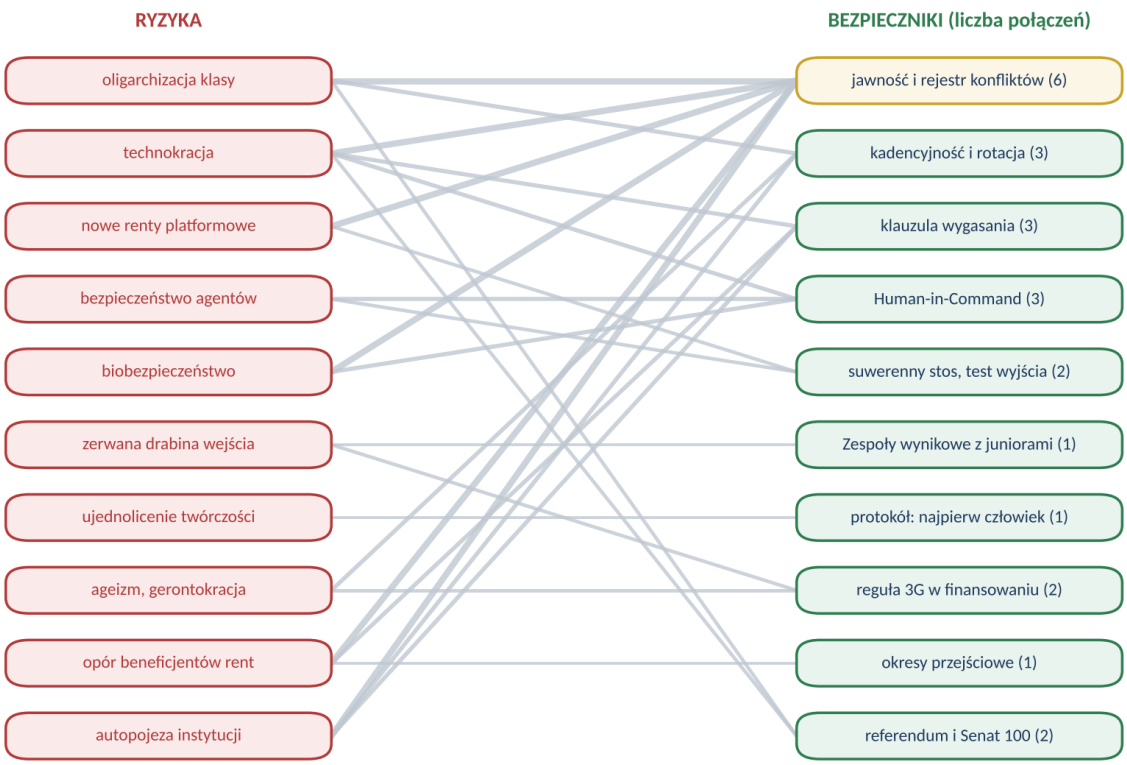

Rysunek 33. Model ilustracyjny (dynamika systemowa): zdolność państwa w trzech scenariuszach 2026–2040 – dryf, korelateracja bez bezpieczników (wzrost, a potem przechwycenie przez nową koalicję rentową) i korelateracja z bezpiecznikami (wzrost trwały)

15. Ryzyka i bezpieczniki

Tabela 33. Ryzyka strategii i bezpieczniki

Ryzyko	Mechanizm	Dowód lub przesłanka	Bezpiecznik
Oligarchizacja klasy sprawczej	sukces organizacji sprzyja koncentracji władzy (Michels)	historia ruchów i partii	kadencyjność, rotacja, jawność finansów, referendum
Technokracja bez legitymizacji	decyzje „ekspertów" odrywają się od woli obywateli	ok. 40% różnic w jakości rządzenia wyjaśnia legitymizacja (destylat ST)	rozdział analizy od decyzji, kontrola Senatu 100, jawne raporty
Nowe renty platformowe	efekty sieciowe i koncentracja compute	77% mocy centrów danych w krajach wysokiego dochodu; prowizje 2,5–10%	suwerenny stos, otwarte standardy, test wyjścia
Bezpieczeństwo agentów AI	ataki, błędy, brak wglądu w dostęp do danych	96% specjalistów IT widzi rosnące zagrożenie; 54% ma pełny wgląd	Human-in-Command, piaskownica, zasada najmniejszych uprawnień
Biobezpieczeństwo i dual-use	nadużycie narzędzi biotech i AI	jailbreak modeli białkowych skuteczny w do 70% prób	nadzór DURC, kontrola eksportu dual-use (rozp. 2021/821)
Zerwana drabina wejścia	AI zastępuje zadania juniorów	spadek zatrudnienia 22–25 lat o ok. 13%	P1, P3: junior w zespole wynikowym
Ujednolicenie twórczości	AI homogenizuje pomysły	paradoks kreatywności GenAI	protokół K1: najpierw człowiek
Ageizm i gerontokracja	dyskryminacja 50+ albo blokowanie młodych	stereotypy pokoleniowe	reguła 3G w finansowaniu, rotacja ról
Opór beneficjentów rent	obrona przywilejów przez lobbing i weto	siła interesariuszy (rozdz. 5.9)	jawność, okresy przejściowe, sojusz z administracją
Autopojeza nowych instytucji	OASS i Centra mogą stać się procedurą	wzorzec historyczny reform	klauzula wygasania, IK3G jako warunek kontynuacji

Rysunek 34. Graf ryzyk i bezpieczników: które bezpieczniki neutralizują które ryzyka; bezpieczniki o najwyższej liczbie połączeń (jawność, kadencyjność i rotacja, klauzula wygasania, Human-in-Command) to dźwignie o najwyższym zwrocie

16. Agenda badawcza: hipotezy do weryfikacji

Strategia formułuje hipotezy, które Obserwatorium IK3G i pilotaż Inicjatywy 3G mają zweryfikować. Hipoteza bez pomiaru jest deklaracją, a deklaracja, jak przypomina Biblioteka, jest zawsze wyższa niż pomiar.

1. **Hipoteza produktywności.** Mikro-zespoły 3G z agentami AI osiągają wyższą marżę i stopę wdrożeń niż zespoły jednopokoleniowe o tej samej wielkości oraz niż struktury korporacyjne o głębokiej hierarchii.
2. **Hipoteza adaptacji (3A).** Przejście od finansowania procedur (grantów) do zamówień przedkomercyjnych i kontraktów wyniku skraca czas wdrożenia technologii deep tech w Polsce. Miarą jest czas od TRL 6 do pierwszego zamówienia.
3. **Hipoteza pokoleniowa (3G).** Zespoły trzypokoleniowe popełniają mniej błędów decyzyjnych i osiągają wyższą trwałość wdrożeń w projektach AI niż zespoły 2G i jednopokoleniowe.
4. **Hipoteza wejścia.** Juniorzy z mentorem-seniorem i dostępem do AI szybciej osiągają samodzielność niż juniorzy bez mentora, co przeciwdziała zamykaniu drabiny wejścia.
5. **Hipoteza korelatora.** Instytucjonalizacja Strefy Korelacji skraca czas od sygnału do decyzji i zwiększa odsetek korekt dokonanych przed kryzysem.
6. **Hipoteza antyrentowa.** Rozliczanie z wyniku i jawność danych przetargowych zmniejszają odsetek przetargów z jedną ofertą i udział dochodu z renty bez spadku jakości usług.

Każda hipoteza ma przypisaną grupę kontrolną, wskaźnik i źródło danych (rozdz. 2.11). Wyniki są publikowane niezależnie od tego, czy potwierdzają, czy obalają hipotezę.

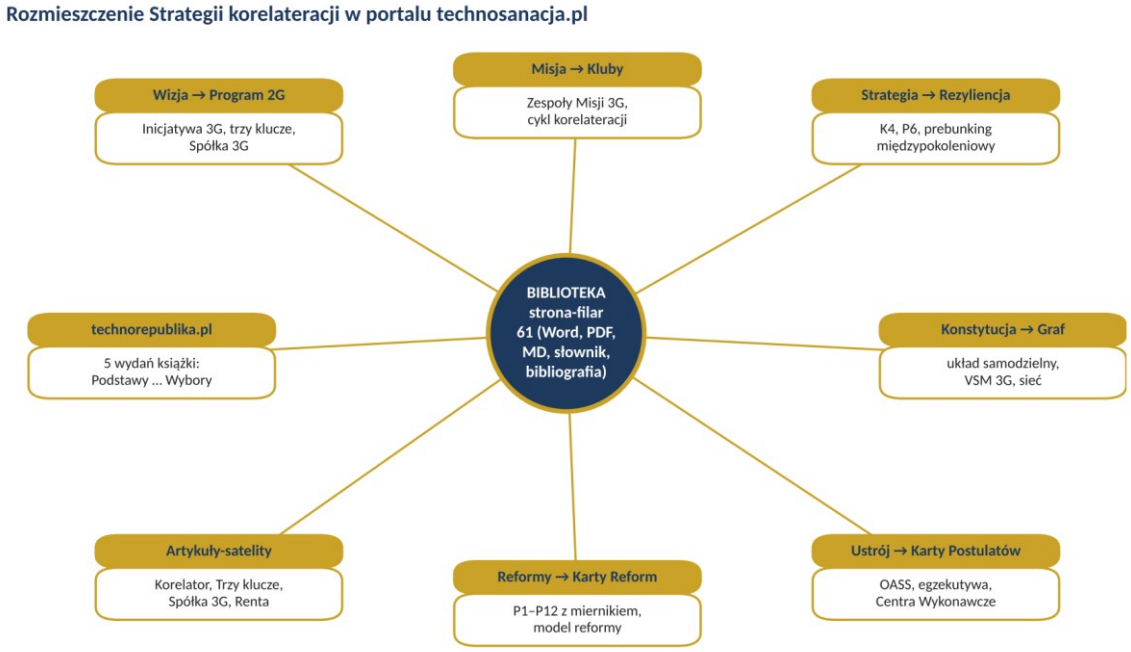
17. Miejsce strategii w portalu TechnoSanacji

17.1. Rozmieszczenie treści w portalu

Zgodnie z architekturą wiedzy portalu technosanacja.pl (strona-filar z artykułami-satelitami) strategia jest rozmieszczona w kilku miejscach.

Tabela 34. Rozmieszczenie Strategii korelateracji w portalu technosanacja.pl

Miejsce w portalu	Treść	Funkcja
Biblioteka	pełna publikacja (PDF i Word), wersja MD, słownik, bibliografia	strona-filar; dokument źródłowy
Wizja → Korelator Program 2G	Inicjatywa 3G: model trzech kluczy, moduły, Spółka 3G	rozwinięcie sojuszu pokoleń
Misja → Kluby	Zespoły Misji 3G, Karta Misji 3G, cykl korelateracji dla Klubów	moduł wykonawczy; receptor terenowy
Strategia → Bezpieczeństwo, Rezyliencja	K4 Rezyliencja, P6, prebunking międzypokoleniowy	odporność
Konstytucja → Graf	układ samodzielny państwa, VSM 3G, sieć korelatora	model ustrojowy i sieciowy
Ustrój → Karty Postulatów	architektura korelatora: OASS, zintegrowana egzekutywa, Centra Wykonawcze	warstwa ustrojowa
Reformy → Karty Reform	programy P1–P12 jako karty z właścicielem i miernikiem; model reformy strukturalnej	rozliczalność
Artykuły-satelity (blog)	„Korelator: czego brakuje polskiemu państwu", „Trzy klucze zamiast dwóch", „Przedsiębiorca ery AI jako orkiestrator", „Spółka 3G: młody, partner, senior", „Jak rozpuścić rentę bez karania ludzi"	dyfuzja, rozmowa, SEO

Rysunek 35. Mapa rozmieszczenia strategii w portalu technosanacja.pl: Biblioteka jako strona-filar oraz podstrony Wizja/Program 2G, Misja/Kluby, Strategia/Rezyliencja, Konstytucja/Graf, Ustrój/Karty Postulatów, Reformy/Karty Reform i artykuły-satelity

17.2. Strategia w książkach Rzeczypospolitej

Strategia dostarcza materiału do wszystkich pięciu wydań książki *TechnoRepublika. Strategia transformacji Polski* (technorepublika.pl).

Tabela 35. Wątki strategii w wydaniach książki TechnoRepublika

Wydanie	Wątki strategii
Podstawy	korelator i korelateracja; klasa sprawcza A–B–C; układ samodzielny państwa; Model 3A jako pętla korelateracji
Seniorzy	klucz konsekwencji; Korpus Mentorów; wiedza ukryta jako kapitał; Spółka 3G z udziałem seniora; Laboratoria Pamięci
Młodzież	klucz tempa; drabina wejścia w erze AI; Pracownie 3G; Konto Sprawczości Ery AI; edukacja przez działanie
Biznes	przedsiębiorca ery AI jako orkiestrator; Akcelerator; zamówienia za wynik; demontaż rent i otwarte rynki; klastry AI–robotyka–biotech
Wybory	hasła programowe; architektura korelatora państwa; kontrakt wyniku; bezpieczniki antyoligarchiczne; IK3G jako obietnica mierzalna

18. Hasła programowe i konkluzja

18.1. Hasła programowe

1. Państwu nie brakuje danych. Brakuje mu korelatora.
2. Klasa sprawcza: wkład, ryzyko i odpowiedzialność, a nie dyplom, forma ani adres.
3. Trzy klucze: tempo młodych, wynik przedsiębiorców, konsekwencje seniorów.
4. AI wykonuje, człowiek decyduje, Naród kontroluje.
5. Płacimy za wynik, nie za procedurę.
6. Renta przegrywa tam, gdzie wygrywa wynik.
7. Nie usuwamy ludzi, przepinamy krawędzie.
8. Suwerenność to niski koszt wyjścia, a nie mur.
9. Senior nie jest kosztem. Jest pamięcią Rzeczypospolitej.
10. Młodzi nie potrzebują obietnic. Potrzebują pierwszej misji.
11. Każdy instrument ma miernik i datę wygaśnięcia.
12. Silniejsze państwo, silniejsza kontrola.

18.2. Konkluzja

Polska transformacja po 1989 r. zbudowała liczną klasę średnią i gospodarkę zdolną do szybkiego wzrostu. Zrobiła to jednak w modelu, który nagradzał imitację, podwykonawstwo i posiadanie bardziej niż tworzenie, ryzyko i odpowiedzialność. Era sztucznej inteligencji, autonomicznych robotów i biotechnologii zmienia warunki tej gry. Wykonanie tanieje, a drożeją wybór problemu, wiedza o konsekwencjach i odpowiedzialność za wynik. Kto nie posiada tych zasobów, przegra, choćby miał kapitał. Kto je posiada, ale nie potrafi ich połączyć, przegra, choćby miał rację.

Strategia korelateracji klasy sprawczej odpowiada na to wyzwanie trzema rozstrzygnięciami. Po pierwsze, wskazuje **podmiot**: klasę sprawczą ery AI, czyli przedsiębiorców wspieranych przez młodych i seniorów, w Inicjatywie 3G rozwijającej Program 2G. Po drugie, wskazuje **funkcję**: korelateracje, czyli ciągłe gromadzenie, kojarzenie, syntezę i weryfikację informacji, przekładane na decyzję i wynik. Po trzecie, wskazuje **architekturę**: Strefę Korelacji, Ośrodek Decyzji Strategicznej i Centra Wykonawcze, z domkniętą pętlą sprzężenia zwrotnego i kontrolą Narodu.

Dowody z korpusu, analizy strategiczne i sześć dróg uzasadnienia prowadzą do jednego wniosku. Klasa sprawcza jest naczelnym korelatorem transformacji ustrojowej w nowej erze technologicznej, bo tylko ona łączy rozpoznanie, ryzyko i odpowiedzialność. Pod warunkiem, że państwo ją zinstytucjonalizuje, zapłaci za wynik, zapewni sojusz pokoleń i obejmie ją tymi samymi bezpiecznikami co wszystkich, zwiększy zdolność państwa, produktywność, suwerenność technologiczną i odporność społeczną. Jednocześnie odbierze grunt rentom, władzy proceduralnej, strukturom zasiedziałym, kartelom i monopolom.

> **MANIFEST KOŃCOWY**
>
> Nie administracja słabości, lecz państwo, które myśli szybciej niż otoczenie. Nie elita ponad prawem, lecz klasa sprawcza pod kontrolą Narodu. Nie wojna pokoleń, lecz trzy klucze jednej Rzeczypospolitej. Nie technologia dla kilku korporacji, lecz korelator w rękach obywateli, którzy biorą odpowiedzialność za wynik. Polska musi stać się TechnoRepubliką XXI wieku, a klasa sprawcza ma być jej korelatorem.

Aneks A. Słownik pojęć, terminów i skrótów

A.1. Korelator, korelateracja i strategia

Tabela 36. Słownik: korelator, korelateracja i strategia

Pojęcie	Definicja w strategii
Strategia	Długofalowy plan działania; w ujęciu cybernetycznym przyjęty algorytm sterowania celowego zawierający regułę korekty.
Korelator	W teorii układów samodzielnych M. Mazura organ gromadzący, kojarzący, przetwarzający i syntezujący informację, budujący model rzeczywistości i decydujący o reakcji układu.
Korelateracja	Pojęcie TechnoSanacji utworzone od korelatora: ciągły proces pracy korelatora (sygnał → rozpoznanie → kojarzenie → synteza → weryfikacja → decyzja → wykonanie → zapis zwrotny).
Strategia korelateracji klasy sprawczej	Model sterowania informacyjnego, w którym klasa sprawcza ery AI w sojuszu trzech pokoleń wykorzystuje ciągłą syntezę i analizę danych do utrzymania przewagi strategicznej i realizacji celów Rzeczypospolitej pod kontrolą Narodu.
Korelator klasy sprawczej (K1–K7)	Mechanizm sprzęgający zasoby pokoleń, sektorów i środowisk w zdolność: kreatywność, przedsiębiorczość, innowacja, rezyliencja, sanacja państwa, reformy, program TechnoSanacji.
Uzgodnienie korelacyjne	Uzgadnianie pojęć, celów i wartości wewnątrz grupy sterującej, by jej członkowie interpretowali sygnały otoczenia spójnie (wymiar konsolidacyjny strategii).
Cykl korelateracji	Ośmiokrokowa pętla od sygnału do zapisu zwrotnego, obowiązująca w skali zespołu, firmy i państwa.
Korelacja (statystyczna)	Miara współzmienności zmiennych; w strategii nie jest synonimem korelateracji.
Indeks Korelatora 3G (IK3G)	Średnia geometryczna siedmiu korelatorów K1–K7 w skali 0–1; miernik zdolności korelacyjnej klasy sprawczej.
Wskaźnik kontrolny pokoleń	Udział projektów finansowanych publicznie realizowanych przez zespoły z realną rolą trzech pokoleń.

A.2. Cybernetyka i teoria systemów

Tabela 37. Słownik: cybernetyka i teoria systemów

Pojęcie	Definicja w strategii
Układ samodzielny	(Mazur) Układ zdolny do sterowania się w celu przeciwdziałania utracie zdolności sterowania się; ma receptory, korelator, efektory, homeostat, akumulator i alimentator.
Receptor	Organ odbierający bodźce z otoczenia; w państwie: statystyka, rejestry, Kluby, przedsiębiorcy, sygnaliści.
Efektor	Organ wykonujący reakcję; w państwie: administracja, Centra Wykonawcze, firmy w kontrakcie wyniku.
Homeostat	Organ utrzymujący równowagę funkcjonalną i normy; w państwie: konstytucja, wartości, kontrola Narodu.
Akumulator	Organ gromadzący rezerwy; w państwie: rezerwy strategiczne, Rezerwa Kompetencji, energia, compute.

Pojęcie	Definicja w strategii
Alimentator	Organ pozyskujący zasoby z otoczenia; w państwie: gospodarka, podatki, fundusze, talenty.
Socjocybernetyka	(Kossecki) Zastosowanie cybernetyki do społeczeństw; sterowanie przez normy poznawcze, ideologiczne i etyczne.
Prawo wymaganej różnorodności	(Ashby) Regulator musi mieć co najmniej tyle wariantów reakcji, ile zaburzeń generuje otoczenie.
Twierdzenie o dobrym regulatorze	(Conant, Ashby) Każdy dobry regulator systemu musi być modelem tego systemu.
VSM (Viable System Model)	(Beer) Model systemu zdolnego do przetrwania: S1 operacje, S2 koordynacja, S3 sterowanie bieżące, S3* audyt, S4 przyszłość, S5 tożsamość.
Kanał algedoniczny	Kanał alarmowy omijający rutynę i przekazujący sygnał krytyczny bezpośrednio do poziomu decyzyjnego.
Sprzężenie zwrotne	Powrót informacji o wyniku do organu decyzyjnego, umożliwiający korektę.
Dryf strategiczny	(Ansoff) Stan, w którym tempo zmian otoczenia przewyższa tempo adaptacji organizacji lub państwa, a luka dopasowania się kumuluje.
Słabe sygnały	Wczesne, niepełne przesłanki nadchodzącej zmiany, wykrywane w foresight i horizon scanning.
Autopojeza instytucjonalna	Patologia, w której procedury, etaty i budżety reprodukują się niezależnie od wyniku.
Model 3A	Metoda TechnoSanacji: antycypacja, absorpcja, adaptacja; miernik i mechanizm nadążania państwa za zmianą.
Punkty dźwigni	(Meadows) Miejsca w systemie, w których mała zmiana wywołuje duży skutek; najsilniejsze to informacja, reguły, samoorganizacja i cele.
Cyfrowy bliźniak Rzeczypospolitej	Model danych i zależności państwa umożliwiający symulację skutków decyzji.

A.3. Klasa sprawcza, pokolenia i stratyfikacja

Tabela 38. Słownik: klasa sprawcza, pokolenia i stratyfikacja

Pojęcie	Definicja w strategii
Klasa sprawcza	Przekrój położeń, w których dochód pochodzi z pracy i ryzyka (A), ryzyko ponosi działający (B), a za wynik ktoś odpowiada (C).
Osie A–B–C	Kryteria klasy sprawczej ze Stratyfikacji (57): źródło dochodu, relacja do ryzyka, odpowiedzialność za rezultat.
Sprawczość	Zdolność wywołania zamierzonych skutków na poziomie indywidualnym (self-efficacy), organizacyjnym i systemowym.
Przedsiębiorca ery AI	Osoba lub mikro-zespół łączący wiedzę dziedzinową, dane, agentów AI i osobistą odpowiedzialność za wynik; trzon klasy sprawczej.
Orkiestracja zdolności	Delegowanie i nadzorowanie zadań realizowanych przez ludzi, agentów AI i roboty z zachowaniem odpowiedzialności za wynik.
Hiperproduktywne mikro-zespoły	Małe zespoły o dużej przepustowości dzięki agentom AI i automatyzacji.
Antyteza rentierska	Przeciwstawienie klasy sprawczej grupom żyjącym z renty administracyjnej, pośrednictwa lub procedury bez odpowiedzialności za wynik.
Model 2G	Model dwupokoleniowy Programu 2G (Gen Z i seniorzy) z zasadą podwójnego klucza.

Pojęcie	Definicja w strategii
Inicjatywa 3G	Rozwinięcie Programu 2G o pokolenie środka i przedsiębiorcę jako trzeci klucz (wynik i ryzyko).
Model trzech kluczy	Decyzja wysokiego wpływu wymaga zgody klucza tempa (młodzi), klucza wyniku i ryzyka (przedsiębiorca, pokolenie środka) i klucza konsekwencji (seniorzy) oraz człowieka z mandatem.
Generacja Z	Osoby urodzone umownie w latach 1997–2012.
Pokolenie środka	W strategii umownie osoby 35–54 lat, nośnik kapitału, organizacji i odpowiedzialności prawnej.
Seniorzy	Osoby 60+ w polityce senioralnej; eksperci 55+ w Korpusie Mentorów.
Wiedza ukryta	Wiedza o wyjątkach, awariach, relacjach i konsekwencjach, nieobecna w dokumentach i modelach AI.
Reverse mentoring	Mentoring odwrócony: młodsi uczą starszych narzędzi cyfrowych i AI.
ISKS	Indeks Sprawczości Klasy Średniej ze Stratyfikacji klasy sprawczej (57).
Konto Sprawczości Ery AI	Instrument kapitału startowego na narzędzia, dane i moc obliczeniową dla podmiotów sprawczych (57).
Spółka 3G	Spółka z młodym założycielem, partnerem z pokolenia środka i seniorem-mentorem z udziałem.
Zespół Misji 3G	Zespół realizujący misję w modelu trzech kluczy, z Kartą Misji 3G.
Karta Misji 3G	Dokument misji: cel, właściciel wyniku i ryzyka, role, dane, termin, budżet, KPI, KRI, zasady AI, prawa uczestników, model własności wyniku, ścieżka do skali.

A.4. Ekonomia polityczna, renty i rynek

Tabela 39. Słownik: ekonomia polityczna, renty i rynek

Pojęcie	Definicja w strategii
Renta ekonomiczna	Dochód przewyższający koszt alternatywny zasobu, uzyskany z pozycji, a nie z wkładu.
Pogoń za rentą (rent-seeking)	Zużywanie zasobów na przechwytywanie istniejącej wartości zamiast jej tworzenia.
Władza proceduralna	Władza wynikająca z kontroli procedury, a nie z odpowiedzialności za wynik.
Struktury zasiedziałe	Instytucje i programy reprodukujące się bez ewaluacji i wyniku.
Kartel	Porozumienie ograniczające konkurencję (cenowe, przetargowe, polityczne).
Monopol dysfunkcjonalny	Pozycja dominująca blokująca wejście i innowację.
Przechwycenie państwa (state capture)	Kształtowanie reguł przez wąskie grupy na własną korzyść.
Koalicje dystrybucyjne	(Olson) Grupy interesu dążące do redystrybucji na swoją korzyść, spowalniające wzrost.
Prawo spiżowe oligarchii	(Michels) Skłonność organizacji do koncentracji władzy w wąskim kręgu.
Pułapka podwykonawstwa	Utrwalenie roli taniego wykonawcy bez kontroli nad IP, marką i standardem.
Pułapka średniego dochodu	Zatrzymanie wzrostu po wyczerpaniu przewag kosztowych bez przejścia do innowacji.
Kontrakt wyniku	Model rozliczania oparty na mierzalnym rezultacie (KPI, KRI), a nie na procedurze.

Pojęcie	Definicja w strategii
Zamówienie przedkomercyjne (PCP)	Zamówienie usług badawczo-rozwojowych z podziałem ryzyka, przed komercjalizacją.
Partnerstwo innowacyjne	Tryb Prawa zamówień publicznych łączący prace B+R z zakupem rozwiniętego rozwiązania.
Zobowiązanie zakupu	Deklaracja państwa zakupu wyniku spełniającego parametry, przejmująca ryzyko popytu.
Piaskownica regulacyjna	Kontrolowane środowisko testowania technologii z warunkowym dopuszczeniem i nadzorem regulatora.
Dolina śmierci innowacji	Faza między badaniem a komercjalizacją, w której projekty upadają z braku kapitału i klienta.
Kapitał cierpliwy	Kapitał o długim horyzoncie, finansujący skalowanie deep tech.
Deep tech	Technologie oparte na przełomach naukowych i inżynierskich o długim cyklu rozwoju.
Test proporcjonalności zawodów	Ocena, czy regulacja zawodu jest uzasadniona i proporcjonalna (dyrektywa 2018/958).
Ślad legislacyjny	Jawny zapis autorów i interesariuszy każdej zmiany prawa.
Vendor lock-in	Zależność od dostawcy uniemożliwiająca tanią zmianę.

A.5. Technologia, AI, robotyka i biotechnologia

Tabela 40. Słownik: technologia, AI, robotyka i biotechnologia

Pojęcie	Definicja w strategii
Agent AI	Program oparty na modelu AI, który samodzielnie wykonuje zadania w ramach nadanego mandatu, narzędzi i uprawnień.
System wieloagentowy (MAS)	Układ współpracujących agentów AI realizujących złożone zadania.
Human-in-Command (HiC)	Zasada, zgodnie z którą maszyna dostarcza moc obliczeniową i wykonawczą, a mandat decyzyjny, etyczny i prawny pozostaje przy człowieku.
Standard rozliczalnego agenta	Wymóg, by agent miał właściciela, mandat, ograniczone uprawnienia, ślad decyzji i warunek zatrzymania.
RAG	Generowanie wspomagane wyszukiwaniem: odpowiedzi AI oparte na jawnych, cytowanych źródłach.
Graf Wiedzy 3G	Sieć powiązanych zasobów wiedzy (Karty Doświadczenia, Karty Lekcji, decyzje) wykorzystywana przez RAG.
EDRMS	Elektroniczny system zarządzania dokumentacją i rejestrami.
Suwerenne AI	Modele, dane i infrastruktura AI pod kontrolą krajową lub z niskim kosztem wyjścia.
Moc obliczeniowa (compute)	Infrastruktura procesorów i centrów danych potrzebna do trenowania i uruchamiania modeli AI.
Stos suwerenności technologicznej	Cztery warstwy: warunki brzegowe, logika i dane, wykonanie, weryfikacja i kontrola.
AI wcielona (embodied AI)	AI działająca w świecie fizycznym przez roboty i systemy autonomiczne.
Biologia syntetyczna	Projektowanie i konstruowanie systemów biologicznych o nowych funkcjach.
Technologie podwójnego zastosowania (dual-use)	Technologie o zastosowaniu cywilnym i wojskowym, podlegające kontroli eksportu (rozp. 2021/821).

Pojęcie	Definicja w strategii
C2PA	Standard poświadczania pochodzenia i autentyczności treści cyfrowych.
MCDM / AHP	Metody analizy wielokryterialnej; AHP: analityczny proces hierarchiczny.
Prebunking	Uodpornianie wyprzedzające: pokazywanie mechanizmów manipulacji przed kontaktem z dezinformacją.
Kompetencje w zakresie AI	Obowiązek z art. 4 AI Act zapewnienia odpowiedniego poziomu kompetencji AI personelu dostawców i podmiotów stosujących.

A.6. Ustrój, państwo i odporność

Tabela 41. Słownik: ustrój, państwo i odporność

Pojęcie	Definicja w strategii
Transformacja ustrojowa	Zmiana reguł sprawowania władzy (konstytucja, architektura organów, legitymizacja, kontrola) drogą legalną.
Reforma strukturalna	Przebudowa aparatu państwa i rynku; w strategii przebudowa toru informacyjnego.
Architektura sieciowo-strefowa	Organizacja organów według roli w sterowaniu: Strefa Korelacji, Ośrodek Decyzji, Strefa Wykonawcza.
OASS	Ośrodek Analiz i Syntezy Strategicznej: instytucja Strefy Korelacji.
Ośrodek Decyzji Strategicznej	Organ arbitrażu decyzyjnego; zintegrowana egzekutywa z Gabinetem Strategicznym.
Centra Wykonawcze	Zadaniowe jednostki wykonawcze rozliczane z mierzalnych rezultatów.
Zintegrowana egzekutywa	Model ustrojowy TechnoSanacji z jasnym centrum odpowiedzialności wykonawczej.
Senat 100	Jednoizbowa legislatywa w modelu ustrojowym TechnoSanacji.
Controlling cybernetyczny	System pomiaru i korekty wykonania zadań państwa.
Rezyliencja	Zdolność przetrwania szoku bez utraty funkcji krytycznych i odbudowy w lepszej formie.
Obrona totalna / bezpieczeństwo kompleksowe	Model angażujący całe społeczeństwo w odporność państwa (Finlandia, Szwecja, Estonia).
Suwerenność technologiczna	Niski koszt wyjścia z zależności i zdolność działania w trybie odciętym, a nie autarkia.
Suwerenność poznawcza	Niezależność procesów decyzyjnych i obecność własnego języka, historii i norm w modelach AI i bazach wiedzy.
Zasada iloczynowości siły	Siła = Hard × Soft × Smart × Moral Power; zero w jednym czynniku zeruje całość.
DIME+T+L	Instrumenty siły państwa: dyplomacja, informacja, wojsko, gospodarka, technologia, prawo.
Klauzula wygasania	Zapis, zgodnie z którym instrument wygasa, jeśli nie osiągnie miernika w terminie.
KRiBSI	Komisja Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji: organ nadzoru rynku systemów AI (ustawa z 3 lipca 2026 r.).

A.7. Skróty

Tabela 42. Skróty używane w strategii

Skrót	Rozwinięcie
AI	sztuczna inteligencja (artificial intelligence)
AI Act	rozporządzenie (UE) 2024/1689 w sprawie sztucznej inteligencji
AHP	Analytic Hierarchy Process, analityczny proces hierarchiczny
B+R	badania i rozwój
CRA	Cyber Resilience Act, rozporządzenie (UE) 2024/2847
EFO	Europejski Fundusz Obronny
GenAI	generatywna sztuczna inteligencja
HiC	Human-in-Command
IK3G	Indeks Korelatora 3G
IP	własność intelektualna
ISKS	Indeks Sprawczości Klasy Średniej
KPI	Key Performance Indicator, kluczowy wskaźnik efektywności
KRI	Key Risk Indicator, kluczowy wskaźnik ryzyka
KRiBSI	Komisja Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji
LLM / SLM	duży / mały model językowy
MAS	Multi-Agent System, system wieloagentowy
MCDM	Multi-Criteria Decision Making, analiza wielokryterialna
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NIS2	dyrektywa (UE) 2022/2555 w sprawie cyberbezpieczeństwa
OASS	Ośrodek Analiz i Syntezy Strategicznej
PCP	Pre-Commercial Procurement, zamówienie przedkomercyjne
PESTEL+M	analiza czynników politycznych, ekonomicznych, społecznych, technologicznych, ekologicznych, prawnych i militarnych
Pzp	Prawo zamówień publicznych
RAG	Retrieval-Augmented Generation
STEP	Platforma Technologii Strategicznych dla Europy
SWOT / TOWS	analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń / macierz strategii
TRL	Technology Readiness Level, poziom gotowości technologicznej
UTW	Uniwersytet Trzeciego Wieku
VRIO	analiza zasobów: wartościowy, rzadki, trudny do imitacji, zorganizowany
VSM	Viable System Model

Aneks B. Bibliografia

B.1. Dokumenty programowe Biblioteki TechnoSanacji

1. Węgrzyn A., *Manifest TechnoSanacji. Polska zdolności. Polska pokoleń. Polska przyszłości* (manifest nowej klasy sprawczej – przedsiębiorców ery sztucznej inteligencji), TechnoSanacja.pl.
2. Węgrzyn A., *Cyberkulturowa Wizja Rzeczypospolitej*, TechnoSanacja.pl.
3. Węgrzyn A., *Misja Polityczna TechnoSanacji*, TechnoSanacja.pl.
4. Węgrzyn A., *Diagnoza Rzeczypospolitej 2026. Państwo w dryfie strategicznym*, TechnoSanacja.pl.
5. Węgrzyn A., *Program 2G. Gen Z i Seniorzy budują Polskę zdolną do działania*, TechnoSanacja.pl.
6. Węgrzyn A., *Kluby TechnoSanacji* oraz *Regulamin klubowy*, TechnoSanacja.pl.
7. Węgrzyn A., *Prezydent – zintegrowana egzekutywa*; *Senat 100 – jednoizbowa legislatywa*; *Sąd Najwyższy wybieralny*; *Referendum – demokracja bezpośrednia*, TechnoSanacja.pl.
8. Węgrzyn A., *Administracja państwowa*; *Jednokadencyjność – akceleracja krążenia kadr*; *Controlling cybernetyczny*, TechnoSanacja.pl.
9. Węgrzyn A., *Edukacja – innowacja*; *Konkurencyjna gospodarka*; *Kreatywne społeczeństwo*; *Talenty – infrastruktura krytyczna państwa*; *Aktywny seniorat*, TechnoSanacja.pl.
10. Węgrzyn A., *Graf multi-agentów*; *Sandbox regulacyjny*; *Narzędzia AI*, TechnoSanacja.pl.
11. Węgrzyn A., *Rezyliencja – odporność państwa*; *Strategia AI dla bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa Polski*, TechnoSanacja.pl.
12. Węgrzyn A., *Stratyfikacja klasy sprawczej w Rzeczypospolitej* (57), TechnoSanacja.pl, 2026.
13. Węgrzyn A., *Makroekonomiczny model rozwojowy Rzeczypospolitej* (58), TechnoSanacja.pl, 2026.
14. Węgrzyn A., *Sieciowy bliźniak Rzeczypospolitej*, TechnoSanacja.pl, 2026.
15. Węgrzyn A., *Strategia transformacji ustrojowej Rzeczypospolitej. Scenariusze na czas zmian technologicznych* (60), TechnoSanacja.pl, 2026.
16. Węgrzyn A., *Przewodnik TechnoSanacji*; *Mapa wiedzy*; *Mapa ustrojowa*; *Mapa programowa*, TechnoSanacja.pl.
17. Węgrzyn A., *TechnoRepublika. Strategia transformacji Polski* (wydania: Podstawy, Seniorzy, Młodzież, Biznes, Wybory), technorepublika.pl.

B.2. Destylaty badawcze (Biblioteka TechnoSanacji, D:\.Library-TechnoSanacja)

18. Destylat G3: *Strategia korelatora klasy sprawczej* (korpus 9 203 dokumentów; folder 7.Społeczenstwo), 10.10.2026.
19. Destylat KS: *Stratyfikacja klasy sprawczej w Rzeczypospolitej* (korpus 7 874 dokumentów), 05.10.2026.
20. Destylat ST: *Strategia transformacji ustrojowej Rzeczypospolitej w czasie wojny, rewolucji i pokoju* (korpus 9 618 dokumentów), 08.10.2026.
21. Destylat PS: *TechnoRepublika – państwo sprawcze*.

22. Destylat 3A: *Model transformacji: antycypacja, absorpcja, adaptacja*.

23. Destylaty: *Wizja Rzeczypospolitej*; *Ruch Sanacyjny*; *Polityka społeczna jako stymulator aktywności i kreatywności* (SS7); *Culture, Art, Creativity and Systems of Power* (CultPower).

B.3. Cybernetyka, sterowanie i teoria systemów

24. Ashby W. R. (1956), *An Introduction to Cybernetics*, Chapman & Hall, London.

25. Beer S. (1972), *Brain of the Firm*, Allen Lane, London.

26. Beer S. (1979), *The Heart of Enterprise*, Wiley, Chichester.

27. Conant R. C., Ashby W. R. (1970), Every Good Regulator of a System Must Be a Model of That System, *International Journal of Systems Science* 1(2), 89–97.

28. Kossecki J. (1972), *Państwa jako układy sterownicze*, Warszawa.

29. Kossecki J. (1974), *Cybernetyka kultury*, PIW, Warszawa.

30. Mazur M. (1966), *Cybernetyczna teoria układów samodzielnych*, PWN, Warszawa.

31. Mazur M. (1976), *Cybernetyka i charakter*, PIW, Warszawa.

32. Meadows D. H. (2008), *Thinking in Systems: A Primer*, Chelsea Green, White River Junction.

33. Wiener N. (1948), *Cybernetics: Or Control and Communication in the Animal and the Machine*, MIT Press, Cambridge.

34. Ansoff H. I. (1975), Managing Strategic Surprise by Response to Weak Signals, *California Management Review* 18(2), 21–33.

35. Luhmann N. (1984), *Soziale Systeme*, Suhrkamp, Frankfurt am Main.

B.4. Klasy, elity, instytucje i ekonomia polityczna

36. Acemoglu D., Robinson J. A. (2012), *Why Nations Fail*, Crown, New York.

37. Acemoglu D., Johnson S. (2023), *Power and Progress: Our Thousand-Year Struggle Over Technology and Prosperity*, PublicAffairs, New York.

38. Baumol W. J. (1990), Entrepreneurship: Productive, Unproductive, and Destructive, *Journal of Political Economy* 98(5), 893–921.

39. Bourdieu P. (1979), *La Distinction*, Minuit, Paris.

40. Florida R. (2002), *The Rise of the Creative Class*, Basic Books, New York.

41. Mazzucato M. (2013), *The Entrepreneurial State*, Anthem Press, London.

42. Mazzucato M. (2021), *Mission Economy*, Allen Lane, London.

43. Michels R. (1915), *Political Parties*, Hearst's International Library, New York.

44. Mosca G. (1939), *The Ruling Class*, McGraw-Hill, New York.

45. Olson M. (1982), *The Rise and Decline of Nations*, Yale University Press, New Haven.

46. Pareto V. (1935), *The Mind and Society*, Harcourt, New York.

47. Schumpeter J. A. (1942), *Capitalism, Socialism and Democracy*, Harper, New York.

48. Veblen T. (1899), *The Theory of the Leisure Class*, Macmillan, New York.

49. Wright E. O. (1997), *Class Counts*, Cambridge University Press, Cambridge.

50. Autor D., Dorn D., Katz L. F., Patterson C., Van Reenen J. (2020), The Fall of the Labor Share and the Rise of Superstar Firms, *Quarterly Journal of Economics* 135(2), 645–709.

51. Bandura A. (1997), *Self-Efficacy: The Exercise of Control*, Freeman, New York.

B.5. Sieci i kapitał społeczny

52. Burt R. S. (1992), *Structural Holes*, Harvard University Press, Cambridge.

53. Granovetter M. (1973), The Strength of Weak Ties, *American Journal of Sociology* 78(6), 1360–1380.

54. Barabási A.-L., Albert R. (1999), Emergence of Scaling in Random Networks, *Science* 286, 509–512.

55. Lewin K. (1951), *Field Theory in Social Science*, Harper, New York.

B.6. AI, praca, produktywność i przedsiębiorczość

56. Brynjolfsson E., Li D., Raymond L. (2025), Generative AI at Work, *Quarterly Journal of Economics* 140(2), 889–942.

57. Brynjolfsson E., Chandar B., Chen R. (2025), *Canaries in the Coal Mine? Six Facts about the Recent Employment Effects of Artificial Intelligence*, Stanford Digital Economy Lab.

58. Noy S., Zhang W. (2023), Experimental Evidence on the Productivity Effects of Generative Artificial Intelligence, *Science* 381, 187–192.

59. Peng S., Kalliamvakou E., Cihon P., Demirer M. (2023), *The Impact of AI on Developer Productivity: Evidence from GitHub Copilot*, arXiv:2302.06590.

60. Dell'Acqua F. i in. (2023), *Navigating the Jagged Technological Frontier*, Harvard Business School Working Paper 24-013.

61. Azoulay P., Jones B. F., Kim J. D., Miranda J. (2020), Age and High-Growth Entrepreneurship, *American Economic Review: Insights* 2(1), 65–82.

62. OECD/European Commission (2023), *The Missing Entrepreneurs 2023: Policies for Inclusive Entrepreneurship and Self-Employment*, OECD Publishing, Paris.

63. Polski Instytut Ekonomiczny, NASK-PIB, ILO (2024), *Ekspozycja zawodów na generatywną sztuczną inteligencję w Polsce*, Warszawa.

64. Gartner (2025), *Over 40% of Agentic AI Projects Will Be Canceled by End of 2027* (komunikat prasowy).

65. Cornelli G., Doerr S., Gambacorta L., Merrouche O. (2024), Regulatory Sandboxes and Fintech Funding: Evidence from the UK, *Review of Finance* 28(1), 203–233.

66. Draghi M. (2024), *The Future of European Competitiveness*, Komisja Europejska, Bruksela.

67. Stanford HAI (2025), *AI Index Report 2025*, Stanford University.

68. World Economic Forum (2025), *Future of Jobs Report 2025*, Genewa.

69. International Energy Agency (2025), *Energy and AI*, Paryż.

70. Eurostat (2025), *Use of artificial intelligence in enterprises*; *Digital skills of individuals*, Luksemburg.

B.7. Odporność, bezpieczeństwo i suwerenność poznawcza

71. Roozenbeek J., van der Linden S., Goldberg B., Rathje S., Lewandowsky S. (2022), Psychological Inoculation Improves Resilience against Misinformation on Social Media, *Science Advances* 8(34), eabo6254.

72. Nye J. S. (2011), *The Future of Power*, PublicAffairs, New York.

73. Niinistö S. (2024), *Safer Together: Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness*, Komisja Europejska.

74. Svolik M. (2019), Polarization versus Democracy, *Journal of Democracy* 30(3), 20–32.

B.8. Akty prawne i dokumenty instytucjonalne

75. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).

76. Ustawa z dnia 3 lipca 2026 r. o systemach sztucznej inteligencji (Dz.U. 2026 poz. 1003).

77. Ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity), w tym przepisy o partnerstwie innowacyjnym.

78. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (tekst jednolity).

79. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie sztucznej inteligencji (AI Act).

80. Rozporządzenie (UE) 2023/2854 w sprawie zharmonizowanych przepisów dotyczących sprawiedliwego dostępu do danych i ich wykorzystywania (Data Act).

81. Rozporządzenie (UE) 2022/1925 w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym (DMA).

82. Rozporządzenie (UE) 2022/2065 w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych (DSA).

83. Dyrektywa (UE) 2022/2555 w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa (NIS2).

84. Rozporządzenie (UE) 2024/2847 w sprawie horyzontalnych wymogów cyberbezpieczeństwa produktów z elementami cyfrowymi (CRA).

85. Rozporządzenie (UE) 2023/1781 ustanawiające ramy środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu półprzewodników (Chips Act).

86. Rozporządzenie (UE) 2024/1252 w sprawie surowców krytycznych (CRMA).

87. Rozporządzenie (UE) 2024/1735 w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie (NZIA).

88. Rozporządzenie (UE) 2024/795 ustanawiające Platformę Technologii Strategicznych dla Europy (STEP).

89. Decyzja (UE) 2022/2481 ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie" do 2030 r.

90. Rozporządzenie (UE) 2021/821 ustanawiające unijny system kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania.

91. Dyrektywa (UE) 2018/958 w sprawie testu proporcjonalności przed przyjęciem nowej regulacji dotyczącej zawodów.

92. Rozporządzenie (UE) 2021/697 ustanawiające Europejski Fundusz Obronny.

93. Rozporządzenie (UE) 2017/745 w sprawie wyrobów medycznych (MDR) oraz (UE) 2025/327 w sprawie europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia (EHDS).

94. Uchwała nr 154 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Produktywności 2030 (M.P. 2022 poz. 926).

Aneks C. Nota metodologiczna

Korpus. Strategia opiera się na destylacie G3 przygotowanym 10.10.2026 r. w folderze 7.Społeczenstwo Biblioteki TechnoSanacji. Korpus zawiera 9 203 dokumenty po deduplikacji (SHA-256 i podobieństwo treści co najmniej 80% wobec korpusów KS i SS7): 8 428 publikacji naukowych w 14 klastrach tematycznych G01–G14, 731 raportów instytucjonalnych i 82 akty prawne PL/UE. Publikacje pobrano z otwartych repozytoriów (Crossref/Unpaywall, DOAJ, Europe PMC, Zenodo, arXiv) i z wyszukiwania raportów. Ograniczenia: OpenAlex był niedostępny (limit zapytań), ok. 30% prób pobrania zablokowali wydawcy, Polska jest niedoreprezentowana (206 dokumentów z Polską w tytule).

Weryfikacja danych. Liczby przytaczane w strategii pochodzą z korpusu G3 (zdania-dowody wyodrębnione automatycznie i sprawdzone w pełnych tekstach), z dokumentów Biblioteki TechnoSanacji (Program 2G, Stratyfikacja klasy sprawczej, Strategia transformacji ustrojowej) lub z aktów prawnych w brzmieniu z korpusu. Daty pakietu Digital Omnibus przytoczono za publikacjami z korpusu i wymagają potwierdzenia w Dzienniku Urzędowym UE.

Oceny eksperckie i modele. Macierze siły wpływu, oceny PESTEL, VRIO, interesariuszy, pola sił, profil zasobów pokoleń, stan wyjściowy IK3G i model symulacyjny mają charakter ilustracyjny i ekspercki. Służą priorytetyzacji i komunikacji logiki strategii, a nie pomiarowi. Cele liczbowe są celami projektowymi do korekty po pilotażu.

Ścieżka audytowa. Każda teza strategii jest powiązana z rozdziałem, w którym przedstawiono dowód, warunek obalenia i miernik (tabele w rozdz. 1.2, 4, 12 i 14). Kod rysunków i modelu symulacyjnego oraz pliki MD publikacji są dołączone do wydania.

Metryka dokumentu

Tabela 2. Metryka Strategii korelateracji klasy sprawczej

Pole	Opis
Tytuł	Strategia korelateracji klasy sprawczej
Podtytuł	Przedsiębiorcy ery AI w sojuszu trzech pokoleń jako korelator transformacji ustrojowej Rzeczypospolitej
Numer biblioteczny	30 (zastępuje 2G)
Wersja	1.0, 10 października 2026 r.
Dokument bazowy	Program 2G (Gen Z i Seniorzy budują Polskę zdolną do działania)
Dokumenty powiązane	Manifest TechnoSanacji (manifest nowej klasy sprawczej), Cyberkulturowa Wizja, Misja Polityczna, Strategia transformacji ustrojowej Rzeczypospolitej (60), Stratyfikacja klasy sprawczej (57), Makroekonomiczny model rozwojowy Rzeczypospolitej (58), Controlling cybernetyczny, Kluby TechnoSanacji, Rezyliencja
Podstawa badawcza	Destylat G3 „Strategia korelatora klasy sprawczej” (korpus 9 203 dokumentów po deduplikacji: 8 428 publikacji naukowych, 731 raportów, 82 akty prawne PL/UE; 55% z lat 2025–2026), destylaty KS, ST, PS, 3A, SS7, CultPower, Wizja i Ruch Sanacyjny z Biblioteki TechnoSanacji
Metoda	Analiza cybernetyczna (teoria układów samodzielnych M. Mazura, socjocybernetyka J. Kosseckiego, VSM S. Beera, prawo wymaganej różnorodności W. R. Ashby’ego), analizy strategiczne (SWOT, TOWS, PESTEL, VRIO, analiza geopolityczna, zasobowa, kulturowa, technologiczna, interesariuszy, pola sił), modelowanie sieciowe i model symulacyjny o charakterze ilustracyjnym
Charakter	Strategia programowa. Rozróżnia (1) diagnozę popartą źródłami, (2) propozycje ustrojowo-programowe TechnoSanacji i (3) cele wdrożeniowe. Liczby docelowe są celami projektowymi, a nie opisem stanu obecnego.
Adresaci	przedsiębiorcy i zespoły ery AI, Generacja Z, seniorzy-eksperci, Kluby TechnoSanacji, administracja, uczelnie, organizacje gospodarcze, czytelnicy książek Rzeczypospolitej
Miejsce w portalu	Biblioteka (pełny tekst), Wizja → Program 2G (Inicjatywa 3G), Misja → Kluby (Zespoły Misji 3G), Strategia (korelator i rezyliencja), Ustrój i Reformy (architektura korelatora, Karty Reform)
Licencja	Creative Commons — Uznanie autorstwa (CC BY 4.0). Opracowanie na danych portalu TechnoSanacja z użyciem narzędzi AI, z autorem w pętli kreatywnej i weryfikacyjnej.

